

J. Štebinger

PRINOS K NAGLASU
U (NOVO)SLOVENSKOM JEZIKU.

NAGLAS U SUPSTANTIVA ŽENSKOGA RODA
NA SUGLASNO.

(B-DEKLINACIJA.)

NAPISAO

M. VALJAVEC.

(Preštampano iz LX. knj. Rača jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.)

U ZAGREBU 1882.

TISAK DIONIČKE TISKARE.

PRINCE K. NAGHAR

E. (Y. O. S. P. O. E. N. S. O. H. J. E. N. T. I. E. S.)

Y. A. S. E. S. P. I. T. A. N. E. S. O. O. R. O. O. P. A.

(A. H. I. K. O. T. A. L. I. A.)

M. V. A. L. I. A. T. I. C.

Y. A. S. E. S. P. I. T. A. N. E. S. O. O. R. O. O. P. A.

A. *Kakav je ovim riječim naglas u sing. nom.*

Riječi kojim je u staroj slovenštini tvorka Ъ izgubile su u (novoj) slovenštini krajnje Ъ te se završuju na suglasno.

1. Riječi od jedne slovke.

a) Velika većina riječi od jedne slovke ima ^:

bêl, očna bol u koňâ, let. mat. 1879, 133: bél, í, f; bôl, dolor; a levst. slovn. 21 bôl; bfv, ponticulus; cepî, pl. dreschel, met. 74; cêv, fistula; čâst, čêst, honor; čêr, petra, a ravn. 2, 83 gen. masc.; dôb, species, genus u ugarskih Slovenaca, a tempus aetas u Kajkavaca: ‚de si bil včera vu su dôb?‘ drožî, pl. die hefen, met. 75 droži; dvfst, riba abramis vimba, let. mat. 1879, 130; gâz, via per nivem facta, met. 73 gáz; gnât, der schinken, met. 73 gnát; gôl, stirps abscissis ramis; gôs, anas; gostî, pl. epulae; gôž, vimen, met. 73; grêd, gallinarium; scalae ravn. 1, 45 vidil je v spanu gréd ali lojtro; grêz, caenum, met. 73 grez; hčî, hčêr, filia; hîp, punctum temporis, ravn. 1, 39 vídevši Laban na sestri zlate uháne in zapéstnice, in slíšavši, kaj vse perpovduje, hití k možu v ti hípi na studenec; hôt, pellex, levst. žup. 171; jêl, abies, met. 72 jêl; klêt, hypogaeum concameratum; klôp, scamnum; kôlč, rebengesenk, ableger, let. mat. 1879, 141; kôp, tempus fodendae vineae, met. 72, dain, sl. 106; kôst, os(ossis); kôv, operimentum, a levst. slov. 21 kôv

beschläge; k r î, k f v, sanguis; l â s t, dominium, upravo das grundeigenthum, levst. žup 174, u opće eigenthum, met. 73, dain. slov. 106; ravn. 1, 202 nebeško kraľestvo je zaklâdu ali šacu enako, ki je v nívi: kdor ga najde, ga zagréne, vesel gre, vse prodá kar imá in nívo kupi, de zaklâd v svojo lást perpravi; l â ž, mendacium; l î t, succus, belost. 202 lît, v. sok, i pod sok 511: sòk, lît succus, liquor i 1168 succus, sòk, lît, gašp. 4, 734 elefanti za pokazanum krvjum ali samo črlenum litjum od grozdja ali murve jakost i novu krepost zadobili jesu. Iz Toplica kod Varaždina imam zabilježeno: Gda se grozdje iz goric vu présiki (lagev koj ima zgora vraca, čez koja se grozdje iz put meče) dimo dopela, izprazni se presika vu veliki bedeň i gda je vre pol toga bedňa napuňeno, svučēju se dva človeka do košuľe i gač, gače zafkrneju visoko, noge si operu i gaziju grozdje tak dugo dok postane prez kapľevin. Onda se iz toga preceja mošt vu mali bedeň tak da se metneju dva droga prek bedňa a na te droge metne se rešeto dosta gusto — litnica — da nemre čez kožica ali pečka, neg jedino mošt i ov mošt zove se lit, ar se liti čez litnicu, lije se žehtarkum iz jednoga bedňa v drugi. Onda se iz toga bedňa takova lit pospravi vu lagev; l ô v, der fang, ribja lov, piscatus, levst. žup. 175; m â s t, pinguedo liquata; m â z, unguentum; m ê d, aes, „rumena méd das messing, levst. žup. 175,“ perg. 52a myedi, a nagfl. 173 med = mēd; m ê l, das mahlen (des getreides), met. 72 mēl; m ê t (= mēt), gemengsel als schweinefutter; „otrobi, slabo žito ali moka, sploh vse kar se meša v oblojo (= oblažda)“, let. mat. 1879, 145; m l â d, mlada živina, let. mat. 1879, 145; m l â t, die dreschzeit, met. 73 mlát; m ô č, vis, potestas; m r ê s t, die brunstzeit, „ribe se zdaj ne lové, ker je mrést, Biľe; zdaj se gadi mresté, Borjana v Kotu“, let. mat. 1879, 147; mačke hodiju v mrest, Vukovci u Hrvatskoj. Govori se i drést u istom značeňu, a najviše o ribah; n â t, lišće u repe, mrkve itd., let. mat. 1879, 147; nagfl. 155 gda že krumpišova nât najmeňe na eden pedén duga zrasté, okopajo i na dober čas sledi osiplejo je. Nât bejlo ali moudro cvejtje prinesé, z šteroga zeléni bumblecke narastéjo; na konci leta nât posejhne, krumpiške se dozorijo, dain. slov. 106 nât blätter an rüben; n ô č, nox; ô s, axis; ô s t, acies; ô ž, ligamen; p â s t, decipula; p ê č, scopulus, fornax; p ê d, palmus, spithama, met. 50 pēd; p ê s t, pugnus; p î š, turbo, češće masc. ravn. 1, 242 vsiga je on gospodár: piša na morju in sence pod stebľjo; p î t, potus; p l â s t, schiehte, met. 53 plast; p l â t, latus, met. 52 plát; p l â v, navicula; p ô č, fissura,

met. 74 póč; p ô l t, cutis, met. 73, kurja polt gänsehaut; p f s t, humus; p f t, via per nivem facta; r â l, tempus arando, met. 48, 72 râl, let. mat. 1880, 180: to vino hranim za râl; jugerum, perg. 44b občinska zemlja, na koy nyštar nye, kotera by včinyla iednu kralievu raal, precienia se na gri. 3; r â s t, incrementum, met. 73 rást; r ê č, res; verbum u ugr. Slovena i Kajkavaca; r ê d, ordo, vrsta pokošene trave, let. mat. 1880, 181; r ê z, red pokošene trave, let. mat. 1880, 182, a i masc. rēz, rēza, rezôvi; r ê ž, čitaj rž ne rž, secale cereale; s a n î, pl. rheda, schlitten, kop. 253 saní (sní), met. 74 sní, levst. slov. 22 saní, sení; s â t, s ê t, favus, gašp. 3, 721 imaš jednu set meda. Tako se govori i u Ludbregu kod Koprivnice; belost. 502 sít meda favus mellis, sít prazna favus inanis, sít napravlam fingo favos, a 556 sêt, u Kraňskoj je masc.; s ê č, sepes, lebendiger zaun; s ê d, gallinarium: kokoši ideju na sed, u Varaždinu; s ê l, fruges, frumentum; s í t, binse, scirpus, iuncus fragilis, iuncus angulosus, cyperus et cyperis, sít velika mariscus, iz siti vrša scirpea nassa, belost.; s k r â ň, stijena pod koju voda udara, let. mat. 1880, 187; Podkrnci skrańí imenujejo on del pri vozu, v kateri je vlóženo oje, ibidem; s k f b, cura; s k f l, schieferplatte, let. mat. 1880, 187; s l â s t, voluptas; s m ê t, assula; s n ê t, uredo; s n ô v, materia, a levst. slov. 21 snòv; s ô l, sal; s f d, ira, i masc.; s f s t, pili; s t r â n, latus, pars; s t r â s t, impetus animi, met. 51, 73; ravn. 2, 60 jeza ali kaka druga grda strást ji nikoļ ne kaļí veseliga obraza; s t f d, mel; s t f n, stipula; s t v â r, res; animans; s v â s t, s v ê s t, soror uxoris; s v ê s t, die zuversicht, met. 51, 73 svěst, ravn. 1, 258 bog naj bo naš toláznik in naša svést ob sili; s v f ž, ramus; š č ê t, haarbürste aus zusammengepichten und verbundenen schweinsborsten, kr; a u hrv. mjesto gdje se dvije strane slamnatoga krova na kući sastaju; š k ê r, instrumentum; š k f v, malleus acuendis lapidibus molaribus, govori se i škfl (mjesto skrdl?); t â h t, der docht; t ê č, die anwelle, met. 74, teč; t ô l s t, pinguedo; t r â p, predña, zadña vorder- hintertheil des bauernwagens, goreński, a kod Gorice: tráp, trápi, let. mat. 1880, 196; t f s t, arundo, (küzm. 2 ka ste vó šli glédat vu púščávo? jeli trst od vötra gibajoučo?); û š, pediculus; v â s, v ê s, vicus; v ê d, das benehmen, ravn. 2, 206 vsa človekova véd mora lepa in dobra biti; v ê s t, conscientia; v ê z, ligamen; v í d, visus, (gašp. 3, 56 vsi dobru vid prijeli su, etc.); v j ê r, nachteule, met. 73 vjer; v l â s t potestas; v f š, frumentum; v f v, funiculus; z ê l, planta; z m ê s, gemischtes, met. 73 zmēs;

res implicatae, nodus; z n ê s, das gesindel, let. mat. 1880, 214; z ô b, avena; z v ê r, fera; z v ê s t, notitia, küzm. 232 na zvejst je pa dani Šauluši tanáč njihov ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλω ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν; z v r â t, die pflugwende; i z v r á t i, pl.; ž ê l, messis, met. 118 žel; ž ô l č, bilis; ž f d, pertica.

Riječi na *rv* izgovaraju se u Kajkavaca jednoslovčano kano bff, kff, vff, a u kraštini prijelazi krajnje *v* na *u*, čim postaje riječ dvoslovčana a naglašuje se prva slovka, koja se tuj tako kratko zgovara, kako kratke slovke izgovaraju hrvatski štokavci: b̄ru, v̄ru (ili b'ru, v'ru); škrb. 1, 186 piše verél; je dobl las, iz ktir'ga bo kmalo debela verél splédena.

b) ` imaju :

d l ä n, vola manus; d ř n scopulus, (mul. pos. 1083 tak se ove falinge mogu zvati drni, na koje se ova ládja nesrečno popikava); d v é r i, pl. θύρα, Goreñac izgovara dúri, pa neki tako i pišu; ravn. piše dóri: 1, 298 sta dóri zaklenila; dalm. i schönl. pišu dauri, levst. slovn. 32 dúri; küzm. 60 od dvéri, 49 pred dvérmi, 60 dveram, 51 dveri, itd.; g l í s t i, pl. „oder nad ogniščem, kjer se navadno drva sušé. Glisti so tudi leseni drogoví v kmetskej hiši pod stropom od préčnaka do sténe, da se na ne kaj obési ali poprek položi“, let. mat. 1879, 137; k ä d, die wanne, kop. 251, met. 73, levst. slov. 21 käd; m ĩ š, mus, i mĩš dain. sl. 106; n ĩ t, filum; n ĩ t, clavulus, „nít, níti, f. žrebel brez glave“, let. mat. 1879, 147; to se u Goreñskoj zove nêt, nêta, a dolazi od nem. die niete; r ĩ t, podex; s k r ä ñ, gen. skrañí die kante, let. mat. 1880, 186, sravní pod a) skrãñ; s m ĩ t, mors; t r ä p = trãp, let. mat. 1880, 196; z ê l, malitia; z v r á t i, pl. das gewende, komad zemlje u dno níve; ž ä l, das leid. — Levstik slov. 21 navodi još i: l ò v, k ò v, s n ò v i b ò l, ali dodaje, da idu kao kóst, to će reći: gen. lovĩ, kovĩ, snovĩ, bolĩ; nu žup. 175 lóv, lovĩ.

Tako i neke iz nemštine usvojene riječi koje se i sada govore a dolaze i u starijih knigah, kao: g v ä l t gewalt, kem. 111 tulkain boš na brumnosti gori uzel inu sam sebe pobulšal, kulkur boš sam sebi gualti ali syle perložil; k r ä f t, die kraft rog. 10 ta šiba obznanuvala je Mojzesu kraft, muč inu oblast Mariae, 286 imé Maria je ene take močy, krãfti inu oblãsti, de. . , kemp. 246 potrdi mene z nebeško kraftjo inu močjo; k ù n š t (čitaj kñšt) die kunst, dalm. syrah 25 obena kunšt nej čez žensku kunšt, kemp. 384 brez tvoje gnade, o gospud, use rečy nič na velajo nikar kunšti, ne blagu, ne lepota; š ä f t i k š ä f t od nem. geschäft, kemp. 92 zadržĩ

se na ti zemli koker en ro mar inu ptuyi, katermu nič am ne gredò te opravila inu šafti tiga suejta, tschup. 264 kaj ustane poč z tega po tem zenu oppravlanie, krivice inu notrejne sovražnoste inu zuprnoste, katireh šafti svoje žive dny na bo več od sebe odložil, 586 sreča be nim bla tu pervrgla, skuz kšafte inu zašafila be na neh prišlu; štàlt gestalt, dalm jerem. klag. 4 nih štalt je bila rdečša, kakor koralde, tschup. 271 kader naprevidene spremenitve eni reči eno uso drugo štavt inu podobo dado; dalm. modr. 13 kadar so pak na tehstih lepi štàlti dopadeñe iméli.

c) ' imaju:

bíl culmus, črna bíl scrophularia nodosa, let. mat. 1879, 119; lúč lux; pót via; skríl schiefer, „skríl, ili (škříl)“, let. mat. 1880, 187; úšti, pl. níva koja dijeli među s nívami drugoga sela, let. mat. 1880, 198.

2. Riječi od dvije i više slovaka.

1. Riječi kojim je tvorka Ъ, koja otpada.

Ove imaju

a) na zadnoj slovi ^:

č e t v ř t quarta pars, ber. 144 po navadi se vzame de je tri ,četerti' naše zemlje pod vodó, dain. 73 neki kypi rad za se le četert teletine, 44 tele pa četrti má tak kak glava jynčova; č r v o j ê d caries; d e s ê t i deset decem, petr. 110 nesu li desetjým očiščeni? a gde ih je devet? οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθάρισθησαν; οἱ δὲ ἐννέα πῶς? luc. 17.17. Danas riječi pet — deset više ne rabe kao supstantiva; izjêdi, zjêdi, pl. gefressicht, met. 75 zjêdъ; namên, consilium absicht, ravn. 2, 60: z lepo naménjo jih je vse posvetila; n e p o r ê d unordnung ravn. 2, 224 zmešnava, neporéd in nepòkoj v nemu gospodári; o b ê l, condimentum, let. mat. 1880, 157; ogrôdi, pl. pectus; o k ô v i pl. beschläge, met. 75 okovi; olôv, plumbum nagfl. 173 z ništeri (vrihov) železo, zlato, srebro, med, olouv, sou itv. kopajo, (u Kajkavaca glasi oluôf); o r ô d instrumentum, ravn. 1, 74 súkñe pisana barva, nektire sáne so oród bile tvojih rok, de si očéta, brate, kraja veliciga in vse negovo krajestvo odobrótil, 1, 128 bog ponižne odbéra, in dognati velike reči jemle dostikrat slabe oródi; o s k ř d malleus acuendis lapidibus molaribus; o s t ů d, taedium, nausea, rog. 224 ta člóvik ni drugiga kakòr enu smrdljvu žlémajñe, kakòr en žákel blatà inu ena špiža teh črvoú: kir iz človéka príde ta črv („zhèrvu“), za črvam ta smrád, ostúd inu nasnága, 292 od tacih meni dana čast zaničujem, ta je meni ena

ostúd inu gñusóba laudari abhorreo et detestor; otrôbi, pl. furfur; podvêz, ligamen; pomlád, ver, škriň. 307 bog modróst obilnu izliva kakor potok Phison inu kakôr Tigris v pomládi, ravn. 2, 62 vesele je on imel nad brhko spomládjo, preš. 72 pomlád se je zbudila, 76 srcé takó skopní, ko béli snég s pomládi, 88 on ob drugi si pomládi zbêre tíče mládokljúne, 95 tájati léd náš šè le začnè se, pomlád je drugód žé; posvêt, lumen, lucerna, taeda, lychnus belost. 391 posvêt; kemp. 99 ljubav skoznúje i spéča ne drêmje. Trudna se ne utrúdi, tiskana se ne stíska, prestrášena se ne zbúrka, neg kakti živi plamen i gorúča posvêt gori se zríne i seguro no préjde; povêd dictum, narratio, ravn. 1, 299 tudi ta povéd ni zastón v svetim pismu, 1, II iz vsake povédi skorej bote božjo vsiga mogočnost spoznavali, 1, 74 pokažeš nam s to povédjo, de ti zrediti hóčeš dobre ľudí, 1, 101 velika božja dobrota je voda, iz te povédi vidite to, 1, 133 slišali ste mènde že kaj od povéd (=povédi) ktire so le tako izmíšljene; 1, 219 hočemo, de bomo perhodne povédi od izraelskiga ľudstva bol vumeli, sosebno v preroke oči obrniti; prikâz, donum. ravn. 2, 144 kdor takih milih in božjih misel ni, zastón se z' prikázmi in darmí bogú jíše perkupiti. Nobena prikaz, noben dar ne smé na božji altar, če je iz srca, de sprave nóče; rabozêl, equisetum palustre, let. mat. 1879, 126; spodôb forma, obiènije spodôba; ujêd raubvogel; bauchgrimmen; govori se i jednoslovčano: vjêd, vjedí; zavêd, das bewustsein, ravn. 1, 258 vino pijanca premóti, vpijani, otrápi in mu vzame zavéd.

b) ^ na predzadnoj slovcí ima: zapôred das nacheinander, die ordnung, ravn. 2, 60 s pridnostjo in skrbjô je opravila svoje majhino gospodínstvo. Še toľčkinih délic se ne sramuje: z zapôredjo, snážnostjo in zvestóstjo jih je še toľčkine poblájšala. Tako se naglašuje u Kraňskoj riječ poved složena s prijedlozi: dopôved die auskunft, aufklärung, levst. žup. 170; izpôved confessio, govori se spôved, tako i u kajk.: petr. u predgovoru: od spóvedí; napôved die ansage, ravn. 2, 6 človeškiga zveličaňa toľki božji osnútik je po vrédnim tudi napóvedan. Napóved se zgodí po angelu zmed prvih božjih angelov, 2, 124 izpušèn si, odprè se ti jéča! vesela napóved jetníku bi bila to, 1, 249 to nam je clo une starši preroške napóvdí še bol potrdílo in razjasnílo; odpôved, absage; prepôved das verbot; pripôved narratio, ravn. 2, 250 v komu ne bo ta zvesta, resnična perpóved toľciga apostelna le še bol vére v Jezusa potrdíla in oživéla?; zapôved lex, dalm.

2 hron. 29 po zapuvidi, ravn. 1. 102 deset božjih zapóved, küzm. 285 zapouvedi, 287 zapouvidi, 223 zapouvidjov, 45 zapouvidaj itd. Nu dain. gram. 107 dolazi naglas na prvom prijedlogu: nápoved ódpoved, prépoved, zápoved. Tako i u Kajkavaca: petr. 8 zápoved, ali čitam nom. i spovêd u habd. ad. 484 redko krat na spovéd ređe k pričeščańu hode; z a p o v ê d u krist. 126 tak spunimo zapovéd Kristuševu; gen. zapovédi: math. 2, 2, 196 rétki jesu nájti med istemi kršćeniki, koji poleg velike ove zapovédi bi živeli.

c) na predzadńoj slovcí ' ima nárav natura, dain. 123 cela nárav nas vyčí: vsemogočen bog živí; náred axis: nagfl. 198 liki se sunce i mejsac gíbleta vu globlíni nébe, tak se gíble i naša zemla: vsako 24-o vóro se obrné ednouk kak kolou okouli náredi svoje, 199 vu tom časi se 365 krát obrné kak kolou okouli náredi svoje. Na prijedlogu ' imaju: d ó m l a t i, pl. das festessen nach vollendetem dreschen; n á r o č = narôčje trpl 108 z šterov ne more žńec napuniti pergíšce svoje ni nároč svojí' vezáč snopja; p ó s t e l lectus, običńije pósteļa; p ó z e b frostschađen; ví g r e d ver; — ` ima: p ò d k e v solea ferrea, preš. 63 se úrno spústita v kolòp, de sápe ji zmańkúje in pòdkev iskre kúje; i p ò d k o v, gen. podkòvi, ravn. 1, 229 doļ jo (Jezabelo) vrzíte! Jo vržejo. Ves zid dvora je bil z néno krvjó oškroptán. Końske podkòvi pa so jo stárle do konca; a ` na prijedlogu: p ò d n e t fomes, (habd. ad. 489 bogatstvo je kakti jedna podnet oholie, gizdosti, lakomosti) da je u krańskoj obična ta riječ, glasila bi podnêt.

2. Riječi, kojim je tvorka *rv, terb*, ima malo: rébr i rêbr anhöhe; máti (kajk. màti) mater; izgòvor ausrede, ausflucht i odgòvor antwort dolaze u nekíh pisaca ženskoga roda, dočím su danas muškoga: kast. 190 prez obene izguvori; dalm. job. 32 néso obene odgovori našli, job. 21 vaša odgovor se kriva znajde, ezdr. 4. na tu je krajl poslal eno odgovor. — U dain. slov. 107 dolazi i večer ženskoga roda: večér, ri der abend. Tako glasi i ivêr, segmen.

3. Riječi, kojim je tvorka *lb, tlb*.

Ove imaju:

a) ` na prvój slovcí: g ó s l i, pl. cithara kop. 253, levst. slov. 22 góslí, preš. 69 na stárim so trgu pod lípo zeléno trobénite in góslí in címbale péle, 81 na góslíh póčila strúna je, to, gódec! ni dóbro známińe, 74 na góslíh je strúna póčila; u ugrskoj slov. gòslí; j á s l i, pl. φάτυν, levst. slov. 22 jásli, küzm. 137 odvêze osla od jáseo; s v í s l i, pl. strohboden, levst. slov. 22 svísli, ravn. 1, 280 lastovo gnezdo na svíslih.

b) $\hat{}$ na prvoj slovcu ima: *mîsel cogitatio*, ravn. 1, 155 *mîsli*, levst. žup. 1 župan naj daje obrambo in podporo vsem jednáko, bodi si kdo negovih *mîslij* ali drugáčnih, küzm. 22 znajouči pa Jezus *mîsli* nihove erčé nim, trpl. 4 pazi na *mîsli*, 6 ete húdo má vu *mîslaj*, 32 gorelo je vu meni srce moje, i liki ogen se znejto vu *mîslaj* moji'; namîsel opinio, krist. 55 koji si nekakovu nena-vadnu od božanstva namîsel činiju, da ne bi preizvišenomu veličanstvu pristojno bilo, na tak priprosta objetja spustiti se; ali i námîsel, krist. 13 nut námîsel, koju najviše ih od zadovoljnosti ima.

c) $\hat{}$ na zadńoj slovcu ima: *stebèl caulis* (ravn. 1, 240 *stebel* je klđsčovna per nas neznana, ki hitro doráse, 1, 242 vsiga je on gospodar, sđma in črva, piša na morju in sence pod stebļjo), ali i *stèbel*.

d) $\hat{}$ na početnoj slovcu ima: *öcel*, eli, i *ocèl chalybs* (nagfl. 72 z oceli, zagr. 4a, 106 iz naj tvrdeše oceli).

Riječi na *al*, *el* imaju $\hat{}$ na tvorci: *drġáli*, pl. néka bol u vratu, let. mat. 1897, 136: *drġáli*, f. pl. (Taj naglas naslušujem samo); *druhál* ὄχλος, jap. ev. 449 „*dèrhál*“, katęra postave ne vej, lety so prekleťi, ravn. 1, 125 izvoli vojvoda, de božje ľudstvo ne bo *drháli* ovác enako brez pastirja, preš. 113 Gája goréča *druhál*; piščál *fistula* (dalm. job. 21 z' pišalmi), škriń. 369 pišáli inu arfe vkđp prięten glas deļajo, (habd. ad. 248 piščali, 570 piščal), ali u Goreńskoj pišel, gen. piš'li, preš. 154 pojó trobénte, pišel k *tamburini*; *prhál* die *loderasche*, met. 72 *prhál*; *stopál* die *fusssohle*, škriń. 262 *sovráznik* se z svojimi očmy jóka, al kadër se drży kakđr de bi pomagati hotèl, bó tvoje *stopáli* podnešèl (*syrah* 12, 18); a met. 47 mascul.; *strmál* *steiler boden*, let. mat. 1880, 191; *zmrzál* *der frost*, let. mat. 1880, 214; *živál* *animal*, opr. 227 *živále*, škriń. 264 vsaka *živál* líbi svojo gliho, 200, 253, 380, 206, 213 itd., ravn. 1, 6 neizrečeno imenitńiši je (človek) od *živál* (= *živáli* pl. gen.), ber. 158 *živálim*, itd. — *globèl* *hohlweg* met. 48 *globèl*; *kopèl* i *kópel* i *kđpel*, gen. *kopèli* i ugr. i *kajk* *kópeli*, *kúpeli* *lavacrum*, dalm. neh. 4 sledni je od *kopéle* pustil (možda nom. *kopèla*?), dalm. ephes. 5 on je nó očistil skuzi *kopèl* v besedi, tit. 3 skuzi *koppèl* (= *kđpel*?), met. 48, *kđpł* gen. *kopł*, kug. 129 će je vročina, suša, pomankańe sence ali vode itd. urzah tę nesreče, katęra regira, taku je sęnca, voda, *kópel*, hladan luft arcnya za kugo, škrb. 1, 397 *kópu*, küzm. 354 da bi jo posvejšto očistivši jo z koupeļov vodé vu rejči, 390 pouleg smi-

lenosti svoje je nas zveličao po koupeli preporodjena, habd. ad. 650 gda je iz kúpeli bil zešel ne loter, podala mu je kot da bi mu se primiliti hotela pehar; krdêl truppe, levst. žup. 174; krepêl scheit holz, met. 47 krepel; svirêl fistula; vřzêl zaun-
lücke, lebender zaun let. mat. 1880, 209 i vřzel met. 48 vřzyl
gen. vřzyl, dalm. job. 30 ony so pěršli, kakòr skuzi eno široko
vërzil sem notèr; zibêl cunae, opr. 153 deslih zdej še v zibeli
leży, škrb. 1, 378 k' sim v zibeli ležal, čb. 1, 26 sim bitja po-
doba od z'béli do groba; ali i zibel, (gen. zib'li u goreńštini):
nagfl. 91 prigodi se kaj (máčka) na vu zibeli spajouče dejte skoči
i zadavi je. Na slovci pred tvorkom ima oplêtal dalm. riht.
36 kadar bi ti sedem kit moje glave spledla z eno opletaljo . . on
je to spleteno kito z klinom inu z oplêtaljo red vunkaj vmaknil.

Riječi s tvorkom *tel* u kranštini nisu navadne, na koliko ja znam,
a u ugrskoj slovenštini i kajkavštini imaju " na slovci pred tvor-
kom: obütel calceamentum (trpl. 92 nad Edomom vö vtégnem
obuteli mojo, petr. 7 komu ja nésem dôstojen razvèzati remena
obuteli negove, 149 nájte nositi žakleca niti mošné, ni obuteli,
math. 1, 1, 50 kojemu ja nësem vrèden razvèzati remena obüteli
negove; o dètel operculum (küzm. 378 žene vu snájžnoj odeteli,
382 či pa mamò hrano i odeteo, s tejmi se zadovolmo, trpl. 83
kak odetel je premeněš, habd. ad. 477 odetel; pogïbel interitus;
discrimen; umètel scientia; tako i obïtel familia (levst. žup.
179 obitel, što bi na goreńsku glasilo: obitel), i povřtel hor-
tensia (krist. 80 vřtjar želi tiho i mirno vréme, da mu sémène i
povřtel po zlu ne prejde).

4. Riječi, kojim je tvorka *nb*.

Ove riječi imaju

a) većinom na slovci pred tvorkom: bāsen fabula (dalm. chron.
7 inu jo bom dal k eni pripuvesti inu basni mej vsemi folki, 4,
reg. 9 inu Izrael bo ena pripuvest inu bajsen mej vsemi polki, jer.
23 de bodo k sramoti, h pripuvisti, h basni inu h kletvi na vseh
krayh, u ravn. glasi bāseñ: 1, 182 David je od konca mislil, de
ta lepa v podóbi rečèna bāseñ ali pravlica pomèni tōžbo kaciga
bogatiga zatiráča. U rog. glasi: basem: 65 to usè, kakòr ene bajsmi
inu fabule pustym Ovidiu. (hrvat.: bāsma); hāsen utilitas, gašp.
1, 14 da morebiti vu harcúvañu skradne vure hāsen i dobšček ne
bi pogubili, math. 1, 1, 45 ne iskal samo svoju hāsen nit bogactvo
(„bogatzstvo“), math. 2, 3, 60 kuliko god pāti čutite nutrñe ná-
gneñe vu srdcu vašem za prijeti ovu božánsku večérju, onda ñu

z hásnum prijeti hočete; kâzen poena, ravn. 1, 122 nič brez kázni ali štrafe ne pusti, levst. žup. 3 more pretíti s kázni; pês en carmen, običnije pês em; plêsen situs, mucor. Sve se ove riječi govore i kratko: bâsen, pês en; bojâzen, bojêzen timor (perg. 57a boiaz en, trpl. 26 bogábojazen, 28 nega bojazni v nem, 43 smrtne bojazni so spadnole na méne: dakle: i bojâzen); bolêzen morbus, tšchup. 197. 332. 390 bolezn, kug. 83, jap. ev. 271, 355 bolezen, škrb. 1, 176, ravn. 1, 198, ber. 13 dain. 34 bolêzen, küzm. 48 vsa eta so začétek bolejen; divjâzen ferae, trpl. 66 divjâzen polska se je na nem pásla; golâzen damnum quod frugibus infertur a muribus aliisque rebus, met. 52 golâzen; ljubêzen amor, rog. 24 lubézan, 21 lubézanjo, küzm. 48 lúbézen; mladêzen iuventus; povôden diluvium, ravn. 2, 160 povôden perhrumí, met. 45 povôden, trpl. 24 gda velike povoudni prídejo, 34 vse slápojve i povoudni tvoje se po meni válajo, 75 odteči nim dáš kak povoudni, nagfl. 146 povouden, 175 povoudni; prijâzen favor, gratia (dalm. 2 hron. 18, prip. 17 prijazen); prikâzen phantasma, škriñ. 271 perkázni so tó naprej kazále, 343 na lažnive perkáz en držy, škrb. 1, 191 to je perkâzen, ktiro je vidèl Nabuhodonosor, ravn. 2, 71 Janezova perkâzen je vèlik šum vzdignila, ber. 163 zjasniti vsakdáne perkázni 172 lépa perkâzen; dain. slov. 107 prikâzen; dolazi i muškoga roda: rog. 60 u enim prikaznu, 279, vidila je en čudni perkâzen; ugr. i prikâzen nagfl. 186 vidimo čestou na nébi edno jako lejpo prikâzen; živâzen animal, nagfl. 116 štere hižne stvaré se živâzen zovéjo? živâzen se zovéjo pérnate hižne stvaré, trpl. 85 mourje je tak veliko i širouko, tam plavajouči' stvár je brez račúna, živâzni male z velikov. — Tako ée biti i belêzen die marke, n. p. na obélenih drevesih, ki jih je posékati. Vidiš, onde je belêzen, let. mat. 1879, 133.

b) ima: blâzen frevel, dolazi i masc.; láčni, pl. inguina, let. mat. 1879, 143; jáblan apfelbaum, met. 72 jáblan; séžen die klafter, met. 45, dolazi i masc.

c) na prijedlogu naglas ima: sóblâzen scandalum, levst. žup. 64 ako se s tem déla javna sóblâzen; srpski sâblâzen.

d) " na prvoy slovcí ima: vùpâzen ἐλπίζ, (küzm. 248 je odišla vùpâzen dobička, 395 či vùpâzen i vùpaña hválo notri do konca trdno obdržimo).

Tvorka en ima: golên σκέλος schienbein, crus, küzm. 209 prosili so Pilátuša, naj se nim sterejo nihove goléni . . nejso strli

ńegove golejni, 119 niti nema dopádněná vu možki' golejnaj; dolazi i neutr.: dalm. ioan. 19 so ony Pilatusa prosili, de bi se nih goléna zlomila . . . so prvimu zlomili goléna . . . neso oni ńemu golén zlomili; jesén auctumnus, kug. 6, 23, 28, ravn. 1, 134, ber. 169, škrb. 1, 15 spomlad in jesén se naráste, dain. 102, 125 jesén, nagfl. 91 jesén.

5. Riječi kojim je tvorka *tb*.

Ove imaju

a) [^] na zadńoj slovcu: kolomást, axungia; lakát, ulua, u sing. masc. a u plur. i dualu fem.; met. 73 lakát ellenstab, kajk. lăket masc.; napást, upravo der anfall, elementarschaden; gefahr; versuchung (rog. 443 kadar zmankal bode inu ugasnil ta ogien, tedei stala bode temu Rimu naprei ena velika napast, zleh, nadluga, navarnost, ja celu podreine inu konc neh inu tiga mestá), levst. žup. 138 tudi se mu daje oblást, da si more poiskati vsake prisíľene pomóci, z ńo odvraćaje naglo napást, 72 će je napást ségla široko na okolo, nabirajo se jim novci; zagr. 4a, 219 napást i skušavanje ie žitek človečanski, ali i nápast, levst. žup. 177; nečást, unehre, škriń. 19 ńegóva nečást ne bó zbrísana, 284 kdor se nad hudobío vesely, bó v nečást páděl, 302 ńę nečást ne bó zbrísana; nemôč ohnmacht, unvermógen ali i nemoč, osobito u frazi: čez nemoč ultra posse, levst. žup. 65 župan s kázniĵo pokorí vsaciga, kdor je do živálij neusmiľen, bodi si to kakor kóli: naj si jih ali pretépa . . . ali jih na póti góni čez nemoč; osobito u značenju in überfülle, über alle massen: ravn. 2, 50 hvalíte boga, de per miru lohka živitě, nikolj ne tožite, če nimate vsiga čez nemoč in če se vam vse po volji ne godí, 2, 252 koľko mojiga očeta najémnikov ima kruha čez nemoč, jez pa tukaj od lakote pogínam; 2, 266 vsakimu, ktiri ima, bo še več dāniga, čez nemoč bo imel; let. mat. 1879, 147: črez nemóč, über alle massen. Krn.; oběst, petulantia, kast. 280 kateri li šalkove ričy inu norčaste objesti govore; obíst, ren, dalm. jerem. klag. 3 on je iz tulla v moje obysti pustil strejlati (job. 19 obisti), dain. 73 pridejo kúharce naj bi dobile od mene le obísti ino mrene, trpl. 6 kí si srcá i obísti zgrüntávajouči boug, 11 takáj i v noči kárajou mené obísti moje, 513 ti ládaš moje obísti, 41 ti istino želejš vu obístaj, 58 bodalo me je vu obístaj moji; nagfl. 123 vu spoudńoj voutli žívota jeso žaloudec, bléka, gétra, obísti, sklezen, žuč, mehér; oblást potestas, škriń. 202 čez žívleńe inu smrt oblást imáš, 226, 250, 276, 288, 304, 305, 386, 408 itd., škrb. 2, 77 Jezus pokaže svojo oblást čez nas;

2, 266 samo tolko cajta, kar z očmi tréneš, imaš v oblasti več ne, pok. 2, 23 kakú sréčèn sem bil v tej hiši pod tvojo oblastjo! 2, 65 ti imaš nar usiga mogóčniši oblast človeške srca, kamor tebi dopade, nakloniti, ravn. 1, 58 vse jetnike mu dá ječár pod oblast, ber. 182 gosposke so z' potrebno oblastjo navdane; dain 142 tak premíne vsa oblast, tak premíne vsaka čast, küzm. 42 vu kakšoj oblasti eta delam, 61 dána mi je vsa oblast na nebi i na zemli, 65 ne znáte, kaj oblast má sin človeči odpúščávati na zemli grejhe? 67 meti oblast vráčiti betege, 73 dáó nim je oblast nad nečístimi dúhmi, 285 pod možá oblastjov bodouča žena k živoučemi mouži je privézana z pravdov, 289 ali nema oblasti lončar nad blatom? 294 vsaka dúša višèšim oblastam podložna bojdi, ar nega oblasti, nego od bogá. Štere oblasti so pa, od bogá so zrendelüvane. Záto kí prouti stáne oblasti, božemi rendelüváni stáne prouti, 63 kaj z oblastjom i tim nečístim dúhom zapovídača? 13 ár sam i jas pod oblastjom bodouči človek, krist. 171 vu négovi oblasti stojl, né vu takov stáliš postaviti, kakov se nému dopáda. Ali i óblast, osobito iza prijedloga, levst. žup. 66 v óblast pade kazenskemu sodíšču, kdor se uže drugič ali več krat povrne prosjáčit; obrést faenus, lucrum, rog, 412 per useh stáneh, spoleh, starósti yšče to obrést, 407 per katérim ysčè svojga (!) obrèst inu pèrhódyše, jap ev. 123 zató bi bil ti imel móje dènarje djati k meňavcam inu kadár bi bil jest prišál, bi bil jest ja nazaj dobil to moje z obrèstjo, ravn. 1, 232 le glejte, kakó obrèst jíše per meni! 1, 254 kdor ne posojuje v obrèst, 1, 263 brez obrèsti mu je posodil ves ta dnar, 1, 110 ne jemli obrèsti ali čimžov od néga, ne posojuj mu z obrèstjo ali čimžam dnarjov, 1, 208 bogú posojuje, kdor vbogimu podelí: z obrèstjo ali čimžam mu bo povrnil, preš. 30 žène jez ne bóm zapéral, né obrèsti bóm pobéral; opâst i ópast, aeterna nive tec-tum cacumen; pomóčè auxilium rog. 18 od nè boš imèl to hitro pomúč, 17 skakála je Maria naprèj, de bi my za nò skakat iméli h pomúči našimu bližnimu, kemp. 164 brez pomuči, pok. 1, 7 brez vse pomóči se je po pušavi klátil, 1, 30 meni je na en čas svojo pomóč odtegnil, 1, 73 za pomóč prositi, škrb. 1, 477 bóg nobenmu več skušnav ne pošle kakor tolko, kolker jih človek z négovo pomóčjo prenesti zamóre, ravn. 1, 166 David popisuje négovo pomóč, 1, 242 v ktiri ni nobene človeške pomóči, 1, 207 druge pomóči nimam zvunaj tebe, o gospod! dain. 115 proste, naj cesári bog da pomóč, 47 da si med sobo naj k pomóči ino veseleñi sta; math. 1, 190 z mogúčnum svojim pomóčjum krépi, da . . ; posêst pos-

sessio, ber. 111 Salmanasar vzame véliko mésto Samarijo v posést
 rav. 1, 211 srečniše bote per nih posésti;; poslâst delectatio,
 delectamentum rav. 1, 196 noč bod' dan moj per mojih poslástih;
 postât reihe der schnitter met. 52, 73 postât; pošâst, phantasma
 škriñ. 205 pošâsti so se nim perkazále, 206 so se teh pošâst ostra-
 šili, katere se niso vidile; aku lih se niso nad pošâstmi prestrášili,
 rav. 1, 104 vbijavic clo jéna človek biti — pošâst je, 273 le greh
 jih (angele) je v take grde pošâsti spreménil, preš. 65 aló pošâsti!
 met. 53 pošâst gespenst, in Tolmein: schnupfen; povêst, narratio,
 škrb. 1, 490 kdo bi verjel tim besédam, keb' jih ne bil Jezus sam
 govóril inu s. evangelist v povéstih živleña Jezusoviga zapisane
 pustil? rav. 2, 16 obrñte si na prid to povést od Marije, 1, 99
 iz cele te povésti se učimo, komú je mogóče Jezusov prijatelj biti,
 2, 167 Jezus se iz te povésti odrešeníka od greha pokaže, met. 51
 povest, pa tako i pripovest narratio: nagfl. 14 dveje etivi kratkivi
 pripovejsti sta li za volo názhaja dánivi, 131 slišajte od toga edno
 pripovejst; ali i prípovest: nagfl. 118 slišajte edno prípovest od
 pávuka; pak i pripôvest, dalm. jezaiia 14 pripuvist; premôč
 δύναις küzm. 51 etomi je dao pét talentumov, ejnomi pa dvá, ovomi
 pa ednoga, vsákšemi pouleg svoje premouči, 238 vučenicke so pa
 skončali, ka bi ji vsáki pouleg svoje premouči na službo kaj poslao
 vu Judei prebivajoučim bratom (ap. 11. 29), 331 ár pouleg premouči,
 svedočí i više premouči so gotovi bili; ali i prémoč, nagfl. 59 eti
 se že dejte na lasno svojo prémoč more niháti; prepâst, abyssus
 (krist. 17 boječ se vsaki hip, da se od prepasti morske požrte vi-
 diju); samočâst, rav. 2, 138 taki sveti kreposti, ki je ne kaľi
 ne samopríd nè samočâst, se lep véneć pléde v nebésih; senožêt
 pratum, met. 73 senožêt, kug. 7 postave, katere snožeti inu nive
 razdejlę, 81 tam, ker se veliku gnojénih snožet najde, rav. 2, 128
 vsaka snožet v travi in cvétu nam právi: človek taki dober ti je
 bog, 2, 232 na lepih, velíkíh snožétih je bilo; u sing. nom. glasi
 i sendžet; veličâst, magnificentia; zavíst invidia, met. 51, 73
 zavíst.

b) na predzadnoj slovcu naglas ima: práprat, filix, met. 72,
 73 práprat, govori se i práprot odkle pridjevák Práprotnik, u kajk.
 prèprut gen. preprúti, a odavle prèprutnica i preprútnica, vrst
 vina; a hrvatski pàprât; takav, ali na prijedlogu naglas ima:
 návist, invidia, küzm. 58 ár je znao, kaj so ga z návisti dále
 vu roké, trpl. 68 kí te v návisti majo, pozdigávajo glavé, 80 vi,
 kí lübite gospodna, mejte v návisti hüdoubo, 86 preobrnó je srca

eti, da so v nãvisti meli lãdstvo ñegovo, 89 dão je ñe v rouke poganov, da so gospoduãivali nad ñimi oni, kí so je v nãvisti meli; ali u krañštini navîst, škrb. 2, 88 ñegova lubezen naj bo duša vašiga srcã, de ne bo redilo v sebi nobene nevisti, nobenga so-
vraŕtva; pãmet mens, verstand; memoria, škriñ. 227 perzanesi mu, aku ñemu na pãmeti zmanjúje, 289 on ne dejly po prãvi pãmeti, škrb. 2, 77 teŕka reã je, de naša pãmet, ktira hoãe per vsaki reãí vedit zakaj, se vender more besedi Jezusovi vdati, 2, 79 more svojo pãmet vkleniti, 1, 91 bõg je luã naše pãmeti, 1, 384 al niso brez pãmeti? 1, 488 ŕe sama luã pãmeti bi te mogla previŕat, 2, 4 k' ãlovek h pãmeti pride, 1, 111 zgubil sim jo, k' sim komej k pãmeti peršal, 1, 365 taisti dela po pãmeti, 1, 128 po pãmeti inu po besedãh ss. vuãenikov soditi, 2, 81 taiste ne morem ne z oãmí vidit, ne z pãmetjo zapopast, preš. 158 po pãmeti je taka sõdba naša, kũzm. 8 boj dobre pãmeti k protivniki tvojemi ŕŕdi $\sigma\upsilon\nu\omicron\omega\nu\tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon\delta\iota\kappa\omicron\upsilon\varsigma$ σου, 89 lãbi gospodna bogã tvojega z cejluga srcã tvojega, i z cejle dũše tvoje, i z cejle pãmeti tvoje ($\epsilon\zeta\ \omicron\lambda\lambda\omicron\varsigma\ \tau\eta\varsigma\ \delta\iota\alpha\nu\omicron\iota\alpha\varsigma$ σου), i z cejle mouãí tvoje, 293 se premejnute po ponovleñej pãmeti vaše, 295 vsãkŕi vu lastivnoj pãmeti gvũšen bojdi, 300 bojдите vjediñeni v ednoj pãmeti i v ednom znãni, 318 hvãlo dãjem bougi mojemi, kaj bole liki vsi vi z jeziki govorim. Ali vu cãrkví ŕŕãem pãt rejãí rãj z pãmetjov mojov guãtati, naj i drũge vãim, liki deset jezãr rejãí vu tũhi' jeziki'. Z pãmetjov popolni boj-
dite, 363 ki ste nigda tũhãnci i nepriãtelje bili z pãmetjov vu hũdi' delaj, 220 z ednov pãmetjov so prizdignoli glãs k bougi; petr. 115 ze vsã pãmeti tvoje, math. 1, 1, 210 Jezus trsil se je istinsko iz pãmeti ñihove ovo mišljãne van zbiti. Tako i nepãmet, nespãmet un-verstand; unvernũnftige dinge, ravn. 1, 322 vãrite se take objõka vrãdne nespãmeti, 2, 185 jih nikõl v nespãmeti in ñãpake ne zapelujete? priãklet, ñeki odjel kuãe u ŕtajarskoj „priãklet je za hiŕoj, za priãkletjoj pride zadja hiŕa, za ñoj klet, gde je zrãne, med kletjoj i ŕtaloj je zol“; glasi i prãklit, prijat. 1876, 8.6 u tom cajti gda se je Mihal v klejti pri lagvi' midio, zaãũje v prekliti nekse ropotañe i brũlejñe. ŕe v prekliti zavoŕejo ñãgove nosnice, da je ŕupa zkijpila i kaša se osmodila; prãlast, ono ŕto se daje kravi da jede, dok se muze.

c) s " na zadñoj slovcí dolazi u let. mat. 1879, 132 rijeã: podvãst, í, f. (podũst?) Chondrostoma nasus (riba). Kostãnevica na Krki.

Na t zavrŕuju se i tuãe ñeke rijeãí primljene iz ñemŕtine:

ándoht, die andacht, škrb. 1, 150 hočem mu perněsti offer žive ándohti na meisti tolko drugih, ktiri obene ándohti nimajo, 1, 151 ostánite bogó zvésti inu molite ga tolko bel po gostim, z tolko veći ándohtjo, kolker veći špot se mu dela od nevírnih malikvavcov; ántvert, die antwort: ,ne boš dal nobene ántverti?' Jědrť, Gertrud (rog.); ôfrť, hoffart, (škrb. 1, 151 offert); ôhцѣт, gen. ôhцѣтъ, die hochzeit; a u škrb. 1, 219 k ohcěti; vájet, vájat, gen. vájeti u Krańsko; , a vajáti u ugrskih Slovenaca, leitseil beim pferdegeschirr, prijateo 1875, 8, 6 krava je pa visila za hižom prepásana z napńnenom vajátjom.

Završetak *ast, est, ist, ust* ima ^:

bolěst i bolest, gen. bolěsti, morbus met. 53 bolést; božjást epilepsia met. 53 božjást; čeļúst, maxilla, mandibulum kop. 251 čelúst, met. 187 čelúst kug. 149 ony rázločijo tę stare od tih mladih na vún stojěčih voglastih kostěh tę čepíne, tih čelúst inu tiga lica, pok. 1, 74 ukroti (o bóg), z kórbami inu brzdami čelústi tih istih kateri se k tebi ne perbližújejo; dain. slov. 107 čelýst; trpl. 102 kak slatko je govorejńe tvoje čelústam mojim, nagfl. 121 táli vúst so: lampe, zgorńa i spoudńa lampa, zobjě, voutlost, néba, čelústi, jezik. A dalm. jud. 15 on je našěl eno gnylo oslovo čělust; koríst, utilitas, met. 53, 73 koríst, levst. žup. 1 koríst svoje občine z ľubeznijo k domovńi mu bodi vselej vodilo; lomást impetus ravn. 1, 178 ogeń žróč je pred ĩm, lomást je okoļ ĩnega n' vihar, 1, 236 bol kakor vsa morská lomást ga (Jonaza) je véstini nepòkoj plašil, 1, 257 po lomásti in viharju hodi on kakor po cěsti, 1, 252 po gospodovim poveļu bo med gromam in lomástjo ogn zgrabil ĩeno pérje in vse ĩene (olíkine) mladíke končal; met. 53 lomást gewaltsames einbrechen; svojást consanguinitas. ĩpak ničest u ugrskoj slovenštini; i frájest uz frajast i frajost u rog.

Riječi, kojim je tvorka *ost*, u krańštini, ređe u ugrskoj slovenštini, mogu imati naglas na svakoj slovcu, nu na zadńoj samo ^ osim možda psost i zlost. U kajkavštini tvorka *ost* obično neima naglasa, ali u knígah dolazi i ona kadšto obiļežena znakom, kojim se inače naglas biļeži.

1. na tvorci ^ imaju u krańštini:

a) riječi, koje se grade od jednoslovčanih adjektiva u opće, a na pose od onih s ^ i ':

belóst, albor, candor: kast. cil. 269 teh zoby beilúst bo v črne škrbine preminena, rog. 38 k eni pravi lepóti treba je ta belust, ta snaga te duše, trupla inu djajúa; — blagóst, der wohlstand,

die seligkei: ravn. 1, 121 v boga staviti svojo blagósti, 1, 124 néga ljubiti, néga vbógati, v néga zaupati je tudi za nas živleéne, blagósti in zveličané, 1, 176 edíni zvir bi nam bila (božja služba) vse naše blagósti, 1, 179 kdor pot práv ravná, nému dam pogléd v božje blagósti, 1, 249 reka to tvoje sreče bi bilo in tvoje blagósti, 2, 29 tako slóvesno — de bi toľko blagósti obetala — še nikol nobena reč ni bila oznanována, 2, 38 hudobni niso te blagósti okusili, 1, 239 po tebi, o gospod, vsa pride blagósti, 1, 338 božje spoznaéne, svetost, blagósti in zveličané je hotel na zemli po tem narodu med vse druge razširiti; — čistósti, munditia, castitas i nečistósti: škrb. 1, 479 on sam je ta ista čistósti, ktira pogási ta strašni ogin našiga meseniga poželéna, 2, 116 so zagalili v nečistósti, 2, 119 nečistósti še nigdar tako očitna in sploh ni bla, kakor ravno v naših žalostnih časih; ali i čistósti: preš. 189 odkrila se bo tébi únstran gróba ljubézni móje čistósti in zvestóba, ravn. 1, 104 ne vgánaj nečistósti; — dolgósti, longitudo: pohl. opr. 305 on je tvoje živleéne inu dolgústi tvojeh dny, preš. 167 dolgósti živléna nášiga je krátka, kop. 251 dolgósti; — gnilósti, putredo: ravn. 1, 209 nevošlívost je gnilósti po kostéh; — malósti, parvitas: ravn. 1, 334 ne zaničuj nikogar po zvunajni malósti; — milósti, gratia, die gnade, milde: škrb. 1, 516 je bogá zmíram za milósti prosil, 1, 485 od nezmerjene milósti božje; ali je obiènije: mílost: kop. 251, met. 187 mílost, ravn. 1, 121 napolni nas z mílostjo svojo, 2, 8 tí mílosti polna, gospód je z teboj, 2, 32 z veselám se mu je za to mílost hvalila; — mladósti, iuventus: dalm. job 29 o de bi jest bil kakòr sim bil v tem času moje mladústi, kast. cil. 45 le tá v reve inu v nadluge to slabo mladústi zapelava, škrb. 1, 508 sim že cvet svoje mladósti, v gréhlih zapravlil, preš. 7 róža, rósa ino mána váša je mladósti dekléta, 59 nísi zaklépal domà tí žláhtniga bláгодарóva, sébi zročéno mladósti, drúge si ž ním bogatíl, met. 53 mladósti; — mnogósti, multitudo: ravn. 1, 24 mnogósti jezikov jih je permórala zidaéne opustiti; — nagósti, nuditas: rog. 31 kaj nas bo nadlúga ali bridkústi, ali lakota, ali nagústi . . ali meč od Jezusa odlóčil? 46 izvolil si je vbúštvu inu zaničuvájne, špót inu pománkajne, nagústi inu drugu trplejne; — norósti, stultitia: dalm. syrah 8 ti moraš za négove norrusti volo škodo trpeti, kast. cil. 60 srd je ena kratka norústi, rog. 46 katéru je ena norústi pèr tèm svejtu, škrb. 1, 201 v drúšini luštov, veselja, kratkočasnosti, norósti inu nepókoja zapelivega svetá se delèžen striti; — polnósti, plenitudo: kast. cil.

39 vse hudú pride skuzi polnúst tega želodca, rog. 282 iz polnuste Mariae usi imajo in zamórejo kaj uzéti; — prostôst, libertas: rog. 56 ti sužni bili so skuzi letu rešeni iz te šužnosti inu ú to prostust postavljeni, škrb. 2, 88, sramožlivost naj viža vaše počutke, de ne bodo iméli h gréšnim rečém nobene prostósti, ravn. 1, 57 tako je Jožef prišel ob svojo čast, ob prostóst in ob silo velíko veselih dní 1, 244 prostóst daj zatréncam, levst. žup. 13 prostóst od poštaríne imajo občínski uradóvi samo pri stvaréh izročéniga področja; ali i prôstost: preš. 104 bilà sreà ni prôstost mên' odvzéta, 156 poglédi, míslí in želé goréče! vam prôstost dâm; — radôst, laetitia: ravn. 1, 184 radóst mi daj zaslišati ino vesele; nu običnije sada rádost: ber. 207 mu odvzame rádost in vesele do dél in opravíl, met. 53 rádost; — skopôst, avaritia: dalm. syrah 14 en zavít človik nigdar nema zadosti na svoim dejlu, inu pred skopustjo mu ne more tekni, kast. cil. 107 skopúst teh beséd je bulša kakor teh denarjeu, 175 obena skopúst nej hvaležna, ampak sama le ta, rog. 261 eden leže pod ta grm tega brinia te praeuzetnasti, en drugi u senco te lakomnasti, skopusti, ohrnie inu foušie, škriñ. 334 pričúváne od negove skopósti je resničnu, ravn. 1, 171 od nezmére in strahú je vmerel ta malo-pridni mož, ki si ga je z svojo skopóstjo in srovóstjo nagnal; tako i u ugr. slov.: küzm. 278 napuñeni z vsákov neprávicov, práznostjov, hüdoubov, skopoustjov, lagoutov, 353 práznost pa i vsaka nečistouča ali skopoust se naj ni ne imenúje med vami; a küzm. 77 skoupost = skôpost; — slabôst, infirmitas: rog. 52 pisal je ú slabústi en list, kemp. 12 poniznu spoznañe tvoje slabusti je pot k bogu, 337 kateri to človeško slabust inu hudobe poznaš, bodi moja muč, jap. ev. 32 on je naše slabósti na se vzél, škriñ. 286 se za volo svoje slabósti ne vúpa grešiti, pok. 1, 14 se ne sramújem odkritosrčnu svojo slabóst tebi pokazati, 1, 50 za tó sim se v slabóstih pregrešniga človeka vednu staral, škrb. 2, 121 zdihuj po gostim h Marii, de podpira tvojo slabóst, 2, 115 pregrehe bog rad odpustí, kir pozná človeške slabósti, 1, 235 za volo človeške slabósti, 1, 272 se vížati po naši slabósti, 1, 330 ne perpiši le tó slabósti tvoje nature, 1, 415 molitov nas močne strí v slabósti, 1, 486 grešís po slabósti, ravn. 1, 44, Jakob je per vsih svojih slabóstih vredniši bil od Ezava; rijetko slábost: škrb. 1, 516 od slábosti očišena; — slanôst, salsitas, sapor: dalm. jezaia 42 in margine: ony so samy gluhy inu slepy bily, kakòr Cristus od njih v evangeliu pričuje, od soly, kir slanust zguby; — slepôst, cae-

citas: pohl. tšchup. 324 tega bo buh iz eno tako slepustjo te duše damu obyskal, de bo ob poldne okoli taval, ravn. 2, 291 clo vrojèno slepòst, de je božja šiba, mu očitajo; — staròst, senectus: škrb. 2, 74 tožile bodo otročje lejta, srednje lejta inu staròst; ali puno običnije stárost: škriñ. 227 podperaj tvojiga očeta v ñegovi stárosti, 246 nikar ne zaničúj človeka v ñegovi stárosti, pok. 3, 13 kir se večer moje stárosti perbližuje, škrb. 1, 314 v stárosti, 2, 9 v 13 lejtú svoje stárosti, preš. 24 sej vém de móra vsák umrét': potrta stárost, mládi cvét, met. 53 stárost; — svetòst, sanctitas: kast. cil. 297 iz katerih premišlúvaña svetúst izvira, rog. 24 kazal je ñegovo veliko svetúst, 453 ena spikanarda je ena dobra, brumna, bogaboječa inu popolnamena peršona, kir ta majhina je ú ponižnosti, uroča ú te lubézni, bodeča inu resasta u ojstrústi tega žjulejna, lepo dušeča pak u slóvu te svetústi, pok. 3, 26 celú neverniki so kristianski svetósti pričdváñe dajáli, 3, 77 tvojo neskončno svetóst še zadosti živú ne spoznam, ravn. 1, 102, bog jim hoče zdaj svojo svetóst razodéti, 1, 97 kdo je tvoje télke svetósti? preš. 75 svetóst ne, pésmi véčne mu bránijo trohnét'; — švohòst, schwachheit: pohl. tšchup. 662 buh je ñeh podpiral inu na tako vižo so ony per usi svoji švohústi moč teh jenakov iméli; — tvrdòst, durities: rog. 427 de to grobo trdúst inu silno otrplost teh kamenatih src omehčam, 497 v enim velikim ští-majnu je tu žlahtnu drivu cedrus ali citrona zavol ñegove trdústi; — vročòst, fervor: dalm. job 6 v tém času, kadar bo vročúst na ñe trejšala, bodo ony konec vzeli, in margine: bo ñe ena vročúst pekla, de bodo posahnili, job 24 pakal proč jemle te kateri gréšio kakòr vročúst inu suša snég prežene, job 30 moje kosty so se posušile od vročústi, syrah 15 on bode pred vročústjo ohráñen, kast. cil. 290 ravnu kakòr sončna vročúst ondi ostane, od kodar je poslana, 329 poln nebeške vročústi, 342 gdú bó mogel prebivati z' to véčno vročústjo? (a 409 vročúst); — zvestòst, fides die treue: škriñ. 301 sléhni človek, kateri zakonsko zvestóst prelómi, zaničúje svoje živleñe, 313 srcá bolečina inu žalost je ena nad zvestóstjo súmna žena, 248 ne bódi súmèn nad zvestósttjo žene, tvoje družé, ravn. 1, 196 od božje zvestósti, 1, 310 kaj je Mardohej prejel za to svojo zvestóst? 2, 60 z zapóredjo, snážnostjo in zvestósttjo jih je še toľčkine poblájšala; — žalòst, maestitia: škrb. 1, 506 sej si trpel bolečine, žalóst, martro inu smrt, preš. 89 ima od nevoje: žalòst: pél je v súžnosti želézni Jeremíj žalòst globòko; ali puno običnije žalòst: škriñ. 266 šrečèn kateri ni

v svoji duši žalosti imel, blóger človeku, kateriga ne zbada žalost za volo takiga grêha, škrb. 1, 504 kir se bogú žalost déla . . greste z žalostjo, met. 53 žalost.

U kajkavštini, a dobrahno i u ugrskoj slovenštini imaju ovake riječi naglas na prvoj slovcu: blédost: math 1, 1, 20 mrtvečku blédost na svojem obrazu kàzali budu; — jákost: petr. 3, ar se budu gibale jákosti nebéske, 18 dete pák jé raslo i jákost jémalo, 146 jákost visókoga boga hoče obstréti tebe, 159 na ovom živce kamene hočem načiniti cirkvu moju i vrata peklenska jákosti ne vjemu nad núm, math. 1, 1, 65 jákost vu nih zbudáva, 2, 3, 31 dál je nim z jákostjum ove iste oblasti, 2, 3, 134 ribice vzméši z jákostjum svojega blagoslova tak je povekšal, da su bile zadosti za zasititi četiri jezera lúdih, gašp. 1, 211 one z pomočjum nebeskih jákostih od sunčenoga izhoda vleku se do zahoda; trpl. 50 ki potrdi goré z jákostjov svojov; — lénost, pigritia: petr. u predgovoru: lénost, math. 2, 3, 109 vu lénosti i hmańóči; — lútost, acerbitas: math. 2, 3, 113 Ježuš ne obsuđuje vse fele zlovđnosti i lútosti zarad očivesteh grêhov i huddbih, 2, 3, 180 iz svojvoľnosti, lútosti i nepodložnosti; — próstost simplicitas: küzm. 331 pouleg globočine siromaštvo njihovo je obilávalo vu bogásvi proustosti njihove, 335 bojim se naj se kak, liki je kača Evo vkanila vu jálnosti svojoj, tak ne skvarijo misli vaše zapelane od proustosti, štera je vu Krištuši; — rádost: math. 1, 1, 25 zadosta je, da zmožnost dojdúčega, ràdost i strahđta gledđčega vu dněvu onom jednàko velika budu; — skòpost: math. 1, 1, 71 pri farizeušeh stěgnul je oholnost i skazlivost, pri haračàreh skòpost i krivice, 2, 2, 50 nemu slúžiti znaměnuje skúposti i blagohlepnosti biti prodánomu, 2, 3, 180 tati i tolvaji iz skúposti i hmańđče kradúči i roběči odurno prekršuju zapoved bđžju; — svétost: math. 2, 3, 104 da od skazlive svétosti farizeušev zaslepeni ne bi zablúдили; — vrélost, fervor, zelus: trpl. 54 vrejllost k hiži tvojoj me je poješla, 55 vrejllost tvoje srditosti popadni né, 65 kak dugo, o gospodne, se bodeš srdo, bode gorejla kak ogen vrejllost tvoja? nagfl. 200 tou nemi vsi do ednoga z gotovov vrejllostjov radi prikažujemo; — žalost: math. 1, 1, 102 nim vsu mogućnu tũgu i žalost zavdávaju, gašp. 1, 31 on žalost na radost obrača.

b) Riječi, koje se grade od *adjektiva* na *en, ek, el* s naglasom na poluglasnom pregibnom *e*, koje ili ostaje poluglasno ili se mijenja na *a*; u prvom slučaju ima " a u drugom ^, koje *e* ili *a* u fem. ispada: dolžèn i dolžân fem. dolžná; tenèk ili tenâk fem.

tenkà; svitël i svitâl fem. svitlâ. Take su: dolžnôst, officium: kast. cil. 216 hvaležnost je ena dolžnúst za te pryete dobrute, 272 tega višiga dolžnúst je manšo štrafingo naložiti kakor te postave, rog. 475 kazat se imamo levi inu spikinarde, aku naši doužnusti hočmo zadosti sturyti, tschup. 610 tu so negove dolžnuste, itd., škrb. 1, 171 zamúda ene mejhne dovžnosti, 1, 174 dovžnosti sojga stanú na tanko spolni, ravn. 1, 10 bog je hotel Adamu dati perložnost velike dolžnosti se zavésti bogu biti pokorn, 2, 267 ta prilika nam lepó kaže, kaj je kristianova dolžnost, dain. 133 zvesto bom se trydil, da dužnosti vse, kere sem zamydil, skažem spuñene; — groznôst, horror: rog. 31 posmehúval se je groznústi tega oblastnyka, 249 vsò groznúst, vus zléh, usò težávo lohku inu hitru prežéne; — kesnôst, tarditas: rog. 497 v eni veliki hváli je tu modru drivú morus ali murva zavol negove kasnústi; — lastnôst, proprietas: škriñ. 215 voda je pozabila lastnóst gāsiti, škrb. 1, 170 že lestnóst inu natúra enga veliciga greha obudí per človeko strah inu gnusóbo, 2, 5 nad ktirim najde take lastnósti, ktire sam imá, 2, 25 je popisoval lastnósti prihodniga mesiaza, ravn. 1, 102 bog jim hoče zdaj še le nar lepši svojo lastnóst, svojo svetóst, razodéti, 1, 194 poslušajmo kako lepo in predrago božje lastnósti David popisuje, 2, 14 božja svetóst ji je nar lepši božja lastnóst, ber. 13 lahko sta božje lastnósti in božjo vóljo spolnovála; — reznôst, die strenge: pohl. opr. 117 štrafa buh to zanikrnost teh naprejpostavljenéh zavle te pregrehe ñeh podložneh na tako vižo, koker je skuz te naposajene Helijove otroke tega očeta brez ernuste posal, 75 hudobyi po svoji dolžnusti iz uso ernustjto inu srčnustjto na pruti jiti; — skrbnôst, cura: kast. cil. 346 v skrbnusti ne bodite leini; — skrivnôst, mysterium: dalm. job 29 je božja skriunust nad mojo utto bila, kast. cil. 15 bo znal z sprašovañem poznati vse tvoje skrivnusti, 107 ena ti drugi vse svoje skrivnusti zavupa, rog. 499 reskrije to skrjvnúst, tschup. 30 tok beremo my ñemu v očeh use skryvnuste ñegovega srca, 572 de be iméti to skryvnust špogati, jap. ev. 57 vam je danu vejediti skrivnósti tiga nebeškiga krajlěstva, škrin. 232 on razoděne ñemu svoje skrivnósti, 317 kdor skrivnósti svojiga priátla rezoděva, ob vso vëro pride, 318 kateri skrivnósti svojiga priátla razglasy, za tákiga nesrečniga ny vúpaña, ravn. 2, 40 nesvetim so trda skrivnóst, preš. 86 ko gódec skrivnóst pogóvora zvé, mu lica rudéce obledé; — srčnôst, herzhaftigkeit: kast. cil. 173 drži se čednosti, tajsta bó tebi srčnúst dala k vsemu, 193 ñemu samimu

z močno srčnustjo se podai, 247 letú stury srčnúst človéku, rog. 500 zavol tē srčnústi inu stanovitnosti prišál je h tē častē, 405 Alexander vse te druge krajle premágal inu prestópil je u srčnústi te naturae, tschup. 614 žovnrje polne oǵna, srčnuste inu zvestobe, pok. 1, 15 usa moja prejšina móč, vúmnost inu srčnóst je prešla inu se razgubíla, 1, 127 potrdúj mojo majhno srčnóst, škrb. 1, 198 potrdi ga v modrosti, v móči inu v srčnósti, 1, 404 bóg otel, deb' naše srcé imélo tolko srčnósti inu móči, de b' zamoglo nositi težo časnih nadlóg — tesnóst, angor: tschup. 193 negovi dnarji so tu istu kar bo nému tavžent težav inu tesnust delalu; — trdnóst, firmitas: rog. 420 poizvélyčani so ty martyrniki zavol nih („nyh“) trdnústi te potrpežlivosti, kemp. 207 ti si naše izveličanie, usa muč inu trdnust, tschup. 483 koku deleč smo mi v stanu za trdnust svojega naprejuetja dobru stati? 627 očemo svojo slabust v móč inu trdnust teh korenakov sprebrniti, škrin 390 gospód je Kálebu tako trdnóst dál, de je on cělú do starosti per móči ostal, pok. 3, 53 tá edínost je bila né nar vékši móč inu trdnóst; — zlobnóst, malitia: dalm. 2 hron. 29 mislim jest eno zavezo sturiti z gospudom izraelskim bogum, de se negova srd inu zlobnust od nas obrne, tschup. 276 pousod narajma on to isto zlobnust, 299 per temu nar majněmu falerju bodo kmalu nasajeni, odušje se per slehrni perložnosti zdajci uname ter bo v eno sorto zlobnuste perpravlenu, 374 bo li on grešneka negovi slepi zlobnusti čez pustil? 604 skuz katiro bodo ony svojo zlobnust na znañe dajali, 626 al ni tolkajn tavžent slabeh divic ti nar véči zlobnuste teh trynogov kus blo? opr. 288 ony so néga gajžlali use z tako zlobnustjo katiro nim je nih doujačenost inu hudobya kol kedej mogla noter dati. — bridkóst, severitas, acerbitas: dalm. job 36 on tebe bo iz širokiga gàrla te bridkusti izdèrl, rog. 31 kaj nas bo nadlúga ali bridkúst ali mèč od Jezusa odlóčil? 7 kaj za eno bridkust ni občutil David tedej? 454 ú te veliki bridkusti inu bolečini nè ni mogel nihče pomagat, kemp. 54 o koku mnoge inu težke britkusti, reve inu težave so pretrpeli ti apostelni! škrin. 224 bog je vsmilen inu on bó na dan britkósti grehe odpústil, pok. 3, 15 vidim de je cèrku za volo pregrešniga živleña tolikaj knistianov v žalùvani inu britkósti, rav. 1, 16 Kajn pobégne in živel je v nepokóju in v britkósti, preš. 59 bo vgásnila britkóst srcá per svétim obhajli, 60 slovó svetá britkósti dàj; — grenkóst, amaritudo: kemp. 219 dokler še živè, na morejo eny prez grenkusti, tožlivosti inu brez strahu v nih luštih pokoi imeti, škrin. 292 kjer je grenkóst, tam ny zastópnosti, 296

negova noróšt ne bó tebi grenkósti sturíla, 335 vinu kateru se brez mere pijé, pernése grenkóšt, pok. 1, 76 dáj nim grenkóšt grehov inu sladkóšt brumnosti čutiti, škrb. 1, 223 gospód me je z grenkóštjo inu z pelénam napasil; — krepkôst, krepôst, fortitudo, virtus: dalm. job 6 moja kripkust je proč od mene, opr. 229 z enem toku jakomislenu svêtem udajañam so se ti triji nadolžni mladenči Sidrach, Misach inu Abdenago ti skušajoči roki božji podvrgli, nih kripkust v ti strašni ogneni péči obvarvati, ravn. 1, 243 Izaija se je skazal z velíkimi navúki, ki jih je gola lepota in céna in krepkóšt; ravn. 1, 37 prava krepóšt ali čédnost je tista, ktira kakor zlato ognj prebije, tako ona skušnavo, 1, 140 nar boljši dóta je krepóšt in čédnost, 1, 181 ojoj, kako malo na svojo bogabojéčnost in krepóšt se smemo zanašati! 1, 18 po drujimu ne gleda kakor po krepósti ali čédnosti, 1, 205 zvunaj krepósti ali čédnost(i) je (modrosti) nič ne preséze. Modróšt in krepóšt ste žive žéli našiga srca; modróšt in krepóšt prosímo vsaki dan bogá, 1, 297 vse se čudi nad nih krepóštjo ali čédnostjo, met. 53 krepóšt; — krhkôst fragilitas, imbecillitas, debilitas: tschup. 626 on pozna slabust našega srca. On vé koku velika je naša „kerpkust“, zatorej vé on tudi, kolku smo mi vstanu držati inu prenesti. (Uzimam, da ovdje stoji kerpkust mjesto kerhkust; govori se krhk, a fem. krkã; ali po smislu može stajati kerpkust za krepkust); — krotkôst die sanftmuth: kast. 272 kakòr krotkúst tó jèzo, takú vsmileñe to štrafingo mečá. Krotkúst vsim sliši, 162 tebe vučy živéti v pohleñnosti, v krotkusti, 291 se držy svoje pohlevnosti, krotkusti, stréznosti, brumnosti, andohti, čistosti, rog. 289 rezglédamo tugent te Moyzesave krodkusti, kemp. 57 o kaj z' ena krotkust inu ojstrust tiga živleña se je pustila vidit med temi duhovnimi! tschup. 611 vi duželni gospudji be imeli ena cejla krotkust, perludnost inu perjaznost biti, pok. 2, 26 ni bilú več per meni viditi ne ponížnosti, ne krotkósti, ne potrpežljivosti, ne tréznosti, škrb. 1, 178 te dobre déla so ponížnost, krotkóšt, vsmileñe . . , ravn. 1, 308 kralovo jezo je bog sprevrnil v krotkóšt, 2, 93 gðla nedólžnost, krotkóšt in potrpežlívost je bil Jezus, ber. 40 svaríte jih z ljubezniyo in krotkóštjo; — nizkôst, die niedrigkeit: ravn. 2, 13 ozerel se je na svoje dékle nizkóšt; — sladkôst, dulcedo: kast. 132 tukai bóš začèl vživati tó sladkúst na zemli, rog. 46 negóvih ponúdenih luštov, špasov, troštáu inu druge take sladkusti ni hotel pokusiti, škrin. 231 kateri čujejo, de bi modróšt dobili, bodo z ñe sladkóštjo napólneni, pok. 1, 14 uly v moje srceý potrpežlívost, sladkóšt inu ve-

sele, kateru sim zgubil, 3, 16 v mojih mladih lejtih od zapelive sladkósti posvejtih stvari zmóten sim pozabil krùh resnice jesti, škrb, 1, 418 pokúsi negovo sladkóst, 1, 497 čuti eno notrajno sladkóst, ravn. 1, 133 enaki je on žlahtnim drevesam v ti basni, ki so polne sóka in sladkósti, preš. 19 se usta sméjajo ko préd, sladkóst ni máňši z nih beséd, 105 pogléda nén'ga vžival sem sladkósti; — šibkóst, debilitas: tschup. 642 druge per usi šibkusti svojega spola si vonder pusté svoje duše zveličane ta nar prve inu poglavitne opravrak biti; — težkóst, difficultas, labor: kast. 200 težkúst od tega pride de . . , kemp. 103 enu je, kateru nih dosti od duhovniga gorijemania inu trdniga pobulšania nazaj držy: ta groza te težkusti inu muja tega štritaña; — trpkóst, amaritudo: opr. 58 lih ondi, kjer se za srečnu držy, gnusyo, nalubnost inu trpkust čutè. — svetlóst, splendor: kemp. 463 cel svejt bi na mcgel obstati pred svetlobo tvoje božje svetlusti, opr. 210 on pojirje spoznáne naše popolnema podložnoste, katiro smo mi néga naumrjoči svitlusti uselej skazati po usi sili dolžni, pok. 2, 107 zahvaleñe inu svitlóst, inu modróst, hvala inu čast inu moč inu trdnóst bodi našimu bogú, ravn. 1, 187 nobene céne ne da človeku ne lepota, nè svetlóst, ne perludnost, 1, 216 vsa negova svetlóst, vse posvetno veličastvo, kaj mu je pomagalo?

Ali u ugrskih Slovenaca i u Kajkavaca: dúžnost nagfl. 4 dúžnosti etoj zadosta včiniti je mogouče, petr. u predgovoru: dúžnost, math. 2, 2, 37 koi pravu čutljivost dúžnosti i vere je pokazal, 2, 3, 158 zveličitelu i dúžnostjam našem do konca vèrni obstáti; — krátkost, brevitās: nagfl. 9 za volo krátkosti vrejmena; — krépost, math. 1, 1, 32 odišli su néga iskat, da krépost rečih i činov negoveh spóznati budu mogli, 1, 1, 50 kréposti negove spóznali jeste, 2, 3, 149 od kojega nam vnogo lèpoga od negve pobóžnosti i kréposti povèda se, gašp. 1, 139 vseh krépostih lepota, 1, 879 Jezuš Kristuš Marii materi svoji zatvor divojáčki ni oskrunil, nego z nebéskemi je nakinčil krépostmi; — svétlost, math. 1, 1, 18 tak ni samu zemlju nego i ostále od néga svoju svétlost imajuče zvezde z tmicum pokrije strašnum, 1, 1, 20 dugotrpnā nevoļa i težina betega zastrla su svétlost očih, gašp. 1, 121 pričel je ove svétlosti svoje iskricē kazati, itd.

c) Riječi koje se grade od *adjektiva* na *ik*, *ok*:

velikóst, magnitudo: tschup. 82 de be ota le svojo velikust, slavo, moč inu mogočnost kazati, 360 očitnu spoznáne od velikuste inu visokuste božje od sebe dati, 602 ony so bli od drugeh rezlo-

čeni skuzi svojo velikust inu visokust, škriñ. 279 kdó bó pak móč négóve velikósti izrekàl? 321 po velikósti négóviga premožeña ráste néga srd, pok. 1, 35 ny hotel nad Davidam samú velikóšt človeške slábósti pokazati, 1, 49 nisim ne velikóšt ne nastopike mojih pregrèh spoznal, ravn. 1, 97 zdróbil po velikósti svoji velíki si zoprñ'ke svoje, 1, 202 tvoja, o gospod! je velikóšt in moč; trpl. 120 hválte ga pouleg négove vnouge velikousti (a küzm. 400 bez oznake: velikosti, što ée glasiti velikosti); — globokó st, profunditas: kast. cil. 164 geometria te vučy visokúst, globokúst inu širokúst premeriti, tschup. 25 kaj je tu z enu pomišlúvañe, katiru se le na površini tega srca gori držy, v globokust pak se nekol doli na spusty? tako i globokó st: mol. 278 zakaj moja ne trpí dúša v etoj globousti; — širokó st, latitudo: kast. cil. 164, gledaj pod globokost, škriñ. 218 kdo je zmèril néba visokó st, zemle širokó st ino brezna globočino? — visokó st, altitudo: dalm. job 20 négova visokust do neba dosega, kast. 187 aku želyš priti na tò visokúst te popolnomasti, jap. ev. 97 hosanna na visokósti, škriñ. 348 gospód je sodník inu ne gléda na človeško visokó st, 403 od néga je tudi templa visokó st izzydana bílá, pok. 1, 20 izvoli si rajši en ófèr, kateri se tvoji visokósti spodobi, ravn. 1, 202 v tvoji roki je visokó st in gospó stvo vsiga, 1, 323 le nikar svoji visokósti ne perpisuj močí nas moriti, (rog. 265, 266 visokust, küzm. 337 visokost, a trpl. 6 visikost).

d) Riječi koje se grade od *adjektiva* na *r*: dober *f*. dobra:

dobrô st, bonitas: ravn. 2, 131 kdo bi ne bil rad Jezusov vučenic, ki nam vé dobró st tako posláditi in polájšati! 2, 137 je žejo do resnice in do dobró sti v nas djal; — hitrô st, celeritas: rog, 11 lóuci se podádò na pule iz veliko hitrustjo; govori se i hítro st; — modrô st, sapientia: dalm. sap. 1 modrust ne pride v eno hudobno dušo, 5 tu je gvíšnu začetek te modrusti, 7 meni je prišal duh te modrusti, itd., kast. 129 v letem samim je bílá postavljena enih stariših vučenikou modrúst inu zastópnost, 431 jest tebe lubim za volo tvoje nar više modrusti, rog. 480 en velik slóu zadubil je Salomon iz te velike modrú sti, jap. ev. 47 modrô st je opravičena od nénih otrók, škriñ. 1 nevmni modrô st inu vuk zaničújejo, 38 syna modrú sti izkaže očétovi vuk, itd., pok. 2, 24 jest neví mèn eim mislil, de sam sebi pušen znam z svojim dejležam býl kakùr ti, véčna modrô st, gospodariti, ravn. 1, 184 po skrivná vah vučíš me modrú sti; küzm. 301 Grki modroust iščejo . . , ar je Krištuš mene poslao vu modrousti rejči . . . pogibim modroust ti' modri' . . .

nej je na bláznost spravo boug modrousti etoga svejta, 348 štera se obilno razišla na nás vu vsoj modrousti i čednousti, 10 i spravičala se je modroust od odtrouk svoji, 224 gledajte, da zíščete z vás sedem možouv dobroga svedoustva, pune dühá svetoga i modrousti, 225 nejsu mogli prouti stánoti modrousti i dūhi, s kim je gúčao, 226 vučen je Moužeš na vso modroust Egíptáncov; a i m ó d r o s t : trpl. 39 vúta moja bodo gúčala moudrost; — o s t r ō s t, acies, die schärfe: rog. 453 spikanarda je ena dobra peršona, ker bodeča inu resasta je ú ojstrústi tega žjuleña, 454 kažyte tu vboštvu, ojstrúst inu ponižnost, 24 opomynal je taistiga iz ojstrústjo, kemp. 57 kaj z' ena krotkust inu ojstrust tiga žiuleña se je pousod pustila vidit! 108 ony dolgu mol'jo, po gostu berð inu se usi podložnosti inu ojstrusti ohranio, tšchup. 85 je tu ojstrust ali je spreglejdañe? pok. 1, 12 pravičnu mene tépeš jest se čez tvojo ojstróst celu nič ne pertóžim, 3, 53 nič majn so k ñeni trdnósti perpomogle svēte postave, po katerih je ona svoje otroke k bogaboječnosti pelala, inu ojstróst s katero je grešnike pokorila, ravn. 1, 247 hudobnim pokaže neizproslivo božjo ojstróst, ber. 165 ñene škodlive ojstrósti do našiga živóta se je treba s previdno obléko varvati, škrb. 1, 418 če se ñegovi počutki pred evang. ojstróstjo vstráštjð; — ž i h r ō s t, die sicherheit: rog. 55 zapovedal je bil šest mest postaviti k eni žihrusti, 261 vsi mi želimo priti na ta hrib tega počitka, pokója, žihrusti inu izveličajña, kemp. 68 teh svetih ludy žihrust je uselej božyga strahu polna bila, 301 ny obene žihrusti pred skušniavami.

Ali u Kajkavaca samo: mú d r o s t, math. 2, 3, 26 podèli takájše i nam právu mùdrost, gašp. 1, 151 ostal je otec z Eufrosinum navučajuči ñu čteti i pisati, druge takaj sveta navuke i múdrosti, kotere deklíč tak se je vučila, da otec čudil se je zvrhu rázuma i pameti kčere svoje.

Neobično je meni naglašivañe tvorke ost u Škrbinca u riječih kao: č e d n ō s t, 1, 174 ktiri so nar veči čednósti nad seboj iméli, 1, 513 k lepim kristianskim čednóstim, 1, 519 skuz lepe čednósti, 2, 2 so dajáli od sebe veliko svetlobo lepih čednósti, 2, 5 kdo ne spozná že samu iz tiga vrednóst angelske čednósti? 2, 7 al vidite, kolko on obrájta čednóst divištva? 2, 9 kdo še ni zadósti previzan, kakšino ceno inu vrednóst imá čednóst divištva? 2, 10 kolko se mi držímo leté angelske čednósti? Obično glasi čednost, ali i u ugrskoj slovenštini dolazi čednóst, küzm. 286 čednoust tešla je smrt, čednoust pa dühá je žitek i mér, záto ka je čednoust tešla nepriátel-

kiňa boža, 348 štera je obilno razišla na nás vu vsoj modrousti i čednousti, hvaležnost; 2, 74 spoznamo, de smo tebi skuz zapravláne cajta veliko nehvaležnost stili; imenitnost: 1, 204 biti moreš enák krajlici Esther, ktira od lepóte, svitlósti inu imenitnosti Asveruza nič ni bla restrésena, a 1, 463 iménitnost; nedolžnost: 2, 7 v célimu s. pismu govori s. duh veliko krat od čistósti, nedolžnosti inu od divištva; 2, 11 nedolžnost ohránit ni skrbí; nehvaležnost: 1, 521 za volo vaše lastne lenóbe, hudóbe inu nehvaležnosti vam bog odvzáme notrájno luč; sramožlivost: 2, 118 zdaj sramožlivost inu vèst nič ne zamoreti; nevarnost: 2, 87 prót vsaki nevarnosti; neumnost: 2, 62 velika je neumnost človeka; nevoščljivost: 1, 502 ta ima mrzlico nevošlivosti; obilnost: 1, 485 iz obilnosti svoje neizrečene lubezni se sam sebe za jéd da; ošabnost: 2, 97 kakšina hudobia je letó, de človek hoče jarm pokóršine od sebe vréči inu se puntat čez božjo postávo po sami goli svoji ošabnosti?; pobožnost: 1, 513 k pravi pobožnosti; ponižnost: 1, 489 z globoko ponižnostio, 1, 320 v ponižnosti; posebnost: 2, 11 od moškiga spola v posebnosti nič ne spomni; potrpežljivost: 2, 2 Izak je rodil Jakoba, razgled te potrpežljivosti; pozabljivost: 1, 468 živí v eni tako globoki grešni pozabljivosti; požrešnost: 2, 88 hodite pošteno kakor po dnévi, ne v požrešnosti inu pianosti; previdnost: 1, 522 ktirga nam je tvoja previdnost naložila, 2, 3 od skrbí inu previdnosti; prijaznost: 2, 83 zapovéj bóg, de se imájo nevarne perjavnosti razdréti; srditost: 2, 120 brusi se z miram bol čez nas méč božje srditosti; sužnost: 2, 61 rešit se iz sužnosti; služnost: 2, 94 je izraelski polk iz egiptovske služnosti rešen bil; trdovratnost: 1, 454 de sam ne boš nigdar v žalostni stan nesrečne trdovratnosti padil, ne zaničuj nigdar kličeóči glas dobrotliviga bogá; večnost: 1, 515 nesrečni skuz celo večnost, 1, 522 v večnosti, 1, 506 nesrečen bom v večnosti; vrednost: 1, 160 po vrednosti plačano, 1, 392 duše obdveh so ene vrednosti, 2, 3 od bogastva neizrečene vrednosti, 2, 4 zdaj skusimo spoznát vrednost divištva, 2, 8 sklénemo de vrednost in cena te čednosti more neizrečeno velika biti; zanikrnost: 1, 513 naša vira per nas ni več živa, ampak skuz našo lenóbo inu zanikarnost oslabilena inu mrtva; 2, 3 ste divištvo po zanikernosti inu hudobii zapravili. Nu vaļa napomenuti, da u istih riječi često dolazi i obični naglas: hvaléžnost: 2, 74, nevarnost: 1, 9, 369, 415; preošabnost: 1, 456; ponižnost: 1, 178; po-

zablívost: 1, 167; požrěšnost: 1, 393; perjáznost: 1, 187, 264; véčnost: 2, 116, 1, 488; trdovrátност 1, 444, 446, 451; nu spravni u srpštini — ôst u sing. nom.

Amo tamo čita se i u kajkavskih knjigah tvorka ost naglašena, ali samo u padežih, gdje ost nije zadnja slovka: math 1, 1, 122 da nim po vašoj marljivosti, pokornosti i dobrom držanju vesjele izkàžete; 2, 2, 36 vsa ona izpúne, koja vu ovakveh okolnostjah zapoved od njih bi potrebuvala; 2, 2, 66 ovo čudo z osebjnjemi stránkami i okolnostmi je se dogodilo; 2, 2, 197 z vašum fantena pohlepnostjum kázete jáko odurnu i kaštigé vrédnu nezáhvalnost; 2, 3, 67 zaradi pohotnosti svoje zemějska samo iščúči; 1, 1, 103 da ne stalno z trplivnostjum i srdčenostjum jednoga kršćenika podnášati moremo; 2, 3, 143 križa svojega prijěti i srdčeno z trplivnostjum do konca zivlěna nositi mora; 2, 2, 62 ako vi za zvršenostjum budete hlěpeli; gašp. 1, 117 ako koi nezvršenum žalostjum bi bil skrušil srdce svoje, milošču je zadobil, 1, 897 o Maria, tve žalosti premisliti gdo zadosti bude mogel!

2. ^ na predzadnoj slovci imaju

a) riječi koje se grade od *višeslovcanih adjektiva* s ^ na *zadnoj* slovci osim onih na *âk, ân, âl* kojim a u fem. ispada: *hasnovîtost*: *hasnovît*, *utilitas*: perg. 26b prauo onakove *hasnovîtosti* (' nad i je doduše malen, ali ipak posve drugače nego pikna na drugih *i*, gdje je posve okrugla); *lastovîtost*, *proprietas*: (math. 23, 65 publikànúši iliti dačobèrci nèsu bili ze vséma tak hmáni i nezdùšni, kak su ne židovi držali i već kràt imali su vu sebi dobre *lastovîtosti*; ali i *lastovîtost* prema *lastovît*; *odkrîtost*, *offenheit*: ravn. 1, 237 tako huda ki je bila Jonova nepokoršina, tako lepa je negova *odkrîtost*, *moškóst* in *vólnost*; *osebitost*, *proprietas*: (math. 2, 2, 166 *osebitost* prošne, koju ov màli kràl za betěžnoga sina svojega predal je Jezusu, i *osebitost* negvoga zaúfaña vu rěči *zveličitela*); *ponosîtost* *animi elatio* (math. 2, 3, 46 čin ov veliku *ponositost* i *ohòlnost* bi kàzal); *pripròstost*, *simplicitas*: ravn. 1, 202 ti srca vprašáš in *pripròstost* lúbiš, 2, 109 Jezusove besede so globòke *pripròstosti*, 2, 169 take dobre duše, ki je bilo toľko lepe *pripròstosti* in *nedólžnosti* v ní, Jezus ni hotel brez vesele besede odpraviti, 2, 263 kdor ga z ravno toľko *ponižnostjo* in *pripròstostjo* na se vzame; *srdîtost*, *ira*, *iracundia*: škrb. 1, 140 polne *srdîtosti* vpijejo čez grešnika na mašvané (perg. 84a z *nazlobosti* ili s *srditosti*, math. 2, 2, 32 po *nágloj* *srditosti*);

vesêlost, hilaritas: pok. 3, 152 tam je gotova varnost inu varna večnost inu večni pokoj inu pokójna srêčnost inu srêčna sladkóst inu sladka veselost; vestovítost, conscientia: math. 1, 1, 103 vestovitost, po kojoj nam znano je, da ove ali one kaštige zaslužili jesmo.

Nu ipak čitam: oholôst: ohól, superbia: kast. 90 gdú tebe k letimu žene? tvoja offert, tvoja oholúst, tvoja prevzetnost, tšchup. 22 oholust, offert, žele te časty, 46 kaj z' ena gnusoba, aku en kristijan ofert inu oholust tega svejta hvale? 52 kje se več ofrt, oholust regirati vidi? 425 ony si oduzamejo od oholuste velik dej preč; sirovôst, barbaria: ravn. 1, 171 od nezmére in strahú je vmerel ta malopridni mož, ki si ga je z svojo skopóstjo in srovóstjo nagnal. Tako valda, jer se sirov izgovara jednoslovčano srôv, ináče glasi sirôvost.

b) riječi koje se grade od *adjektiva* (reče supstantiva) s ^ na *predzadnoj* slovcu, u kojih ima medju zadnja dva suglasna umetnuto e pregibno:

bolêznost: bolêzen, dolor: küzm. 344 dečica moja, štere pá z boléznostjov rodím, dokeč osnovlen bode Kristus vu vami; dobrôtnost: dobrôten, benignitas: ravn. 1, 234 lep izgled bezobréstne dobrótnosti! dresêlnost: dresêlen: küzm. 325 eto sem pa vu sebi soudo, naj ne idem k vam pá vu dresêlnosti; ljubêznost: ljubêzen, caritas: küzm. 365 oblejete ljubéznost, štera je vezalo popolnosti, 372 verostitjmo oblečeni v prsnek vere i ljubéznosti i v lebko, 374 ka so ljubéznost istine gori nej prijali; nasprôtnost: nasprôten, adversitas, res adversae: tšchup. nasprutnost; nedôlžnost: nedôlžen, innocentia, integritas: rog. 45 so nadôlžnost obvarùvali, ravn. 1, 53 negove lica je bog z nedôlžnosti živo lepoto ozálšal, 2, 93 gôla nedôlžnost, krotkóst in potrpežlívost je bil Jezus, preš. 176 nedôlžnost vnéma ji očí in lica; trpl. 20 nedúžnost i pravica me obarje, 58 jaz vu nedúžnosti perém roké moje; neumrtêlnost: neumrtêlen, immortalitas: math. 2, 2, 102 Saduceànci nésu verovali vu nikakvu nevmrtêlnost dûše; nezaûpnost: nezaûpen, -diffidentia: ravn. 1, 119 oh! kdo ne bo črtíl vse nevére, nehvaléžnosti, nezavúpnosti in pa nepokóršine proti bogu?; nezdûšnost: nezdûšen, animus durus: math. 1, 1, 89 négvo ljubleno pajdášeine z gréšniki, koje je obrnul i pobólšal, bila je vu očeh níhoveh nezdûšnost, 2, 2, 198 ovde mi vidimo, da nepomirjivi ljudi zarad ostrôče i nezdûšnosti proti bližnému vse druge dobre ljudi žalosté, obîlnost: obîlen, abundantia: jap. ev. 53 iz

obylnosti tiga srcá vusta govore, škrb. 1, 180 ti boš bogat inu z obilnostjo v grób dole stopil, ravn. 1, 63 dobro je, če se ob obilnosti kaj za prihodne potrebe déne na strán, 2, 14 stráдавcam daja obilnost; tako i preobilnost (tschup. 230, 418, 530, opr. 60, 212); okôlnost: okôlen, umstand: math. 2, 3, 138 stanovite okôlnosti; otâjnost: otâjen, arcanum: math. 1, 1, 86 koja tak veliku otâjnost je očituvala; posêbnost: posêben: proprietas, besonderheit; povsôdnost: povsôden, die allgegenwart: ravn. 2, 162 vse svoje zavupaše je v negovo vsiga mogôčnost, dobroto in povsôtnost stavil; prihôdnost: prihôden, tempus futurum: preš. 162 na pôtí prihôdnosti biló je zagrihálo; priličnost: priličen: ravn. 1, 201 tako je dolžnost vsaciga, komur je za božjo čast mar, vse perpomôči, kar je na nemu, de se zvnajni službi božji perličnost napravi (tshup. 182, 469, 479); ali i priličnost: nagfl. 3 vu vrejmeni našem se vu šterom koli stáni pozvána potrebúje vuvidnost, míšleše, razmejše i priličnost vu naprejdáni; pri zanâšnost: prizanášen, indulgentia: ravn. 2, 122 vsmilen pomočnik je Jezus: gôla božja milost in perzanâšnost ga je; s ûžnost: sûžen, servitus: preš. 47 slíšim, de so Bosnijáki v súznost gnáli kristijáne, 89 pél je v súznosti želézni Jeremj žalst globóko (a rog. 414 sužnosť); vêčnost: vêčen, aeternitas: škrb. 2, 116 vêčnost peklenskih trpleň ga vstraši; vesêlnost: vesêlen, laetitia, hilaritas: trpl. 38 gora Šion je kak edna lejpa držéla na vesêlnost vsoj zemli. — Mjesto ^ govori se gdjegdje " : obilnost.

3. Na predzadnoj slovcí ' imaju:

a) često riječi, koje se grade od *jednoslovcanih* adjektiva: čistost, džzost, mílost, rádst, sítost, slábst, stárost, vrélost, znánost, zálost; sravní ono pod 1. a). Govori se gdjegdje i " mjesto ' : sítost, kemp. 351: sittost.

b) riječi, koje se grade od *višeslovcanih* riječi s ' na *zadnoj* slovcí:

j e d í n o s t: jedín, die einigkeit: ravn. 2, 60 oba, Jožef in Marija, v ljubí edínosti sta žívela, 2, 299 kadar si Jezusa Kristusa per Lazarjovimu odprtimu grobu stati mislimo z v nebó vzdígnenim očésam, polniga svoje notrajne edínosti z očetam, nam ne šine tudi létu božje veličastvo v oči? ber. 178 mora kdo biti, de ima zapovédati, káj de naj vsaktéri úd storí al ne storí, de se réd, mir in edínost ohrani; mol. 141 oh odíčeno sv. trojstvo, božánska jedínost! osloubodi stvorjené tvoje od vsega húdoga; mul.

483 vse naše mišleñe, govoreñe, čineñe i trpleñe bogu na hvalu prikažemo, i to vu jedínosti najmov kristuševéh; jednákost: jedná, aequalitas: ravn. 1, 30 kramláti jim seboj dá, kakor bi bili ñegove enákosti, 1, 71 ne bodi hud, de govorím na ravnost in predrzno z teboj, ki si kraļove enákosti, 1, 242 ñegove enákosti ga ni pomočnika, math. 2, 2, 112 néče bog, da bi mi bližñega vu takvoj ze vséma jednákosti ľúbiti mórali, kak sáme nas; ne jednákost: nejedná, ungleichheit: habd. ad 231 tél človečjeh nejednákost, da su neki preveč mali, neki preveč veliki, krist. 133 spoznajmo božansku previdnost iz bogatstvih nejednákosti, koju stvoritel med ľúdi je vpeľal; neugnánost: neugnán, die unermüdlichkeit; razuzdánost: razuzdán, licentia: (tschup. 473, 643) škrb. 1, 155 za ñih je rezvozdánost en strup, 2, 88 próč meséni gréh, próč pohujšáñe in rezvozdánost; udánost: udán, ergebnheit.

c) riječi, koje se grade od dvo- i višeslovanih adjektiva s " na zadnoj slovcu, a s ' u nom. fem. na predzadnoj: tožľiv, tožľiva itd.

bojéčost: bojéč, bojéča, timiditas: škrb. 1, 508 na vso boga bojéčost inu boga lubnost nič ne držé, 2, 81 take réči sodit, ktire človeško pámet prestopio, h temu grede en malo véč učeností, en malo véč boga bojéčosti, 2, 109 postávo božjo spolniti brez bojéčosti; črvívost, wurmstichigkeit: levst. žup. 60 podkožna črvívost je zeló otrovna; goréčost, eifer, feuereifer: škrb. 1, 482 vest zaspí, goréčost vgasne, pámet oslepí; kočľívost, das im essen wáhlerisch sein (tschup. 478); lažnívost, die lügenhaftigkeit: ravn. 1, 335 grd madež je lažnívost; ľubeznívost, amabilitas, venustas: ravn. 1, 187 prav grd potepúh je bil Absolon per vsi svoji hlíñeni ľubeznívosti, 2, 38 ñih sovražtvo do ñega do zapopadka vse ľubeznívosti se tudi drugáč sníti ni moglo, 2, 275 vučimo se iz né drugič ľubeznívosti božjiga sinú, preš. 19 lepôta, ľubeznívost vsà je, kákoršna je prèd bilà, 151 pét' ľubeznívost tvôjo in lepôto je mój poklic in sámo opravílo, nagfl. 158 rouža znamenúje srdca dobrouto i ľubeznívost; marľívost, diligentia: math. 2, 2, 187 jeli oni takova z onum vérnostjum i marľivostjum oskrbljúju; minľívost, die vergänglichkeit: preš. 168 minľívost sládkih zvez na svét' oznáni, kak krátko je vesélih dní števílo; nepotrpežľívost, die ungeduld (tschup. 223, 552, 627); nevoščľívost, invidia: ravn. 1, 55 le poglejte, kam nevošľívost perpelá!, 1, 164 ñegova duša je čista, nè napuha, ne nevošľívosti ni v ní, 1, 209 nevošľívost je gnilóst po kostéh, 2, 125 za

vero se je treba ponèsti, v to so svoj napùh in svojo nevošlívost skrili; paščlívost: nagfl. 9 skrovnost názhajne paščlívosti ednoga jedínoga vučítela vu onoj istoj šouli vu znotrejšnoj mouči leží, 140 poistvo je po deli i paščlívosti mogouče spraviti; pazlívost, die aufmerksamkeit: levst. žup. 58 pazlívost pri mesóvnem ogledovaní bodi se večja, ako se kje po obližji oglási živinska bolézen; pijánost, die trunkenheit: škriñ. 334 vinu je sturjénu k razveseleñu inu ne k pijánosti, 335 drznost, katèra iz pijánosti pride, stury de se nespámeten spodtáknè, 357 veliku jih je za volo pijánosti vmrlu, ravn. 1, 23 pijánost je gnusoba, pijánost dela nečast ľudém, dain. slovn. 106 piánost; potrpežlívost, patientia: škrb. 1, 178 pokòršina, potrpežlívost, ravn. 1, 266 Tobijová potrpežlívost v nadlógi, 1, 281 tako so mu ñègova dobrodèlnost, potrpežlívost toľko dobriga dale, 2, 61 upala bogú sta in z potrpežlívostjo preneseta to trplène, 2, 93 gòla nedolžnost, krotkóst in potrpežlívost je bil Jezus; pozablívost, die vergesslichkeit: škrb. 1, 167 de b' se večkrat ne spoteknil iz nevédnosti, iz pozablívosti al iz slabósti, ravn. 1, 182 pomañkañe déla, in pa oblást storiti vse, kar je hotel, in pozablívost božje vsiga pričijóčnosti ga je v tako révo porínila, preš. 137 kjer vsih bolečin se pozablívost píje; prhlívost, die verweslichkeit: ravn. 1, 121 Mozes je prhlívost človeškiga živleña v živo čutil; prizaneslívost, die verzeihlichkeit, langmuth: ravn. 1, 90 ne zatratovájte nikòľ božje perzaneslívosti v nove pregrehe, 2, 273 koga ne gine božja dobrotá in perzaneslívost? skazlívost, simulatio: math. 1, 1, 77 kajti pak Ivan znal je ñihovu skazlívost. . . pokazal je odprto ñihovu skazlívost; skrblívost, ἀσπίθεια: küzm. 261 jas sem vučeni z velikov skrblívostjov; sramežlívost, die schamhaftigkeit: škrb. 1, 160 ktiri nesramno klafájó, čez sramožlívost sékajó; ali i sramežlívost: škrb. 1, 482 sramožlívost; trohlívost, die verweslichkeit: preš. 163 brast, ki vihár na tlà ga zímski tréšne, leží tam róp trohlívosti požréšne, 165 prijázna smrt! ti si srèčna césta ki péle nàs iz bolečine mésta tje, kjér trohlívost vse veríge zgrúdi; trplívost, die geduld: nagfl. 161 né trplívost je vzéla svoj lejpi nájem, 77 načemurnost, netrplívost, svajavnost so rúzne náklonosti; zapejlívost, das verführerische: preš. 104 kdo znal popisát' úst bi ľubeznívost, nedólžnih prs snegá kdo zapejlívost?; zapovedlívost, die sucht zu befehlen: ravn. 2, 48 nad Herodežam imamo žalosten izgľèd, kakó napùh, zapovdlívost in pa lastna ľubézen človeku ves um zbébjó in preméšajó,

2, 241 koga ne bo že lé misliti taciga kraľestva zamaknilo, ki ni sledú v nemu nè zapovdlívosti, ne ošabnosti in sile?; z a p r a v -
lív o s t, die verschwendung: ravn. 1, 43 obojiga se morete skrbno
varovati, samogóltnosti in zapravlívosti, 2, 67 ktiri z nemárno za-
pravlívostjo starišam pót pijejo, 2, 69 baháška in mehkužna nóša,
nezméra in zapravlívost per jedi in pijáci so bili prva mati spáke.
— Adjektiva na ív pa i partic. na éč govore se gdjekuda i na ív,
éč, pa se mogu supstantiva od njih izvedena metnuti pod 3. b).
U Kajkavaca i ugrskih Slovena govori se i " mjesto " : marľivost,
skazľivost, strpljivost, škodľivost, trpljivost, vkanľivost, zgrabľivost,
zgovorľivost, zvedľivost (krist. 41), zvršľivost (math. 2, 2, 262).

d) riječi, koje se grade od dvo- ili višeslovčanih adjektiva (i sup-
stantiva) s ' na *predzadnoj* slovcu, koja imaju u zadnoj slovcu *pre-*
gibno e: čéden, fem. čedna.

b a h á t n o s t, elatio: math. 1, 1, 70 novi ov pogled, bahátnost
govoreña, s kojum Ivan je prodekuval, nè samo čudeñe pri ľudstvu
nego i sùze pokdre vu ñihoveh očeh zrokuvalo; b l a g o h ľ e p -
n o s t, habendi cupiditas: math. 2, 2, 47 tak se pri vas na skó-
rom namesti blagohlépnost i nenávidnost; bláz n o s t, blasphemia,
stultitia: küzm. 301 rejč kríža tejm, kí se skvaríjo, je bláznost,
303 modroust etoga svejta je bláznost pri bougi (1 kor. 3, 19),
trpl. 31 moje rane smrdijo ino se gnojíjo za volo bláznosti moje
(psl. 38, 5); mul. pos. 144 je božja dika, da pokáže svoju trpliv-
nost i milosrdnost, kada od takvoga obsedenoga človeka podnáša
tulike bláznosti, vere i krsta zatajeñe, 303 malovrednost i bláz-
nost navuka krivovercev, 501 bláznost vezda je preveč občinska,
math. 1, 1, 136 večkrát drugo ne čuje se, kak bláznosti, kletve,
psuvaña i bližñega otépañe, 2, 2, 131 po svojem činu sebe bláz-
nosti grèha krivca je napravil, 2, 2, 132 je največša hudoba i
hmañdča ñega zarad bláznosti potvárajati, 2, 3, 92 tak se čuvajte
i hábajte od bláznosti i klétvih, 2, 3, 114 koi srditost svoju po
klétvi, bláznosti i obšàneñu očituje, takav je gorši nego ľudomórec,
2, 3, 222 zaradi bláznosti; b l ó d n o s t, πλῶνη: küzm. 277 i plačo
kákše so vrejdi bilí svoje bloudnosti so vu sebi vzéli, 368 ár je
naše opominañe nej bilou z bloudnosti, 374 za toga volo ñim pošle
boug zmožno delo bloudnosti, naj verjejo láži, 421 varte se, naj
z bloudnostjov ti hñdi, z ñimi v rét zapelani, vö ne spádnete z la-
stivne krepkosti, petr. 128 búdu činili velika znameña i čúda,
tak da se vu blúdnost napelaju, ako je moguće, i zebráni, gašp. 1,
199 koteri z duhom svétem rasvěčen poganinov blúdnost je odtiral,

math. 2, 3, 118 zveličitel ne od blúdnosti odvrne, 2, 3, 142 z svojim skazljivum svétostjum vnòge dùše na blúdnost dopeľaju, 2, 3, 157, 209 itd.; bojéčnost, die furchtsamkeit: pohl. tschup. 571 en tak častite strah je ena bojéčnost, katire ne zastopijo, pok. 1, 105 po grehu pride suhota, mrázlota inu bojéčnost; često boga bojéčnost gottesfurcht: pok. 2, 4 je v časi tudi urašena bogabojéčnost, 2, 9 skuzi majnšahe boga bojéčnosti, ravn. 1, 62 iz božje previdnosti je negova boga bojéčnost sréča negova, 1, 251 le v cerkev hoditi še ni prava boga bojéčnost, itd.; bóžnost = pobóžnost: škrb. 1, 513 s. vira nas more h pravi bóžnosti inu dobrim délam perpelati; brúmnost, die frömmigkeit: rog. 470 u te brúmnoste, škriñ. 220 le tá brúmnost opraviči srce, 354 posvetúj se s hudobnim za brúmnost, škrb. 1, 121 jih je od brúmnosti nazaj držálo, 1, 221 pot brúmnosti, ravn. 2, 64 zlasti pa ga je bilo polno persrčne brúmnosti in pobóžnosti; cagovítnost, die verzweiflung, zaghäftigkeit: škrb. 1, 166 uni je zagázil v mláko nar večih hudobii, kir zdej poln cagovítnosti na soje pogublené čáka; čalárnost, fraudulentia: küzm. 352 naj več ne bomo cecátja dečica, ki bi se premetávali i okouli gonili od vsákoga vótra kak štey návuka vu jálnosti i vu čalárnosti ľudstva, ki za nami šütajo, math. 2, 3, 147 iz čalárnosti, prevzétnosti, lotročelnosti skup správľeni jesu, 2, 3, 204 z ponositostjum, nenàvidnostjum, čalárnostjum i nemilosrdnostjum bila su napúñena srdeca nihova; čédnost, munditia, virtus, modestia: pohl. tschup. 409 on tirja od nas popolnema čédnoste, notrejne čédnoste, use gladku čédnoste, škriñ. 306 per meni je vse vápane živleña inu čédnosti, škrb. 1, 186, hišna mati je brumna in povna čédnosti, 1, 212 pernése obilni sad dobrih déľ, nar lepših čédnost ravn. 1, 18 po drujimu ne gléda kakor po krepósti ali čédnosti, 1, 296 vse se čudi nad nih krepóstjo ali čédnostjo, ber. 76 Samuel je rasil v božjim spoznañi, v čédnosti in pobóžnosti, preš. 149 perdjála čédnosti sva né in tvóje vsak svojim pésmam; darovítnost, largitas: škriñ. 245 darovítnost je vsim živim ľudem prietna, ravn. 2, 151 iz vsiga je božja darovítnost bódila, dain. gram. 105; dišéčnost: škriñ. 204 za tó se je v vse sórte dišéčnosti premejñiti pustila; divjáčnost, feritas: ravn. 1, 302 neokvarjen pride Daniel iz levnáka, šuntarji punta so pokončáni, ľudí divjáčnost se vléze; dobrodélnost, die wohlthätigkeit: ravn. 1, 137 Bócova dobrodélnost, 1, 198 obud k dobrodélnosti, 1, 263 dobrodélnost stariga Tobija; dopádnost, die gefälligkeit: math. 2, 2, 98 bóg sám ima vu

nem dopádnost, 2, 3, 119 vse poleg negove vôle i dopádnosti rav-
 nati mðramo; dovólnost, die genügsamkeit: ravn. 2, 33 iz Ma-
 rrije síja srèna poníznost, krotka, pohlévna dovólnost z stanam;
 dozdévnost, die einbildung: pohl. tschup. 482 katiri grehi
 v srcu, v odušju, v dazdevnosti tièe, 605 tu pustim jest tebe ti
 dazdevnosti useh; drémnost, κατάνυξις: küzm. 291 dáo nim je
 boug dúhá drejmnosti; ferbéžnost, die verwegenheit: rog.
 408 Alexander use te druge krajle premágal in prestópil je u
 srènústi te naturae, u fletnosti tega trupla inu tega srcá ferbéž-
 nosti, 452 per katérim pustil je Leonard vidit trjéto levavo le-
 stnino, namreè to ferbéžnost, ker on ustrášil se ni nikoger; gíz-
 dost: gízda: trp. 58 opásani so z gízdostjov, 24 naj obnejmijo
 jálna vüsta guèèèa prouti praviènomi okorno, z gízdostjov i za-
 metávañem; halováñost: halováña: math. 1, 1, 136 drugo ne
 vidi se nego halováñnosti, nepošténi tanci; hvaléžnost, die
 dankbarkeit: ravn. 1, 8 srce mu je perzdigovala hvaléžnost proti
 bógu, 1, 178 darúj hvaléžnost bogú, 2, 48, 134, ber. 56; imen-
 ítnost, die berühmtheit: ravn. 1, 216 truplo tolcíga kraļa je
 v sredi vse svoje imenítnosti ležalo vse mrzlo in otrpñeno, 2, 155
 božje dela vuèé nas, kolki de je èlovek in kolka negova imenít-
 nost; jálnost, δόλος: küzm 77 tatfja, skoupost, hüdouba, jál-
 nost, hotlivost, 167 ovo je právi Izraelíta, vu kom jálnosti nega,
 178, 303, 335, 352, trpl. 8 vüsta negova so puna z prekléstvom,
 z jálnostjov i vkanúvañem, 24, 58, petr. 125 poznavši pak Jezus
 jálnost níhovu reèe; jásnost, serenitas: preš. 107 mladósti jás-
 nost míslí táke si kmálo iz srcá spodí in gláve; jednakotéž-
 nost, das gleichgewicht: ravn. ber. 166 sapa se hóèe vselej in
 povsod v enakotéžnost djáti; krásnost, die pracht: èb. 1, 14
 zlatíce blišé, vrtníce puhté po zmlájeni krásnosti, očíšeni jásnosti
 vijol'ce duhté; kratkoèásnost, die kurzweiligkeit: škrb. 1, 419
 ne verjámem, de b' ne imel èasa za molitvo, èasa zadosti za druge
 opravíla, za pogóvore, za jegré, za kratkoèásnosti, al za molitvo
 samó bo èasa mánkalo?; kvarohlèpnost, die schadenfreude:
 mat. 2, 2, 113 iz jála i kvarohlèpnosti; malovrédnost, die
 nichtsnutzigkeit: math. 1, 1, 101 vu kojem nikakvo deèinstvo, ni-
 kakva malovrédnost . . ne se videla; márnost, der fleisz u kr. a
 u ugrskih Slovena ματαιότης: küzm. 287 ár je stvorjené márnosti
 podvrženo, 244, 352, trpl. 23 odürjávam one, kí nasledüjo tadanke
 márnosti, 32 márnost je vsák èlovek, 49 ne držte se k márnosti;
 mehkúžnost, die weichlichkeit: ravn. 2, 130 mehkúžnost in

druga posvetna nečimrnost jim ni srca spačila; mogućnost, das vermögen, die möglichkeit, die macht: pok. 1, 21 kjer je večnu molčanje od tvoje mogućnosti, dobróte in rèsnice, 2, 87 kaku bi zamogli žnabli preuzetniga človeka od tvoje mogućnosti, od tvoje visokósti govoriti?, škrb. 2, 95 ne čast inu mogućnost pred bógam, 2, 113 Maria nad božjo vsiga mogućnostjo ni pomišlala, itd. ravn. 1, 7 dobrota in vsiga mogućnost bliska iz né, ber. 24 od božje vsiga mogućnosti, math. 1, 1, 23 on z onum oblastjum i mogućnostjum dôjde, 2, 3, 33, 34, 89, 121, 135, 233; 2, 3, 176; n a d l é ž n o s t, molestia: pok. 3, 87 za moje nadležnosti volo bôš ustal; n á g l o s t, celeritas, velocitas: pok. 1, 34 on ne v náglости, temuč z dobrim premislikam sklène nar zvestejšiga svojih služábnikov umoriti, ravn. ber. 16 po mnogotéri stôpni moči in náglости sape dobí véter mnogotére imena; n a l é z n o s t, die anstecklichkeit: ravn. ber. 211 z najdli so prav láhko pomóč, s kéro se človek naléznosti morljivih otročjih koz lahko za vselej obvarje; n a p r e š í r n o s t = prešérnost: ravn. 1, 193 neprešérnost se mu je zdaj v strah in trepét spreobrnila; n a s l á d n o s t, voluptas: gašp. 1, 202 da bi bili živelí ovi vu nasládnosti svéta; ali češče násladnost: trpl. 11 pred licom tvojim je vesela obilnost, in násladnosti kre dejsne tvoje na veke, 28 z potokom násladnost tvoji je napojíš, küzm. 386, 390, petr. 35 kó je pák opalo með trne: jesu oni, kij so čúli te pred pazkami i bogáctvom i pred násladnostmi žitka iduči zadávľaju se, mulih. pos 163 bilo bi Kristušu nepristojno, da bi se bil po telovne násladnosti začel, math. 2, 2, 33, 51, 94, 102, 110, 130, 148, 210; 2, 3, 101, 146, krist. 138; n a z ó č n o s t, praesentia: dain. gram. 106: nazóčnost, gegenwart; n e b o j é č n o s t, die furchtlosigkeit: pohl. opr. 258 nebojéčnost; n e d o p á d n o s t, das nicht gefallen: math. 2, 2, 41 nedopádnost, koju zveličitel zarad odurne nezáhvalnosti ostá'eh devet očiščeneh ovde je pokazal, bila je krúto pravična; n e d o v ó l n o s t, die unzufriedenheit: ravn. 2, 234 torej tudi malo perhodíša imejmo, le z nedovólnostjo negoviga blagoslòva ne bodimo nevrédni; n e h v a l é ž n o s t, die undankbarkeit: pok. 1, 101 zdaj žalújem čez svojo nehvaléžnost pruti tebi, ravn. 1, 59 izgled grde nehvaléžnosti je to, 1, 119 oh, kdo ne bo črtil po tacih izgledih iz srca vse nevére, nehvaléžnosti, nezavúpnosti in pa nepokóršine proti bogu? n e i z m é r n o s t, die unmässigkeit: ravn. 1, 336 veliko jih je za volo svoje neizmérnosti vmrlo, ber. 124 zmérnost ohrani zdravje, nezmérnost pa napravi mnogotere belézni; n e m á r n o s t,

negligentia: ravn. 1, 182 vučimo se iz Davidove nemárnosti za se biti mární, 1, 311 lenè z svojo nemárnostjo si dva krat tolko dela napravi, math. 2, 3, 59 sebe po nemárnosti srditosti božanske krivce vučinite, 2, 3, 165 z kaštige vrédnum nemárnostjum na nikaj spraviti; n e m o g ó č n o s t, die unmöglichkeit: škrb. 2, 100 kdo se bo tedej mogel z nemogóčnostjo zgovarjat? math. 2, 2, 51 nemogúčnost med dva gospona deliti pokórnost jošče boje vidi se; n e n a z ó č n o s t, absentia: math. 2, 2, 178 slúgi, kada bi bili videli, da na smrt betézni sin gospona níhovoga vu nenazóčnosti négvoj (eo absente) na jen krat zdrav i vesel je včinen, mislili su, da otcu négvomu povolnéšega glása ne bi mogli donésti, nego ako . . . , n e p o k ó j n o s t, inquires: pok. 1, 105 žalost inu nepokójnost mojiga srcá me vučy, kakú težku je, de bi spokornik v svoji molitvi mir nášal; n e p o k ó r n o s t, inoboedientia: ravn. 1, 33 ogñ jo (Lotovo ženo) je dobíl, bila je v sòdnato postávo in se je v spomínšino kaznane nepokórnosti taka dolgo časa vidila, math. 1, 1, 123; 2, 2, 197; 2, 3, 12; n e p r e m ó ž n o s t, das unvermögen: pok. 2, 15 nepremóžnost k usimu dóbrimu nič več takú živú ne čúti, 2, 49 v meni je bila nepremóžnost k usimu dóbrimu, 3, 45 de bi usmilené zadóbili, svojo nepremóžnost tebi pred očy stávio; n e p r e v í d n o s t, die unvorsicht: škrb. 1, 125 ktiri vse soje grehe neprevídnosti perpíšejo; n e r o d o v í t n o s t, sterilitas: škrb. 1, 409 Ana je bla za volo ne nerodovítnosti silno žalostna; n e r ó d n o s t, die ungeschicktheit, unordnung: škrb. 1, 197 sta strila cesar inu s. oča med seboj zavézo, s ktiro so vzdignene vse težáve inu neródnosti v cerkvénih inu duhovskih rečéh, ber. 174 posebno se varij sovraštva, nevošlívosti, jeze, nezmérnosti in vsake neródnosti, 178 ko bi vsaktéri kar bi hotel smél storiti, bi bila neródnost, nepókoj in razprtija, 200 marsiktéri otroci, kader se zjutrej obláčijo, morajo dolgo še le svóje obléke iskati, to pride od neródnosti; a levst. žup. 14 neródnost (= neròdnost); n e s l ó ž n o s t, discordia: math. 1, 1, 71 stègnul je pri soldátech siluváña, cárgaña i neslóžnosti, 2, 3, 31 nijedna neslòžnost i odmetnútje tak med navučiteli kak vučeniki ne bi nástala; n e s p o d ó b n o s t, die unschicklichkeit: škrb. 1, 168 ke b' se bla od začetka nesramnih poglédov, praznih pogóvorov inu mejhne nespodóbnosti várvala, 2, 117 ali si boste še vupali za naprej nesramne nespodóbnosti za šalené šteti? n e s r á m n o s t, die schamlosigkeit, unverschämtheit: škriñ. 294, pametnimu bo ta nesrámnost težkú sturíla, 314 čuj čez vso nesrámnost ne očy; n e u k r e t -

nost, die ungeschicktheit: pok. 1, 120 neukretnost k dobrimu; neúmnost, stultitia: škriñ. 372 kateri svojo neúmnost perkríva, pok. 1, 64 imajo brez odlašána razoděti, kar so iz neúmnosti zakrivali, 1, 71 pravičnu bi bilú, aku bi bil tebe v tvoji neúmnosti inu slepoti zapustil, preš. 84 neúmnost in ubóžnost ste sestré; neumrjóčnost, immortalitas: škriñ. 239 zvešt priátel je ozdrávilu živléna inu nevmrjóčnosti, pok. 2, 85 kadar bó umrjóče nevmrjóčnost obléklu, škrb. 1, 433 nad perhodno nevmrjóčnostjo ne smemo cviblati, ravn. 2, 295 vsaciga, komur vmrjóčnost in nevmrjóčnost ni vse eno, more le tudi pregjiniti; nevárnost, periculum: rog. 39 rezgléj tvojo navárnost, u kateri se znájdeš, škriñ. 228 kdor nevárnost líbi, bó v tej isti koněc vzěl, 344 za volo tiga sim dosti krat v smrtni nevárnosti tičal, škrb. 1, 415 če nas tudi od drgot obéna nevárnost ne stráši, 1, 369 živimo v srédi svetá polniga nevárnosti, 2, 9 angeli nimajo nobene nevárnosti, pok. 1, 72 pokazal bóm tebi vse nevárnosti, de ki ne pádeš, ravn. 1, 82 bog vas je iz jézar nevárnost otel, 1, 230 kateri zlézejo po strupu v smrtno nevárnost, ber. 208 varite se vsiga, kar bi vtegnilo vaše zdravje v nevárnost perprávití; nevédnost, die unwissenheit: škriñ. 211 perkázni so to naprej kazále, de bi ne bily v nevejdnosti, 233 sramúj se za volo laže, katero si iz nevejdnosti govoril, 298 ne bo meni za volo nih nevejdnosti perzanesénu, 320 pregledaj nevejdnost bližnimu, 410 nevejdnost moje duše sim obžalúval, škrb. 1, 157 za volo velike nevédnosti v vsih rečéh, ktiro nevédnost od natúre imamo, nam je otel bóg h pomóci priti, 1, 167 kdo je med nami, de b' se večkrat ne spoteknil iz nevédnosti? 2, 29 bi se znal človek z izgovóram nevédnosti branit, ravn. 1, 219 ľudstvo léze v nevédnost, gréh in hudobijo, 2, 27 lidí čěšeni sivčik vidi v nevédnosti; ne(v)oščěčnost, illiberalitas: pohl. tschup. 96 katiri iz svetuste eno grozovitno pošast delajo, per katiri zaroblenost, naperludnost inu naušěčnost od useh platy koker šetine wodeči(!)ojsti po koncu stojě; nevrědnost, indignitas: pok. 1, 12 svojo slabóst inu neuređnost spoznajo, 3, 105 ne zatiski tvoje vušesa prošnam od svoje neuređnosti previžaniga grěšnika, math. 2, 3, 213 koi svoju nevrědnost spoznáva; ničemúrnost, inanitas: trpl. 16 včiniš je liki ogněno péč vu vrejmeni srda tvojega: gospoud je požré vu nečamúrnosti svojoj (pslm 21), math. 2, 3, 189 ničemúrnost bude vam spočítával; a u kraňštini: ničěmurnost, što izgovaraj nečimrnost: pok. 1, 22, koliku krát so se moje ocy od glědaña posvejtñih „nečěmurnost“

utrudile! ravn. 1, 317 z nečémrnostjo preslepèni nismo držali tvojih zapoved, 2, 224 dobra voľa, iz ktire se nézica dá, veľá več per bogu, kakor zlatá še taki daróvi, če se iz nečémrnosti opravijo; obládnost, victoria: trpl. 24 z spejvanem obládnosti me obdaruješ, 92 nad Filisteušom bom obládnost spejvao, 93 na dén obládnosti tvoje bode ti narod tvoj volno aldüvao, nagfl. 187 zmožen smejh obládnosti; obséžnost, der umfang: pohl. tschup. 21, 39, 274, 408, 476, 609, opr. 113 obsežnost; odúrnost, abominatio: gašp. 1, 112 jeli spoznávaš od ovud odúrnost greha? math. 1, 1, 195 oni vide odúrnost vu gréhu, 2, 2, 242 kada videli budete odúrnost opústeňa, 2, 2, 249 odúrnost ova istomu Titušu izprešala je súze (petr. 127 oddurnost, trpl. 62 odúrnost), čuje se i odúrnost; okróglost, rotunditas: škriň. 378 mávrica se razprostry na nebi z svojo častitlivo okróglostjo; opásnost, periculum: levst. žup. 25 drugače bi ľdv zopet šel na dražbo ob zakúpnikovih troškkih in opásnostih; ostúdnost, abominatio: škrb. 1, 38 gazi po poti povni blata, gnusóbe, nečiste ostúdnosti, ravn. 2, 178 iz pregrehe nagnusnih nasledkov bodo pregehe grďbo in ostúdnost spoznávali; ošábnost, superbia: ravn. 1, 158 bog je zdavnaj v negovim srcu do trďto in ošábnost vidil, 2, 137 čisto od vse ošábnosti srce, preš. 112 nšil učeno glavó z častjó sim vsih premagávec, smrt in ošábnost stě zmágame mēne samé; otóžnost, maeror: pok. 3, 115 néga nar več vesely žalost in otóžnost človekoviga srcá, škrb. 1, 210 kaj pride iz tega navezváňa? otóžnost; otróčjost, puerilitas: rog. 629 premišľoval je David tu žjuléjne te otróčjosti, te mladústi, tega moštva; pobóžnost, pietas erga deum, andacht: ber. 12 naj se k bōžji službi z vso pobóžnostjo podámo, 20 mislila sta le raji v pobóžnost in krepost, 76 Samuel je rastel v čédnosti in pobóžnosti, gašp. 1, 142 zbog pobóžnosti, math. 2, 2, 114 pri vseh oveh pobóžnostjeh, 2, 3, 56 ne sili i pri-gaňa na pobóžnost, 2, 3, 149 koi vu vseh skoro svojeh činěnah káže stráh bōžji, pobóžnost, ľubav bližnega; ali i pobóžnost: ravn. 1, 14 Kajnova pobóžnost je zvnajňa bila; podľóžnost, oboedientia: škrb. 2, 92 daj nam gnado, de bomo tebi v temu živlénu skazali tisto podľóžnost, ktiro smo tebi dolžni, math. 1, 1, 155 podľóžnost i pokòrnost proti zapovedi bđžje mōra kršćenika od vseh drugeh ľudih razlučavati; podóbnost, similitudo: ravn. 2, 277 to lepo príliko bote po úeni podobnosti z poprějšino lohka vuméli; pohlépnost, aviditas: math. 1, 1, 82 ako vašem prekorrednem pohlépnostjam i srditosti vúzdu pušcate; pohlévnost,

animus lenis: škriñ. 337 za volo pohlevnosti bós prietèn, ravn. 2, 60 gola pohlevnost, krotkóst in dobrota jo je (tschup. 587 pohlevnost); pokórnost, oboedientia: math. 1, 1, 120 pokórnost stoji v tom da . . , 2, 2, 110 žela ñemu pokórnost izkàzati; ponížnost, die demuth: škriñ. 286 eden se z veliko ponížnostjo preveč podvrže, drugi pa v tla poglèda, škrb. 1, 178 te dobre dela so: . . ponížnost, krotkóst, ravn. 1, 30 Abraham kaki lep izgled nam je srčne ponížnosti, 1, 51 ponížnost in pa ljubèzen potoláži jezo, 1, 208 ponížnost gre pred častjó, dain. 164 pun ponížnosti; a ugrskosl. i kajk. ponížnost: nagfl. 158 violica znamenjuje krotkost i ponížnost; porédnost, schlechtigkei: pohl. tschup. 542 de be naši duši ta niskoba inu porédnost ñeniga prebivalša en pergajlive urzoh bla; poslúšnost, oboedientia; math. 2, 2, 19 ti mðraš proti bližnemu preštimàvanè, ljubav i poslúšnost imati; postréžnost, die dienstfertigkeit: ravn. 1, 27 Abrahamova postréžnost; požréšnost, edacitas: kast. cil. 176 rajtaj koliko ih (let) je preteklu v spanu, v požréšnosti, v ygračah, v pravadah, škriñ. 357 pogrešnost klánie v trebúhi naprávi; práznost, vacuum u krañštini, a u ugrskoj slovenštini i kajkavštini πορνευ: kùzm. 8 šteri koli odpústi ženo svojo brezi zroka práznosti, vèini jo praznivati, 19 z srcá shájajo huda mišlejña, ludomorstvo, práznosti, kurvejštvo, tatíja, krivo svedoustvo, 246 naj se zdržávajo od oskrunehá bolvanov i od práznosti, 278 napuñeni z vsakov nepravícov, práznostjov, hüdoubov, 305 ka pa liki se čuje med vami práznost i tákša práznost, kákša se ni med poganmi ne imenjuje, 338 nej so se povrnoli od nečistouče i práznosti i hotlivosti, štero so činli; gašp. 1, 176 vu gréhu práznosti postávlen, math. 2, 2, 38 bóg želi ñe od práznosti i niščetnosti sveta odvnuti; premóžnost, das vermögen: pok. 2, 33 ukažeš na mejsti vejéniga trpleña se časni na mojo móč in premóžnost permerjeni pokóri podurèci, ravn. 2, 267 stori po premóžnosti dobriga; preošábnost = ošabnost: škrb. 1, 456 polomi našo preošábnost; prešírnost, superbia: ravn. 1, 335 prevzetnost pa prešérnost ti bo to odvràčalo, 2, 65 si bote upali kał misliti od ñega, de bi bil iz gðle presérnosti tudi le trávice pomandral? levst. žup. 64 tako isto je tudi s kaznijo pokoriti ponočnáke, paziti na prešírnost ob zímskem préli po nóci, (tschup. 329, 638, ber. 206 prešírnost); prevídnost, providentia: škrb. 1, 154 iz tega pride ponížnost, prevídnost inu hvaležnost proti bogó, ravn. 1, 62 vidite iz tega, kaj je božja prevídnost, 1, 74 čudna je tvoja prevídnost, 2, 52 scer nam ta pergodba

še po dveh stranéh da božjo previdnost premisliti; prevzétnost, insolentia: škriñ. 24 prevzétnost jest črtim, 270 ona je od prevzétnosti déleč proč, 280 prevzétnost nih srcá je hudobna, 291, 297, 318, 349, 355, ravn. 1, 311 ravno negovo prevzétnost vgnat je bil dal bog nad ní vse to, 1, 321 mislili so, de je le iz ošabnosti in prevzétnosti takih besedí, ber. 198 gospodu se gnúsi nad prevzétnostjo; math. 2, 2, 98 kruto je žalostno, kada človek videti mòra, da prevzétnost i ohòlnost ne samo vu várašeh med poglavitèšemi, nego takaj med lãdanskemi na sèleh nahàda se, 2, 2, 170 vu boga i pomoč negovu zaufati se je vsigdár dobro, ali čudačine od néga čakati je prevzétnost, 2, 3, 147 iz čalárnosti, prevzétnosti, lotroželnosti skup spravleni jesu; pričejóčnost, praesentia: ravn. 1, 45 prav lubeznívo nas božje vsiga pričijóčnosti opómni ta pergodba, ber. 25 vse skozi v negovo vsiga pričijóčnost in vsiga védnost míslimo; prídnost, utilitas, diligentia: ber. 42 ali bi bil puč Jožef na Putifarjovim dómu tako hitro per svojim gospódu lubežen in zaupañe našel, ko bi si ne bil že v mladosti marskatere koristne učenósti perdóbil in prídnosti in déla ne bil pervadil? prijáznost, comitas: rog. 48 iz negove gnade in prjáznosti priti, 487 eni ukrútili so goréčo jézo, eni zadubili to perjáznost, perlúdnost inu drugu le taku, škriñ. 238 bóš z ñim dobro priáznost inu zastópnost imel, 297 kateri priátlu oponósi, priáznos razdére, 353 jest sim priáznost napravil, 375 bolši je možá krivico skusiti, kakor žene priáznost, 398 so bily z' tvojo priáznostjo počasteni, škrb. 1, 187 stri grešno perjáznost, se dá zapelati, 1, 264 ktira nas bo vredne strila odpušaña naših pregréh inu toje perjáznosti; prijétnost, die annehmlichkeit: škriñ. 288 norcov priétnost se bó razlila, 293 na žnáblih zastópniga se priétnost najde, 337 pred sramožlivostjo gre priétnost, ravn. 2, 57 nemu, ki ga je bog žé fanta z' tolko modrostjo in prijétnostjo opravil, kej mu čast dobimò, ki mu gré? ber. 9 kolike prijétnosti živlèña nam stori le samo nagli in móčni koñ! prilóžnost, occasio: škriñ. 27 daj modrimu perlóžnost inu bó modréjši postal, pok. 3, 92 usmilené odrèšenika iz moje pregrèhe perlóžnost uzáme se pokazati, 3, 113 on mene opómni na tē iste perlóžnosti . . , škrb. 1, 124 ne poveste, de živite v bližni grešni perlóžnosti, 1, 157 od tod pride tolkajn lepíh perlóžnosti za nebesa nar veči zaslužené skupej správití, 1, 182 nočmo obene perlóžnosti zamuditi, ravn. 1, 10 bog je hotel Adamu dati perlóžnost velíke dolžnosti se zavésti bogú biti pokorn, 1, 58 veliko dobriga storítí dobí zdaj Jožef perlóžnost, ber. 25

Abraham je rajši slabši spašnik za lubo vzela, kakor de bi bil perlóznost h krégu in prepíru dajál; príľúdnost, humanitas: rog. 487 zadubili so to perjáznost, perlúdnost, ravn. 2, 1 vse kar perľúdnost nanèse morem opustiti, 2, 222 en krat je Jezus na dõmu per Matevžu z nektirimi céstnarji jédil. Na bolši z to perľúdnostjo jih je žeľel obrniti, škriñ. 314 perlúdnost pridne žéne zvesely néniga možá! priúrnost, agilitas: ravn. 2, 155 prečudna je tičja perúrnost se živeti, varvati, gnezda znašati, ki jo na svet pernesó; rávnost, εὐθύτης, na rávnost gerade, sogleich: ber. 201 stojé držíte glavó na rávnost, küzm. 393 palica rávnosti je palica kralstva tvojega; razlóčnost, der unterschied: krist. 128 da je ova razlúčnost potrebna bila, a küzm. 315 rázločnost; razúmnost, die vernunft: škriñ. 5 nakloni tvoje sreč k spoznañu rázvíumnosti, de bó tvoje vuhú modróst slišalu, za kaj aku bóš tvoje sreč k rázvíumnosti naklónil, tédaj bóš spoznáne božje nášal, za kaj gospód dá modróst inu iz négovih vust pride rázvíumnost inu zastópnost, pok. 2, 26 na pameti je meni rázvíumnosti zmankalu dobro od hudiga razlóčiti; a u ugrskoj slovenštini i u kajkavštini rázumnost: trpl. 39 vísta moja bodo gúčala moudrost i premišlávaná srca mojega rázumnost, 94 bogá bojazen je začétek modrousti: tou je ena lepa rázumnost; gašp. 1, 232 gluboke rázumnosti zdenec; resníčnost, veritas: ravn. 2, 13 to strnílo božjih razodèñ ji je iz noviga božjo resníčnost pričalo; rodovítност, fertilitas: ravn. 1, 61 sedem let pride, de bo velika rodovítност po vsi egiptovski deželi; rúžnost, ἀσχημοσύνη, μολυσμός: küzm. 277 zažgali so se vu žéli svojoj eden k drúgomi možki z možkimi rúžnost činóči, 330 očistimo se od vse rúžnosti tejla, 430 doli dente vso rúžnost i obilnost hüdoube; samopášnost: pok. 3, 16 še zdaj čutim, koliku je meni moja samopášnost škodúvala, ravn. 1, 182 pomañkañe déla, preobilna jed in pijača, samopášnost očí ga (Davida) je v tako révo porñnila, levst. žup. 25 občina je dolžna skrbéti in paziti, da ne bode lovskih samopášnostij; segúrnost, securitas: math. 2, 2, 255 koji pred Rimľani vu Jeruzalem pobégnuli su i med zidmi váraša svoju segúrnost iskali su; sítnost, molestia; slaboúmnost, ingenii tarditas: levst. žup. 83 imeti je na úmi tudi vsáko olajšilo, kakeršna so: prestópnikova mladóst, slaboúmnost, poprejšne pošteno imé; sladkosnédnost, cuppedia: ber. 206 kdor iz sladkosnédnosti mnogotére in škodljive jedí zavžije, zbolí in oslabí; sládnost, voluptas: škriñ. 317 níh smèh je v sládnostih tiga grèha,

ravn. 2, 124 čast in sládnost, drujiga niso poznali, 2, 139 če vas lakomnost, jéza, sládnost k hudimu vléčejo; slovécnost, die berühmtheit: rog. 479 teh slovécnosti urédnih tudentov polna, 484 v vsem bila je nér slovécíši, katéro slovécnost želý ja nas en sledni; snagóltnost: ravn. 1, 43 obojiga se morete skrbno varovati: samogóltnosti in zapravlívosti (rog. 232 snagoltnost, 424 snagoutnost); snážnost, munditia: ravn. 1, 103 navdati jih tako je bog hotel per vseh rečeh z lubezenjo do snážnosti, do lepe rédi in pa spodóbnosti; spáčnost, pravitas: ravn. 1, 17 spáčnost prviga svetá, 2, 271 Izraeloviga polka spáčnost je lepó in do živiga v ti lè prilíki Jezus popisal; spodóbnost, die schicklichkeit: ravn. 1, 103 navdati jih tako je bog hotel per vseh rečeh z lubezenjo do snážnosti, do lepe rédi in pa spodóbnosti; sprevédnost, die boshaftigkeit: nagfl. 169 pojbe so znali, kaj je on za volo sprevejdnosti naj več šib vdáblao v šouli i domá; sréčnost, felicitas: pohl. tschup. 452 néh kravi inu néh tempel bodo uselej enako sréčnost iméli, pok. 1, 127 z katerim sklénen biti je moja edina sréčnost, 3, 63 užę dolgu onę vidio našo sréčnost; krist. 108 sréčnost nepočíneéh vu toj véri mene vtemelýje; stálnost, stabilitas: küzm. 333 naj se kak ne osramotímo vu toj stálnosti te hvále, 398 vu kom da bi obilnej šteo boug pokazati oročnikom obečanja tanáča svojega stálnost, prisego je djao med nou, math. 1, 1, 219 strašimo se križa nositi, kojega vendar Jezuš z tulikum trplivnostjum i stálnostjum tia do konca živleňa svojega je nosil, 2, 3, 198 od stálnosti vu molitvi; stanovítnost = stalnost festigkeit, standhaftigkeit: škrb. 1, 199 dej, de vsi virni skuz izgled négove stanovítnosti inu svetósti zbudéni bodo spoznali, de . . , ravn. 1, 173 kraj, čigar spreobrnéne je le kak miglej že toľkrat trpelo, ki ni nikoľ stanovítnosti imelo, je kmalo potlej hud bój z Filiščani zgubil, 1, 296 vsem ľudém so čist izgled zdaj bili neomajlívne stanovítnosti ti trije mladenči, 2, 210 veliko stanovítnosti in potrpežlívosti mu je potreba; stávnost, firmitas: math. 2, 3, 75 stávnost négvoga návuka vsigdar bi bila za néga govorila; súpnost, θύψος: petr. 96 súpnost beše néga obstrla; svojevóľnost, der eigenwille: math. 1, 1, 121 ne žalostete né nigdar po vašoj nepokórnosti, svojvóľnosti, tvrdokórnosti, 2, 3, 150 znamenéne svojvóľnosti; tréznost, sobrietas, σωφροσύνη: pok. 2, 26 ni bilú več per meni viditi né potrpežlívosti, ne tréznosti; küzm. 271 istine i trejznosti rečí gučím, 378 zveliča se pa v rodjenej decé, či ostáne vu veri i lúbéznosti i v posvečenej z trejznostjov,

383 dao nam je boug dühá lübéznosti i trejznosti; túžnost (tóz-nost), tristitia: trpl. 23 doli je vzeo od túžnosti žitek moj; tvrdokórnost, obstinatio: math. 2, 2, 150 nad slepótum i tvrdokórnostjum Židovov ļutite se, 2, 2, 152 jeli ne vaša slepóta i tvrdokórnost tak velika kak je i ona bila Židovov? 2, 2, 197 naj vam vsu vašu tvrdokórnost i nepokórnost oprosti; tvrdovrátnost, die halsstarrigkeit: pok. 3, 71 iz globočine trdourátnosti, škerb. 1, 184 ako v smrtne grehe zagáziš, te bo bóg vdáril z duhovno slepóta inu trdovrátnostjo, ravn. 2, 184 žalosten nad trdovrátnostjo nih srca se je v moža Jezus obrnil, 2, 273 komu ni nad Izraelcov trmo in trdovrátnostjo britkó! ubóžnost, paupertas: preš. 84 neúmnost in ubóžnost ste sestré; umélnost, scientia: ravn. 2, 62 šè veliko drujih potrebñih ukov in umélnost je, ki se jih, de svet obstojí, more več ali mañ ľudí učiti; umétnost, ars: škriñ. 221 dosti jezíkov bó negóvo vmétnost razglasòválu, 286 ena vmétnost je, katèra ne spodlety, 382 ony so z svojo umétnostjo lepú glasèčo múziko znašli, škrb. 2, 78 dosti jih je blo, k' so bli v svoji slepoti inu nevirí postarani, potopleni v hudobio, po kakšni vmétnosti so jih oznanavci evangelia za Jezusove podložne strili? ravn. 1, 156 Davidova vmétnost na harpo mu je kraļove vrata odprla, 1, 287 nar umétniši, perludniši in lepši zmed nih je babilonski kraļ Nabuhodónozor k svoji postréžbi odbrati rekel in vse umétnosti in vučenosti jih naučiti, ber. 84 David je za voļo svóje posébnè umétnosti v muziki na kraļov dvòr poklican, 122 David je bil zmed četvérih imenitnih judovskih mladénčov, ki si jih je Nabuhodónozor odbral ter jih je rékel na negovim dvoru rediti in vsih umétnost včiti, 147 desiravno živali nimajo pameti, imajo vender od stvarnika svoje umétnosti; úmnost, die vernunft, der verstand: pok. 1, 15 vsa moja prejšina móč, vúmnost in srénost je prešla; úrnost, die geschickte geschwindigkeit: škrb. 1, 178 očitno je, de duša to úrnost inu lahkóto le samo skuz to zadobí, ako táke déla večkrat dopernáša; várnost, securitas: pok. 2, 8 aku várnost boga boječiga Joba inu nesrečo neskrbniga Davida prav živu pomislímo, kdo bi med nami za se v skrbi ne bil? škriñ. 13 i škrb. 2, 63 z vso várnostjo várùj tvoje srce, ber. 181 deželini oblastnik skrbi za réd in pókoj po vsim svojim vlastvi za várnost živļèna in premožèna svojih podložnih; vážnost, die wichtigkeit: ravn. 2, 33 ki bote s pametjo in vážnostjo druge presegali, 2, 266 talenti so dušine in telésne moči, so vážnost, premožène, čas in zásti resnice in dušini daróvi (za isti pojem ima nagfl. 9 t éž-

n o s t: pri vučeni je znamenite težnosti doub djána vučitelja z decouv); v é d n o s t, scientia: rog 48 imèl je oblast vse tu uživat zunaj sadú eniga samiga drjvesa te vèjdnosti, ravn. 1, II. iz vsake povèdi skorej bote božjo vsiga vèdnosti zpoznavali, 1, 313 ñegova vsiga vèdnost vse vse presèže, 2, 209 z vèdnostjo druge presèžete, ber. 25 vse skózi v ñegovo vsiga pričijóčnost in vsiga vèdnost mislimo; v é r n o s t, die gläubigkeit, treue: škrb. 1, 512 lubite boga lubnost in vèrnost, levst. žup. 113 s trdno vèrnostjo in tesnó po svojej vésti pospeševati moč zdanih zakonov in ukázov; v é s t n o s t, die gewissenhaftigkeit: pohl. tšchup. 300 per dostireh je cel en duh ene previsoku napète vèstnoste; v l j ú d n o s t, humanitas: math. 2, 2, 125 zvršljiva ljubav i vljúdnost je za isto jedna zmed naj osebuje-nešeh nàmerih vere krščánske, 2, 3, 156 od seh dób bóg pri meni nájde dobroga sáda, kakti je: ljubav, veselje, mir, trplivnost, vljúdnost, dobrotivnost, vera, vèrnost, pravica, krotkòčca i čistòčca; v ó l n o s t, die willigkeit: ravn. 1, 237 tako huda ki je bila Jonova nepokoršina, tako lepa je ñegova odkritost, možkóst in vólnost; v r é d n o s t, dignitas, der werth: škriñ. 255 daj duši čast po ñe vrèdnosti, ravn. 1, 282 kako ga čemo po vrèdnosti plačati? ber. 134 pobožnimu Oniju je véliko duhovstvo odvzél in to vrèdnost in službo prodal ñegovimu hudobnimu bratu, nagfl. 3 v našem vrejmeni se je na puno vrejdnost pozdignola, 6 šteri pravo vrejdnost svojo má; math. 2, 3, 118 vuči da ljublena, krotka i pomirljiva namenèna aldovu prepostàviti mdraju, ar vnogo vekše jesu vrèdnosti pred bogom; v s e m o g ó č n o s t, die allmacht: math. 1, 1, 38 pokazal je on, kada zvrhu betèžneh ruku vsamogúčnosti svoje je pretègnul, da je gospon i zapovednik nàrave; v (o) š č é č n o s t, das gefallen, rog. 50 prišál je bil préd bugam ú eno tako ušéčnost, de le tò oznánit sturila se je urédna sama mate božja, ravn. 1, 106 prvi snop, ki ga odžanete, nosíte duhovnu in duhoven naj ga nese v dar gospod bógu, de bo po gospodovi vséčnosti, 1, 244 je poč to pòst po moji vséčnosti, de se človek táre kak dan? z a d o v ó l n o s t, die zufriedenheit: math. 1, 1, 235 ti zvršil jesi delo dnéva na moju zadovólnost, 2, 3, 20 po kojem naša zadovólnost i dobročestnost povekšàva se, a krist. 12 z á d o v o l n o s t; z a h v á l n o s t, die dankbarkeit: trpl. 40 aldúj bougi zahválnost, 41 ki zahválnost aldúje, on mene čestí, nagfl. 76 vučenci so vučiteli svojemi zahválnost i poštuvañe džñni; a kajkavski z á h v a l n o s t: mulih pos. 169 koja nas na zàhválnost naj boje genuti more, math. 2, 2, 13 pràve zàhválnosti proti bogu, 2, 2, 30 zàhválnost Sama-

ritanca i nezahvalnost ostalih zvrščenih raztolnčiti, 2, 2, 36 ne on mogel nájti zadovoljne réči za izgovoriti svoju zahvalnost, 2, 2, 79 hvála, část, pošćené i zahvalnost nemu naj bude, 2, 2, 157 koji z vekšum zahvalnostjum navúčaňa bi prijeli, gašp. 1, 217 za to vsa tulikajše z velikum zahvalnostjum nemu povrnuti i aldovati jesu hoteli; zastópnost, der verstand: škriň. 1 de bi bil majhñim razvúm, mladěncu znáňe inu zastópnost dana, 220, 247, 268 itd., pok. 3, 137 nam razodevaš zastópnost v tih istih skrito, 3, 140 on je duh znaňa, kateri nam dá potrežno zastópnost tebe inu sebe prav spoznati, škrb. 1, 204 ravno takó se godí v duhovni zastópnosti; zlovó|nost, morositas: math. 2, 3, 113 Jezuš ne obsuđuje ovde vse fele zlovò|nost i òtosti zarad očivestneh grèhov i huddbih, 2, 2, 97 koji svoju zlovò|nost taki kážeju, ako se ñim mesto, koje ñih dóstoji se ali ne dóstoji, ne dá, 2, 3, 131 kajti pak ovo úfali se nisu odrpto réči, dali su svoju srditu zlovò|nost priliku spoznati z svojem pogledom; zlòžnost, commoditas: pok. 1, 90 tó zdravje se je razgúbilu, ker sim mešu inu ñegovim želám streči inu zlòžnosti jiskati začel, 2, 15 mesú je začelu zlòžnost inu posebno strežbo jiskati inu se buntati, 3, 12 ne prosim ne za telésno zlòžnost, ne za časne dobičke, 3, 28 moji posti sramotě ñih požrešnost inu moje ojstru živleňe ñih zlòžnost inu le nobo, ber. 9 kako vèlik je še le prid živíne za nas òdú: služijo nam v ohráňéne našiga živleňa, v našo zlòžnost in v naše veséje, 190 tak òlòvek je nehvaléžen in brez òubéžni do drugih òdú, z ktérìh pomočjó je toliko prida, zlòžnost in veséja v svòjim živlěni zadóbil; zmóžnost, das vermögen, die fähigkeit, δύνναμις: math. 2, 3, 54 jeli pako vsi spoznávaju velikòdu i zmdžnost ove večérje? zvédnost, peritia; pohl. tshup. 392 enikateri se le na dary svoje nature, na svojo urnost inu rodnost, na svojo pamet, zvédnost inu skušno zanašajo, 446 pruti vsi zvédnosti, ravn. 2, 259 zvédnost tega gospodárnika posnemajmo (upravo izvédnost das sich auskennen); žárnost, ardor: krist. 36 gdo bi mu (meseću) bil mogel odrediti mesto i prostora tak prikladnoga med súnцем i zemljum pokazati, da ne bi bilo sobstva, koje žárnost jednoga i dalečnost drugoga ze vsem dobro je znalo?

na predzadnoj slovcu imaju riječi, koje se grade od adjektiva (participa), u kojih ima u sing. nom. fem. na predzadnoj slovcu na izvorno kratkom o i e: brezkdñčnost: brezkdñčen, die unendlichkeit (pohl. opr. 208); òemèrnost, morositas (pok. 1, 62 òumèrnost); dostòjnost, dignitas, decentia: levst. žup. 170

dostójnost, die wúrde, der anstand, a u kajkavaca dðstojnost: petr. 3 onda búdu videli sina ÷love÷jega idú÷i vu oblake z velikum zmožnostjum i dðstojnostjum; dvðjnost, dubium, διαλογισμός; hudðbnost, die bosheit, schlechtigkeit; ÷lubožðlnost, der wunsch nach liebe: math. 1, 1, 203 trsete se ne po vašoj ÷lubožðlnosti predobiti; pobðžnost, pietas: ravn. 1, 14 Kajnova pobðžnost ali andoht je ž unajna bila, a u Gorenskoj pobðžnost prema pobóžen; nerðdnost, die unart, ungeschicktheit: levst. žup. 14 veže jih dolžnost, županu tudi ovaditi nerðdnosti, katere se morebiti godé po občini; ali gorenski glasi nerðdnost; pohðtnost, libido (a math. 2, 3, 67 pohotndosti); poštðnost, honestas: ravn. 1, 140 nikoļ ne pozábi bog zvestobe, poštðnosti, prida in boga boje÷iga živleña, ber. 78 Samuel je bil žé zdavnej z svojo pobožnostjo in poštðnostjo vse ljudstvo na svojo stran dobil; pravotvðrnost, das rechtthun; math. 1, 1, 203 vi pobóžni i bogabojé÷i! ne dajte se po tom vu vašoj veri i pravotvðrnosti vu blúdnost dopèlati; samðtnost, solitudo: rog. 297 ú te samðtnosti; skrvnost, mysterium; škodožðlnost, cupido nocendi, malevolentia: ravn. 1, 52 za to, nè pa iz škodožðlnosti ali hudiga srca, je pravil oçetu; zdvdjnost, desperatio: math. 1, 1, 180 kada su vre jen krát od túge i nevoļe obstri, z tém vse boļe vu zdvdjnost opadaju; zgovðrnost, loquacitas (kemp. 385, tschup. 413, 414); zvršðnost, perfectio: math. 1, 1, 77 za vekšu zvršðnost nikaj više ne potrebuje se, 2, 2, 150 tolná÷e nam zvršðnost vsega veséļa, 2, 3, 104 Jezuš vu÷enike svoje na veliku zvršðnost dopèlati hotel je, 2, 3, 204 štimal je, da na zvršðnost drugo nikaj nè potrebno, kak više puti postiti. — Tako naglašuju gdjegdje i ostale rije÷i s vokalom o i e: plðdnost, pokðjnost, zadovoljnost, zmðžnost itd. A u ugrskoj slovenštini i kajkavštini ÷uje se mjesto ` često `: betèžnost, skrvnost itd. — Ali ipak samo: u÷enðst, eruditio: kemp. 14 oh koku nyh dosti skuz nyh' prazno vu÷enust na tim svejtu se pogubè, rog. 410 bil je ena zvèjzda ú teh velikih šulah zavol te vu÷enusti, škriñ. 293 nevumniga vu÷enðst so besède, katere se ne morejo povèdati, ravn. 1, 287 nar umétniše mladen÷e je Nabuhodónozar rekel vse umétnosti in vu÷enðsti navu÷iti, ber. 7 de zadoblènih u÷enðst ne pozábite, preš. 54 samðta, pðst, u÷enðst, brevír nazáj ti spet dáli bódo mír, 96 naj se u÷enðst in imé, ÷ást tvðja, roják! ne pozábi, 95 Čóp velikán u÷enðsti, 99 od latínskijh so pisárjev dobíli stárši u÷enðst v dežélo.

Naglas *dale* prama početku riječi nego na *predzadnoj* slovcu imaju supstantiva građena od adjektiva, koji imaju u sing. nom. fem., ili ređe od supstantiva, koji imaju u sing. gen. naglas *dale* prama početku nego na predzadnoj slovcu i to isti naglas koji ima adj. ili supst. od koga se dovode. Evo dva tri primjera :

bátrivnost, audacia, securitas: trpl. 25 ne prebiva král v bátrivnosti po vnožini vojské, 37 cérkvi troušt i bátrivnost, nagfl. 137 oni moužje vu vesi, ki lidí dugována ravnažo, tožbe skončavajo, réd i bátrivnost gori držíjo, se predhodníci zovéjo; *boléhavost*, die kränklichkeit: ber. 221 kóliko tavzent otrók in odrašenih je dozdej že s to pomočjó boléhavosti réšenih; *délavnost*, die arbeitsamkeit: ber. 36 pervadite se *žé* v prvi mladosti pridnosti in délavnosti; *dobrótljivost*, beneficentia, benignitas: škriñ. 369 dobrótljivost je kakòr žegnan vrt, ravn. 1, 267 v sreči je Tobija dobrótljivosti izgled, 2, 74, ber. 24; *lákornost*, avaritia: ravn. 2, 220 varita se varita lákornosti; *nágibnost*, πρόσκλισις: nagfl. 8 krotka nágibnost; *nágúenost* = nágibnost: ber. 200 perludnost se štéje med perpomóčke, si ljubézen in nágúenost drugih lidí zadobiti; *náklonost* = nagúenost: küzm. 277 za to je je dáo boug na gnúsne náklonosti, 346 tejlo so rásbili z náklonostmi i želámi vrét, 358 ta náklonost naj bode vu vami, štera je vu Kristuš Jezuš, 365 vmárjajte hotlivo náklonost, 370 vu náklonosti pozelejna, nagfl. 77 vučenici se k svójim šoulskim pajdášom z dobrovolnov náklonostjov oponašasti morejo; *nâ(o)pačnost*, die verkehrtheit: ravn. 2, 137 čisto od nevošljivosti in nápnosti je naše srce; *násladnost*, voluptas: petr. pred násladnostmi, math. 2, 2, 51 násladnostjam podánomu jesu neznáne zapovedi zdržnosti, 2, 2, 94 bog občúvaj, da bi ja vam vu oveh svéteh dnéveh vse násladnosti i veséla prepovedati hotel, 2, 2, 102 živeli su razpuščeno vu vseh násladnostjah, 2, 2, 110 pripraven budeš vsu zemeljsku násladnost pogubiti, 2, 2, 130 kak vnogi kváre svoje zdrávje po násladnosti! 2, 2, 148 čakali su oni od svojega mesiaša vremenito bogátstvo i zemélske násladnosti, 2, 2, 210 vu nihoveh násladnostjah, 2, 3, 101 slúžbu Jezúša zarad nestálne gréšne násladnosti nigdár ne ostávljajmo, 2, 3, 146 násladnostjam podáni lídi, krist. 138 da bi i vsa skupa veséla i násladnosti nam sveta ovoga za raj včínila, ne bi vendar bila domovina naša; *nástojnost*, studium, sedulitas: math. 2, 2, 184 vtažil je gorúču nástojnost svojeh vučenikov, 2, 3, 191 vužgán od nástojnosti i žeje poštuvána hiže bóžje tiral je z bičem malu i

veliku marhu skupa z penezomúntari van, 2, 3, 193 svetu nàstojnost je imel; nàstornost, odium: math. 2, 2, 47 ne spravljajte na ovom svétu blága, gde niti od molov, niti od hrđe, niti od tatskih nàstornostih né segúrno, 2, 3, 43 vezda mi znàmo, gde vu vseh skušàvanah i nàstornostih peklènskeh zàvetje i obrambu iskati mòdramo; nedòstojnost, indignitas: math. 2, 3, 191 mešniki trpeli su ovu nedòstojnost; nenávidnost, φδόνος; küzm. 381 z šteri' shája nenávidnost; gasp. 1, 692 vrag z nenávidnostjum svojim je hotel mreže preprèčiti; nepremišljenost, imprudentia: ravn. 2, 222 bog bi táko nepremišlenost zaméрил; neubògļivost, inoboedientia: škriñ. 4 nevumne bo njih nevbògļivost končála; ničêmurnost, gledaj sprijeda ničémurnost; obèselnost, παραμύθιον: küzm. 358 či je kákša obèselnost lùbézni; čuje se i obèselnost, a küzm. 375 obeselnost; óčutnost: nagfl. 87 vu kom se skažúje eti psa čednost, návučnost, oučutnost? osùpnènost, die verblüfftheit: math. 2, 2, 76 kajti čudo ovo nijeden zmed nazòčneh razmeti niti presèči ne mogel, tak ni moglo takáj pri njih kaj drugo, nego stràh i osùpnènost zrokovati; pámetnost, die vernünftigkeit, verständigkeit: ravn. 2, 60 né lišep je bila sramožlívost, boga bojóčnost, pámetnost; rázumnost, σύνεσις: küzm. 301 pogibim modroust ti' moudri' i rázumnost ti rázumni' zavržem, 362 naj se napunite spoznañem voule ñegove vu vsoj modrousti i rázumnosti dùhovnoj; a u krañštini razúmnost; špárovnost, die sparsamkeit: ravn. 2, 235 pametna špárovnost je povsot oči imeti, de se nič ne potrebzá, de vse ludém zadéne; umétalnost, die geschicklichkeit, kunst: (kemp. 289 veliku zlahtniši je ta vuk, kateri doli z božyga noterdajania pride, koker leta, kateri se skuz človeško umetounost z veliko mujo zadoby) levst. žup. 198 umétavnost; ali i umetálnost: škriñ. 191 kakòr kadàr lèšni delavèc enu rávnu drèvú v lógi poseka inu to istu omaji inu po svoji vmetálnosti iz ñega eno za živleñe pridno posódo zvestú izdèla, 361 slehri je v svoji vmetálnosti móder; zanikrnost, die nichtsnutzigkeit: škrb. 1, 139 deleč žene sojo zanikernost; zaúfanost (i zaúfanost): das vertrauen: math. 2, 2, 32 puni zaúfanosti prosili su ga, 2, 2, 63 imajte zaúfanost vu milostivno providène božànsko; zníženost, die erniedrigung: trpl. 112 kí se je vu zníženosti našoj spoumeno z nás; zòprnost, die widerwärtigkeit: rog. 459 kemp. 155, škriñ. 15 zupernost, škrb. 1, 208 pride čez te ena zópernost ena težava, te prec premága nevóla, 1, 213 kadar te ena zópernost objide, zdihni; zvíšenost,

die erhöhung: küzm. 329 seo si je na desnico zvfšenosti, trpl. 45 naj se zgrábijo vu svojoj zvfšenosti; itd.

Tvorka *at, jat* veoma je rijetka:

pečât i pèč at, gen. pečâti, sigillum: ravn. 1, 298 zgodaj drugo jutro gre z Danielam kralj spet v tempel. Kralj reče: Daniel! so cele pečâti? küzm. 443 naj odpré knige i odvéže sedem pečât negovi'; *svojât, consanguinei*.

Tvorka *ot* veoma je rijetka, a naglas dolazi na slovcu pred tvorkom:

lág ot, die bequemlichkeit, gemächlichkeit: let. mat. 1879, 143 z lágotjo smo délali; *lák ot*, fames (ber. 206 zméren in trézev je pa tisti, kateri le tóliko jé in pije, kolikor mu je tréba, de svójo lakot in žéjo prezéne; *srám ot*, dolazi u kajkavaca u frazi: komu kaj na srámot včiniti, jemand etwas zu trutz thun.

Tvorka *ot* = *atъ* veoma je rijetka:

krèl ut, ala: gašp. 1, 140 spametneši je on od vsakoga Dedaluša, kateri brzo nam poda krèluti svoje, kov. kemp. 191 pod sênceum krèlutih tvojeh bránila se je od nahrupéčeh skušávanj; *perôt, perût, πτερουç*: (dalm. 2 brom. 3 ena perut, jezaiia 10 z eno perutjo), let. mat. 1880, 167 perót, i, f. brada pri klúci, Podkrcni. Perút, i f. isto v Laščah, levst. žup. 138 zgoraj imenováni ljudjé so tudi dolžni hróste, dokler kóli so v perútih, vsak dan tistega rokú, kar ga ustanóvi župan, otrésati z lepôtzniga in sadniga drevja, dain. slov. 106 perót die feder, küzm. 47 kelikokrat sem šteo vküp spraviti otroke tvoje, liki kokouš vküp správla píščance svoje pod perouti, i nejste šteli; trpl. 12 vu senci perout tvoji' skrij mené, 28 sinovje človeči se vu senci perout tvoji' vü-pajo, 45 na sêncu perout tvoji' se zanesém, 48 zavüpam se na obrambo perout tvoji', 49 vu senci tvoji' perout se zvišávam, nagfl. 107 perouti (kokouši) so krátke, 109 obé (kokouš i gouska) perouti máte; a kajk. *pèrut* petr. 14 i ev. trn. 12 koliko krat jêsem hotel skupa spraviti sine tvoje, kakti správla kokoš pod péruti píplíče svoje, te nési hotel. — (U plur. dolazi u kraňtini i srednêga roda: schön. 25 kókla vkup spravi svoja piščeta pod peruta).

Riječi, koje se grade tvorkom *tev* (= *tvъ*) imaju potisnuti naglas na slovcu *pred tev*:

brítev, novacula: met. 186 brítv; *cenítev*, aestimatio: levst. žup. 42 po tem je treba vzdigniti cenítev, 102 cenítev; *častítev*, veneratio: ravn. 1, 180 edino prava božja častítuv je pokoršina bogú; *darítev*, das offer: ravn. 1, 147 Samvelova

darítuv, 1, 186 naj grem v Hebron, de opravam darítuv; do bítev, victoria: ravn. 1, 147 Samvela darítuv in boja dobítuv; dopolnítev, die erfüllung: ravn. 1, 126 razodel je z dopolnítujo svoje oblube svojo zvestobo; dovolítev, die erlaubniss: levst. žup. 26 občinskih gozdov nij brez dovolítve sméti mej občáne razdelevati; gnilâtev, putor, putredo: ravn. 1, 249 gnilátuv bo nih korenína; grozítev, minae: ravn. 1, 120 od grozítve se torej tvoje májšajo naši vsi dnévi; klêtev, das fluchen: škriñ. 265 takú je tudi bogátimu móžu ena kletu, 253 napuh je slehnrniga greha začetik: kateri v nemu tičy, bó z kletujo napólnen, ravn. 1, 190 morebiti se ozrè bog na mojo nadlogo in mi negovo klétuv v blagre spreobrne; kosítev, die mahd: nagfl. 185 dežd zna i škouditi v kosidev, žétvo, sejádev; mlatítev, das dreschen: nagfl. 163 ka vse se godí vu žétvi notri do mlatídvi? molítev, oratio: ravn. 1, 38 taka molítuv je nar lepši, 2, 151 veléva známeñe vsaki dan pobolšána dajati in pa že med molítujo ga dati, itd.; morítev, der mord: ravn. 2, 48 toľko vére imajo božje prerokbe per nim (Herodežu), de morítuv otroka na ñe zida, 2, 126 vučíte se, še takó za véro ponášati se, nič tega ni iz boga, če se na sovražtvo, na pregañañe, na razbóto, na hrup in morítuv obrača; nastanítev, die einquartierung: levst. žup. 18 o vojáških stvaréh kakeršne so: vojáški nábor, žandarstvo, nastanítev, priprége; obrnítev, die wendung: ravn. 2, 66 bilo bi žalostno, ako bi se per vsi ti lepi božji obrnítvi vender le od kakšniga otroka rëči moglo: starši ko je hujši je; obútev, die beschuhung: met. 43, 186 obútv; pêtev, cantatio: ravn. 1, 152 od jutra do mráka pokrájn pétuv ob'duješ; plemenítev, die veredlung: levst. žup. 45 oznani, kako se je vršila koñska plemenítev; plêtev, das jäten, met. 40 plêtv; preklêtev, die verfluchung: škriñ. 372 takú gredó hudobni iz prekletve v pogubléne; razdelítev, die vertheilung: levst. žup. 192 razdelítev v svoje razne oddélke; razvrstítev, die klassifikation: levst. žup. 192 koñska razvrstítev; rešítev, die rettung; erledigung: levst. žup. 12 te rešítve so po svojem lici poročila; sêtev, die saat: ravn. 2, 197 nikoľko zrna med sétujo je na pot perletélo; spolnítev, die erfüllung: ravn. 2, 47 božja notrajna luč jim tih prerókeb spolnítuv pomeñuje; stvarítev, creatio: ravn. 1, 3 stvarítuv svetá, 1, 5 spomín hraniti negove stvarítve; štêtev, die zählung, rechnung: levst. žup. 94 kadar se hiže razvrščajo po razrédih, tedaj se dévajo v štêtev le sóbe in staníce; trgâtev, vindemia: škriñ. 341 sim preše

napólnil kakòr tá kateri je v trgátvi, ravn. 1, 134 obhájali so trgátuv; volítev, die wahl: levst. žup. 6 glóbo prisoja tistemu, kdor se brani ná se vzeti občínsko volítev; vo ščítev, das wünschén, die gratulation: ravn. 2, 12 Elizabeta, to vošítuv zaslišati, je bila od svetiga duha razsvétlena; za čêtev, der anfang: ravn. 1, 204 med svojiga krajestva začétujo mu jézar žgávšín na en krat opravi; zidátev, der bau: levst. žup. 74 vsaka zidátev bodi v skrb izročéna véščemu in razúmnemu gradítelju; ženítev, die heirath; hochzeit: ravn. 1, 47 nevésta je tiste čase obličje v péčo zakrító iméla, dokler se ni ženítuv končala, 1, 277 ker se je bil vender le nekolko dalej z ženítujo sin zamudil, je stariga Tobija začelo skrbeti domá; žêtev, messis: ravn. 1, 223 kdor daja roso in dež pa žétuv obilno; itd.

Na tvorci " ima: betëv (čitaj bëtü) ein klein wenig, ravn. piše bítev; 1, 51 vzami to bítev darú od mojih rok.

6. Riječi, kojim je tvorca *ad, jad* imaju ^ na tvorci:

gnílád, das faulicht: met. 50 gnílád, dain. sl. 48, 105 gnílád; krhłád, res fragiles; kurjád, das geflügel: let. mat. 1879, 142 kurjád, Škriře; lubád, cortex; plaščád, die fläche, met. 50 plaščád; plibád, parva animalia; prholád, res marcidæ: dain. sl. 48, 106 perholád, das morschicht; rubád, die masern; suhlád, suholád, sarmenta arida: met. 50 sehłád, dain. sl. 107 syholád, das dürricht; sušmád, das dürricht: met. 50 sšmád; zeleńád, olera: met. 30 zelenád; zverád, feræ; živád, animalia: dain. sl. 107 živád.

Tvorca *ed* dolazi jedino u riječi: govéd, das rindvieh uz neutr. govédo: ravn. 1, 108 če se vidiš komu govéd ali ovco zgubíti, ne odvracaj oči, nazaj mu jo pèli, 1, 223 govédi so strašno mukále, levst. žup. 58 kadar se tuja govéd žene skozi selišče, naj domača bode zaprta.

7. Riječi, kojim je tvorca *v, ev* (= ѡѡ. у), imaju:

a) na *zadnoj* slovcí ^: nozdrví, nozdřvi i nozdrví, pl. nares: levst. žup. 178 nozdrví, íj, f nosníce, smrček, die nasenlöcher, die rüstern, 60 iz nozdrvíj se cedí vózger; obrví, obřvi i obrví, pl. supercilia: dalm. job 3 ne gledaj obrvy te jutrove zarje; ostřv, hüfel, baum mit kurz behauenen ästen, a let. mat. 1880, 164 ostřv, í, f. pri kozolcu glavni steber, katerega podpirajo opornice, Tolminsko, met. 187 ostřv harpe ohne dach; po-střv, die forelle. Ostrv i postrv govore se u goreńštini troslov-

čano mijenjajući krajnje v na u s " na predzadnoj slovcu: ostèru, postèru.

b) na predzadnoj slovcu ' : bréskev, die pfirsich: kop. 252 bréskov, met. 186 bréskv, rav. abc. 63 na drévju rasejo čéšne, murve, marélice, slíve, hruške, jabuka, oréhi, čéšple, bréskve, néšple, ber. 155 od vrtnih ali sadnih drevés imamo mnogotere razpôle, kakor: jabelka, hruške, slíve ali čéšple, čéšne, bréskve, marélice, kòstañ, oréhe, murve. Čuje se i bréskev; búkev, fagus: met. 186 búkv, a kajk búkva; búkvi, pl. liber, das buch (dalm. 2 hron. 34 buqui, pokl. opr. 231 iz bukv), škriñ. 216 se je podál na bráne postáve, prerókov inu drugih búkv, pok. 3, 67 iz drugih búku svetiga pisma; cérkev, die kirche: küzm. 349 naj bode glava nad vsejm te cérkvi, 47 šteroga ste vmourili med cérkevov i oltárom; ígev, das jochholz; ljubav, amor: petr. 270 ljubavi etc.; ali i ljubáv: zagr. 4a 400 ljubáv, milošču i darežljivost, gašp. 1, 17 ovo je neizgovorna ljubáv otca boga nebeskoga suprot tebi; mlézev, die biestmilch (a i mlézivo); mrkev, die möhre, a u kajkavaca: mřkva; ostrógev, calcar: nagfl. 107 kokouš na vsákoj nogi má štiri prste, kokout ostrougvi; rákev, der sarg: levst. žup. 191.

c) na predzadnoj slovcu ` : pðnev, die pfanne: (dalm. 2 hron. 35 ponveh = ponvéh); rètkev, der rettich: rav. abc. 61 čebule vsadé, semtertje potáknejo rètkeve, kúmar, bòba, graha; a i rétkev: rav. ber. 157 kuhinske zeliša so mnogoteri razpòli: koreñe, répa, pésa, kolrava, rètkev, petršil, zélena itd.

Na prijedlogu ' imaće: nárokev, armilla; a da je riječ u goreñštini obična, glasila bi: naròkev.

8. Tvorka ič dolazi u riječi: deklíč, puella: dain. slov. 105 deklíč, íci, das mädchen. Dolazi tako i u kajkavskih kúigah.

Tvorka oč dolazi u riječi: štrkôč, der strichregen: let. mat. 1880, 194 će ne pride kaka štrkôč.

9. Tvorka oš dolazi u riječi: kokôš, gallina, u goreñštini oš glasi uš: kokúš: (rav. 1, 8 kokuš nam jajca daja), kop. 251 kokóš (kokúš) 253 kokúšama, kokúšam, kokúšami, kokúšmi; küzm. 47 kokouš vküp správla písčance svoje pod perouti, nagfl. 107 kakša stvar je kokouš? kokouš je perotnáta stvár, lasnosti kokouši, 108 kokouš krákriva i kokodáče, i kokouš je vrla stvár, čigli' gdate dela kvár, 109 gous je vu tom priglihna k kokouši, ka je i tá kak kokouš z pérjem obrašena; u kajkavaca kòkoš i kòkoš. U

kajkavštini dolaze i štokavske riječi: pũstoš desertum (petr. 127) i város, urbs, ali se govori i piše: váraš.

10. Tvorka ež dolazi u kajkavskoj riječi: prãtež, suppellex, čuo sam: napravila mu je jarem, ham i celu pratež. U belost. 400 pratěž.

B. Kako se ženskim supstantivom na suglasno u deklinaciji naglas mijena.

1. Riječi od jedne slovke.

U njih dolazi a) $\hat{}$: čast; b) $\grave{}$: nit; c) $'$: pót.

a) Riječi s $\hat{}$ u sing. nom.

U kraňštini pada naglas u svih ovih riječi naj običnije na padežni završetak i to kad je dvoslovčan na predzadnju slovku α) kao $\hat{}$ u sing. gen., u plur. i dualu nom. voc. acc., β) kao $'$ u sing. instr., u plur. (i dualu) gen. dat. loc. i instr., γ) kao $\grave{}$ u sing. dat. i loc. onih riječi, u kojih ima povokajeno r, rado i u onih, u kojih ima samoglasno e = b pak a. Nu u sing. dat. i loc. obično naglas ostaje na početnoj slovci kao $'$, a kao $\grave{}$ na o i e (ne = m , n i a). Evo primjer:

singular:

nom. voc. acc.	strân	kôst	vřv (vèru)
gen.	stranî	kostî	vrvi
dat.	stráni	kòsti	vrvi
loc.	stráni	kòsti	vrvi
inst.	stranjó	kostjó	vrvjó

plural:

nom. voc. acc.	stranî	kostî	vrvi
gen.	stranî	kostî	vrvi
dat.	straném	kostém	vrvém (vrvím)
loc.	stranéh	kostéh	vrvéh (vrvih)
inst.	stranmí	kostmí	vrvmí

dual:

dat. i instr. stranéma, kostéma, vrvéma, (vrumä).

U ugrskoj slovenštini imaju ove riječi u sing. naglas obično na početnoj slovci, osim u instr. U plur. (i dualu) ostaje naglas na početnoj slovci obično samo u gen., u ostalih rado biva što no u kraňštini. U plur. dat. loc. i instr. dolazi često završetak po $\bar{a}$ -deklinaciji: am, ah, ami, ama. Evo primjer:

	sing.			plural
nom. voc. acc.	rějč	nôuč	riči	noči i nôuči
gen.	rějči	nôučí	rějčí	nôučí
dat.	rějči	nôučí	ričëm, ričám	nočëm, nočám
loc.	rějči	nôučí	ričëj, ričáj	nočëj, nočáj
inst.	ričjôuv	nočjôuv	ričëmí, ričámí	nočmí.

Riječ s ô u sal ima o kratko: gen. sôli.

U kajkavštini prijelazi naglas na zadnu slovku obično samo u sing. i plur. instr. kao $\hat{}$. U ostalih se padežih naglašuje početna slovka čas kao $\hat{}$ čas kao $\hat{}$, kako gdje ljudi govore. Nu u plur. dat. i loc. dolazi dosta često i u knízi naglas na zadnoj slovi kao $\hat{}$. U nekih se krajevih razlikuje dugo o od kratkoga tim, da se ono govori na dvoglas kao uo, tako na Visokom ispod Varaždina: buol gen. bôli, kuost gen. kôsti, suol gen. sôli, zuob gen. zôbi, itd. U sing. dat. i loc. i $\hat{}$. Evo primjera:

	singular:			plural:
n. v. a.	rěč	bôl	rěči	bôli i bôli
g.	rěči	bôli i bôli	rěči	bôlih
d.	rěči	bôli	rěčim i rěčëm	bôlim i bôlim
l.	rěči	bôli	rěčih i rěčëh	bôlih i bôlih
i.	rěčjûm i rěčjum	boljûm i bôljum	rěčmí i rěčmi	bolmí i bôlmi i bôlmi.

Evo primjere iz knige.

a) iz krañštine

sing. genitiv na í:

cêv: dalm. job. 31 moja roka se razlomi od ñe cev, levst. žup. 168 cêv, í, f. die röhre.

čâst: dalm. 2 hron. 17 on je imel veliku blaga inu časty, jezaia 42 ne čëm moje časty obenimu drugimu dati, prip. 5 de ne daš ptuim tvoje časty, 16 sivi lasi so ena krona te časty, itd., schön. 14 čakamo na izkazañe te časty tiga velikiga bogá, 238 ne bodimo želni prazne časty, 289 kadâr bo syn tiga človëka sedil na stolu svoje velike časty, bote tudi vy sedëli na dvanajst stolih, 361 mu je dal krono te časty, 389 vreden si hvale inu častí, kast. cil. 30 kai bo tebi pomagalu tu velañe te časty? 81 ofert, posvitne časty žele inu prazna hvala so si bližña zlahta, 88 aku ti tu govoryš, taku nesi obene časty vrëdn, 89 oholu inu prevzëtnu po zemli hodiš, na ñei časty, hvale inu oblasti ysčeš, 208 zakai ti ñemu ne daš (v) vsih ričëh časty inu

hvale? 265 poželeńe te časty nema konca, 323 životi časty,
 dobriga, lahkiga živeńa ysčemo, rog. 21 polonal je g. bug Vriha
 tega s. škofa iz pláčylam te časty prèd angeli, itd., kemp. 152
 ony so polni resnice inu nebeške časty inu niso želni te prazne
 posuete časty inu hvale, 14 le ta je resničnu velik, kateri to
 visokust posvetne časty za nič držy, itd., jap. ev. 91 kadar bó
 syn tiga človeka sèdel v stóli svoje časty, bóte tudi vy sedeli
 na dvanajst stolèh, 64 en prerok ny brez časty kakòr lè v svo-
 jim kraji, 433 od ludy jest ne vzamem časty gori. . te časty
 vy ne yšete, itd., pohl. tshup. 314 on be imel narediti, de nas
 želnost te časty na slepy, 361, 399, 470 itd., jap. prid. 1, 24
 my smo držali nih konec brez časty, 1, 203 na stolèh te časty,
 2, 55 en človek kateri nory se ne šóna ne časty ne gvalti, 2
 140 od kod pride napuh, prevzètlost, časty lakomost? 2, 302,
 318; škriń. 50 stárost, katera se na pòti pravice znajde, je ena
 časty pólna króna, 80 od časty potláčen, 160 nih velika stá-
 rost bo brez časty, 162 potle bodo ony brez časty vmrli, 227
 človeka čast pride iz časty negoviga očeta inu syna sramota je
 oče brez časty, 250, 290, 380 itd., traun 53 odprite vrata, de
 krajl tè časty nóter pójde; kdó je ta krajl tè časty? gospód
 tèh vojská, on je krajl tè časty, 333 ny nikoli časty lakomen
 bil, 362 ony bódo od lejpote inu časty tvoje svetlosti govorili,
 pok. 1, 61 svejt bó spoznal, de sim nekàdaj prelákomen posevjtne
 časty bil, 3, 12 prosim za povišane tvoje časty, 3, 33 reši
 nas, gospod, na volo časty tvojiga imena, 3, 130 ony so časty
 inu blagá lákomni, škrb. 1, 94 dej mi gnado, de bom tudi po
 smrti zamogel najti živleńe toje častí, 1, 367 družih želá ni-
 majo, kakor do bogastva, do posvetne častí, 1, 422 vam bo
 króno nebeške častí na glávo postávila, 1, 149 ke b' nič ne
 perpomógel h pogmerano negóve častí, 1, 163 obilnost vse
 častí, 1, 272 je otel vso svitlóbo soje častí preč odložiti, 1,
 299, 303 itd., ravn. 1, 57 Jožef otéti svojo čédnost ali krepóst se
 še le vsiga vána: častí, veseļa in dobička, 1, 170 ne smé oma-
 dežovati svoje slave in častí, 1, 214 Jona bil je ošaben in ves
 lačen častí, 1, 247 bogú z nobeno drugo rečjó lepši ne moremo
 skazati častí, 2, 146 opomińal je, de tega nè delati iz prazne
 častí, 2, 302 ktiriga je lepa duša iz gole častí in ľubezni do
 Jezusa počela, 1, 318 Aman v svihkah se vse dolžne častí spo-
 zábi, itd., ber. 203 pametnost, perludnost, dve reči, oblačilo vrédno

je častí, preš. 56 na vójsko je šel, se srčno bojeval, častí ni, mír je támkej iskál.

hôt: levst. žup. 171 hót, í, f. gl. nalóžnica.

jéd: schön. 412 ta trétja (zapoved) je ob petkih inu sabbótah mesne jedy se zdržati, kast. cil. 34 pusti od le te jedy, rog. 228 solzè bodo meni uselej na mesti kruha, ijdy inu spiže, 458 Lacaedemonierji tem užè nekolku podrašenim synovam dali niso jedy druge kakòr tu, kar so oni iz to strélo zbyli inu zadúbili, jap. ev. 40 en delavec je vrejden svoje jedy, pohl. tshup. 572 on se je nam dal pod podobo ene cel gmajn jedy namreč tega kruha, ene jedy, katiro znamo vsak dan imeti, kug. ta čas ne vzame živina obene jedy, jap. prid. 2, 152 ony zamerčkajo, de vy v bogastvi plavate, ker se pak ony v tem časi brez ene kaple ali grizleja gorke jedy vidio, se potóžio čez boga, škriñ. 70 ne žéli od jedy tiga istiga, per katerimu je lažnivi kruh; ne jej z nevošlivim človekom inu ne žéli negove jedy, 95 od jedy sit postáne, škrb. 1, 45 de truplo konc ne vzame, se boji človek vsačiga škodliviga lufta, vsake škodlive jedí, 1, 263 ktir čez čas jedí v postí pijé, 1, 245 Adam je bil zavol jedí prepovedaniga sadú iz paradiža izgnan, 1, 248 kolker več si na truplo od jedí inu pjače pertrgajo, 1, 272 ktiri do te nebeške jedí obéne prave lakote nimajo, 1, 428 bog se posluži slabiga vreména, škodlive jedí ali piáče, de človeka z boleznjo vdari, itd. ravn. 1, 42 en krat kuha sók Jakob iz léče. Ezav pride ravno iz hóste. Nikol blezo še ni vidil te jedí. Mu reče: daj mi kaj te take rudéčkaste jedí, ves se lakote opotíčem, 2, 87 Jezus ni le jedí stradal v pušavi, vsiga dušniga veseja pogréša, ber. 133 od tega časa je bilo nespravno sovražtvo med Judi in Samarijani, de še jedí in pijáče eden od družiga néso hótli vzéti, 148 so vso zimo brez jedí, 209 varite se sovraštva, ker po nem kri kipí, nepókoj vstane, slast do jedí mine.

klét: levst. žup. 173 klét, í, f. kelder, der Keller.

kôst: dalm. joan. 19 vy nimate nemu obene kosty zlomiti, jap. ev. 516 vy nimate nemu obene kosty zlomiti.

krî: schön. 22 katéri néso od te kriy, 24 čez vas pride vsa pravična kry od kriy tiga pravičniga Abela noter do te kriy Zaharia, 293 Haceldama, tu je ena nyva te kriy, jap. ev. 40 ne bote pyli negove kryvy, tshup. 372 negove kryvy glas upye use skuzi k pridu teh grešnekov, 427 svoje posle da kryvy stiskajo, 540 enu iz mesa, kryvy inu kosty skup stlačenu telu,

547, 558, 612 itd., kug. 56 če hočete to mrtvo živino gori djati, bote eno mehko, napihнено, čez naturo veliko vrano polno ene goste, črnkaste, rjavkaste k r v y, katęra se peni, najdlji, 101 vse letę sorte živeža so po vřafani tę živine, nę trupla, nę boleźni inu k r y v í arenya, jap. prid. 1, 11 tebe ny zaveža tę k r i v y nazaj držala, 1, 12 ali taku vračujeř to drago čęno tę k r y v í, katero sim za tebe prelyl? 1, 246 nęgovu presvętu telu se je iz nę nar čistiři k r y v í furmalu, 1, 348 mařuj me! naj povrne ta nevsmileni to drago čęno moje k r y v í!, 2, 31 cartane solęc, katęre so bile ta prvi óřer tę iste k r y v í, 2, 117 hynavci med christjani krivy postanejo tiga presvętiga telesa inu k r y v í Jezusa Christusa, itd., řkriř. 3 nřh nogę hitę k prelivānu krivy, 91 krivy želni ludję sovražio nedólžniga, 170 jest sim bil izdelan iz krivy človeřke rodovitnosti, 260 ne bo k r i v y sit, 368 k r v y prelivāne itd., traun 9 ta k r y v í želni inu goluf sta pred gospodam gnu-soba, 27 nřh nogę so hitre k prelivānu te k r v y, 58 ne vmori me z' timi k r v y želnimi, 66 kaj za en dobiček boř imel od moje k r v y? 125 reři me od dolgá tę k r v y, 134 k r v y želni ludję 141 pomagaj meni zupęr k r v y želne ludy, 165 tvoja noga ima od k r v y tih sovražnikov mokra biti, 204 pústi nas z našimi očmy nad nevěrniki viditi mařtovāne prelyte k r v y tvojih hlapcov, 350 odstópite od mene vy k r v y želni mořję, řkrb. 1, 474 smrti inu k r i v í deleźni bomo, 1, 197 de b' ne teklo več tolko nedovźne k r i v í, 1, 305 k' so vidili Judje Jezusa brez človeřke podobe, brez živleņa, brez k r i v í, jim je zadosti blo, 1, 308 gnada je cena s. k r i v í, greh je zametāne s. k r i v í, 1, 309 če je vpitje Abelnove k r i v í celo hudo vreme, vse sorte nesreč inu řtrafeng čęz Kajna sklicalo, kaj bo ře le zamogla Jezusova k r í čęz greřnika? 1, 310 mislite morbit, de ta glas Jezusove k r i v í ne bo meč boźje pravice nabrusil? ravn. 1, 170 bog te ovęra, de k r v í ne prelivaj! 1, 184 reři me od zadolźene k r v í, 1, 200 ne boř mi ti hiře stavl, ker si vojřák in ker si kri prelival. Toľko k r v í prelvři nisi za to, 2, 32 Davidove k r v í je bila Marija, 2, 99 nikar kapļe ni v nęmu napčine k r v í, ber. 147 med mrgolince řtęjemo živali, ki imajo na męsti k r v í belo mrzlo sokrovico, 210 ne sedřte v řoli skļučeni, ampak na ravnost, de se prsi ne vtisnejo in oték k r v í ne vstavļa, preř. 173 ne jęna pred, dokler ni zādņa srága k r v í prelita, 184 razodęva kak, kar greřila sta Adám in Eva, na k r řži operó k r v í potóki, 168 dokler k r v í ne vtęče

zádna snága, u čb. 5, 26 ni táke je mladénke, ko naše je k r v í deklè.

l â s t: levst. žup. 174 lást, í, f. das grundeigenthum.

l â ž: kast. 286 letu je zastopnost te pohlevčine svoje lastne hudobe drugih dobrutam perglihati, skuzi kateru en slédni nar popolnimiši se more prez vse la ž y tem drugim nepopolnimiši šacati, ravn. 1, 55 o grðdba l ž í!

l ô v: levst. žup. 175 lóv, í, f.

m â s t: pohl. opr. 260 ogn se z' tolkajn vikšem plemenam na quišku pouzdiguje, kolkajn več vojla ali masty se na ogn polyva, jap. prid. 2, 24 hudobia katera je iz njih masty zrasla, ravn. ber. 152 od ene same ribe se dobí 80 do 90 kadí ribje m a s t í, i dalm. jezaiia 34 je debel od moje masty.

m ê d: levst. žup. 47 de se ne bi sol tehtala z utezmí od rumene m e d í.

m ô č: dalm. u predgovoru: človek nema mo č y čez duha, 2 hron. 20 v vas nej mo č y pruti letemu velikimu kardellu psl. 59 jest hočem od tvoje mo č y pejti, psl. 89 ti si njih mo č y hvala, djañe ap. 6 Stephanus poln vere inu mo č y je delal čudesa, ebr. 1 vse rečy nese v besédi svoje mo č y, prip. 28 itd., schön. 19 vse rečy nese v besédi svoje mo č y, 22 Stephan poln milosti inu mo č y je delal čudesa, kast. cil. 28 ti boš imel tolkain mo č y kolikur bóš hotel sam jméti, 102 prez božje mo č y se težku moi-stry, 216 aku mo č y tebi manka, 403 jest tebe lubim iz vse moje mo č y, 430 jest tebe lubim iz moje vse mo č y, cruc. 1, 122 jest sim tebe pognadil z kruham, v katerem se najdeio vsi čudeži inu mirakelni moje nebeske mo č y, itd., kemp. 50 kulkur pak mo č y inu brumnosti je en sledni bil, letu bo nar bel na znañe danu ob času te skušniave, 213 sim dolžan iz vse moje mo č y tebi služiti, 291 enu znamenie tiga pomankania znotrešne mo č y, 344 jest te želim iz cele mo č y uživati, 474 skuz to eden neperpraven postane te mo č y tiga s sacramenta deležen, jap. ev. 314 ti imaš lubiti gospóda iz cele tvoje mo č y, kug. 133 če lety mittelni brez mo č y v živini obležę je enu slabu znamie, de je živleñe brez mo č y, jap. prid. 1, 129 nas vučy, kaj za ene velike mo č y je molitu, 1, 372 dodejli nam dar tę mo č y, 2, 4 ona povabi svoje otroke iz cele mo č y le to neizrečeno gnado spoznati, 2, 143 ali bi vas ne imęla leta misel pęrgnati iz vse mo č y vašo dolžnóst spolniti? 2, 181 iz lastne mo č y se nič ne more, škriñ. 45 v pravičniga hiši je prav veliku mo č y, per dobičkih hudobniga pak je

veliku prekúca, 55 bogatina premoženje je mestu negove močy, 74 nimam močy, 96 zajčik, en rod brez močy, 240 iz vse svoje močy ne pôti držy, traun 109 hvali preroek ženina za volo negove lejpote, močy, krotkosti, 221 jest sim, kakor en člověk brez močy, 225 tí si čast nih močy, pok. 1, 16 člověk k dóbrimú sam iz sebe nobene močy nima, 1, 17 če bi vojskóvána ne čutil, bi se za volo svoje močy preuzel, 1, 88 nakladaj meni samú tóliku, kólikùr ti meni močy dati hóčeš, de svoje trplene volnu nósim, 1, 115 kólikùr bôl spokornik v veri inu vúpani slaby, tóliku več močy hudič čez néga dobiva, 2, 34 zamóremo to iz lástne močy sturiti, 2, 67 tebi ne manka močy, 3, 139 on je duh močy, rav. 1, 22 Noe še ni vinske moči pozna, 1, 323 le nikar svoji visokósti ne perpisuj moči nas moríti, 1, 205 iz vse moči po nih hrepené, 2, 91 bi se ne bili iz vse moči v bran postavili, 2, 305 sam brez moči, v reví naj bi jíb bil pušal, škrb. 1, 19 ako bo imel čas inu volo, bo imel tudi zadósti moči le to striti, 1, 90 brez ktirga ni moči ne trošta, 1, 410 ti to dal tolko srčností inu moči, de se boš sam čez se začudil, 1, 271 ta jed da duši za celo leto zadósti moči, 1, 277 moremo močni kruh vživati, de zadobimo več moči zoper naše sovražnike, 1, 337 on ima zadosti moči, ber. 20 kér ni moči té pijače poznal, jo je preveč pil, 69 iz vse moči se vstavljajmo, 127 Daniel, al te je tvoj bog tudi iz moči levov otél? 206 kdor več sné kakor kar mu je tréba k ohranénu svéje moči, zbolí in oslabí, 207 jed, ktero člověk zavžije kadar ni lačen, dela negovimu životu slabost na mesti moči, preš. 11 repetnic razpéti nimajo moči, 152 brez té moči nóče léd sreá bežáti, u čb. 5, 22 menim de v Lúblani zloni ima màn za tó moči, kér je revno ne gledíše.

n ô č: škriñ. 20 je hodil po pôti, katëra k ne hiši držy v mraki, kádàr je dan h konci šal v tàmoti tē nočy inu v tàmi, traun 230 tàvžent lejt je pred tabo ena četrt nočy, 273 katëre je od jutra inu večera, od pol nočy inu od pol dne vkùp zbral, 307 ob pol nočy sim vstájal, 333 od jutrniga čuvána nótèr do nočy ima Izrael na gospoda vupati, jap. ev. 67 ob četrti straži tē nočy je Jezus k nim prišál, jap. prid. 1, 178 od jutra do trdne nočy se jedi na myzo nósio, 2, 187 pèr konci ene lejpe nočy, 2, 188 ne bo več obene nočy, preš. 152 vsi čúdeži noči so razodéti 185 po pôtih se noči temne ne trúdi.

pêč: škriñ. 360 kováč se z vročino iz pečy trudi, kug. 180 sol znate z sajami od pečy změšati, škrb. 1, 226 more lubezen

skúšana biti kakor bo zlató skuz ogen razbélene pečí skúšano, ravn. 1, 295 grozen ogn je bil. Per vsih krajih šviga iz pečí, .. angel božji je dól prišel v peč in pleme razplál. Kakor večerna sapa kakor jutrajna rosa je bil hlad, ki ga je v sredi pečí napravil, ber. 125 bog je dosti močan otéti nas iz ognéne pečí, 209 velika vročina od pečí je vselej nezdrava.

pêst: kug. 170 leta arenya se od ene pol pèsty otrob zmejša inu živali za lizat da.

plât: rog. 52 pride od ene platy tega oltarja ena štima, pohl. tschup. 22 treba de se mi sami sebe od te dobre platy poznamo, 23, 310, 362, 391, 525, 544, 631; škrb. 1, 355 kolker od ene platí vúpamo, ravno tolko se bomo od te druge platí bali, 1, 451 ravno to od nature tako dobro sreé je od druge platí trdovratno, 1, 123 od ene platí ti je težko jegró zapustiti, od druge platí se bojiš, 1, 127 od ene platí jim smrdí grešni stan, od druge platí se jim-težko zdi greh zapustiti, 1, 200 od lestne platí mu je potrebna, 1, 186 temó postávi hudič naprej od ene platí dragino, od druge platí négovo mlado držíno, itd.

přst: dalm. gen. 2 bog je sturil človeka iz ,pèrsty', job. 27 denarjeu vkup spravi kakor parsty, jap. ev. 56 ny imeľu veliku pàrsty; škriň. 170 jest sim od rodú prviga iz parsty stvarjeniga človeka, 198 je on sam malu poprej iz ravnu tē parsty sturjén, 199 katēri iz parsty slabe posode inu malíke dēla, 276 bog je človeka iz parsty stvaril, 372 vse kar iz parsty pride, zupet k pàrsti postane, traun 24 srebrú od parsty odločenu, pok. 2, 83 do zdaj sim podóbe prviga človeka Adama, katēri je iz pàrsty pàrsten in grešnik bil, na sebi nosil, ravn. 1, 6 bog iz vlažne parstí izobrázi lepo človeško teló, 2, 197 preplítvo je bilo parstí, 2, 289 Jezus mi je mokre parstí na očí djal, preš. 28 mōgla umrėti ni stára Sibíla, de so pernēšli ji 'z dóma prstí.

rál: let. mat. 1880, 180: rál, í, f. oráne, čas kadar se orje. Ne vém če ostanem do rálí.

rêč: dalm. 2 hron. 16 on je bil silnu srdit čez néga za volo le te ričy, syrah 13 itd., kast. 7 tá postava té lubézni ne perpusty obene ričy zravu bogá lubiti, 117 ložezi z ene majhine ričy velika zraste, kakòr z ene velike majhina, 129 obene posvitne ričy ne poželi, 408 iz vsake ričy ti lahku uržoh sturyš bogá lubiti, pohl. opr. 209 buh na potrebuje nobene rečy, tschup. 366 ne najdemo obene rečy, itd, škriň 39 kdor od ene rečy zaničlívú govory, sam sebe za naprej zavēže, 78 pogovarjaj se od

svoje rečy z tvojim priátlam, jap. prid. 2, 192 ny rečy na zemli, katera bi nam tvoje dobrote in mogóčnosti na znahe ne dala, škrb. 1, 388 kolker človk dobroto inu vrednost ene rečí spozná, tolko več jo obrajta, 1, 195 lepa farba ene rečí ne prejde na en krat, ravn. 1 I. vém de je ni skorej rečí, nad ktero bi toľko vesela kakor nad lepimi povéstmí iméli, 1, 235 nobene rečí ni vzal, ber. 165 če se sapa iz vótle rečí potégne, pertiska vnána sapa z silo v nó.

réd: let. mat. 1880, 181: réd, í, f. vrsta pokošene trave.

rêz: let. mat. 1880, 182: réz, í, f.

r ь ž: ravn. 1, 190 pernesó kraľu pšenice ječména, móke, prežgane reží, bôba, abc. 65 nekam vsejejo pšenice, nekam reží, kam drugam ječména, 75 iz reží se móka za domáči kruh méle.

s k f b: kast. cil. 55 kir nei žele inu lakomosti, tukai nei velike skrby, 276 z enim ali z dvéma je dosti skrby, molčym z dvajsetmi, kemp. 79 časnu blagu se nigdar ne more brez skrby (plur?) inu strahu uživati, 110 brez skrby nu muje na boš nobeno čednost zadobil, 495 karkuli ti na premoreš zastopiti, letu bogu usiga mogočnimu prez use skrby izročí, kug. 126 zvunaj letę skrby ny svęta za vašo živino, traun 315 od goreče skrby sim se sušyl, pok. 1, 26 za volo strahú inu prevelike skrby se meni lasje na glavi bęlio, 3, 91 k tvojimu sinu pertečem brez use skrby, škrb. 1, 18 kaj stojte cel čas vašiga živleňa brez dela, brez skrbí (plur.?) za vaše izveličaňe, 1, 46 de b' duša greh ne vmoril, ni skrbí, 1, 34 brez prevelike skrbí, 1, 462 za tega zadobiti nobene skrbí nimajo, 1, 124 za toje otroke inu držino nisi dovžne skrbí imel, 1, 166 je več krat brez vse skrbí v mejhne grehe pádil, 1, 288 ji obene skrbí ne déla, 1, 335 brez lestne skrbí, itd. ravn. 2, 294 Marta Marta! veliko skrbí (plur.?) in opravka si dajaš, ber. 48 le brez skrbí (plur.?) za vojo tiga bodite, 137 kër se véše (irrlichter) le po nóči vidijo, je lóhka, če kdo za pót nima skrbí in gre za nimi de v močirje zaide, 210 marsiktéri je zavol védne skrbí svoje zdravje napravil, preš. 30 né obrésti bom pobéral, živel brez skrbí (plur.?) ko tič.

s k f l: let. mat. 1880, 187: skfl, skrlí, f.

slást: rog. 498 ne občutjo nobene slasty.

sól: dalm. ezdr. 7 stu talov oľa inu soly prez mere, ezdr. 6 aku bi nim bilu potreba tellet, jagnet ali kozlou k žganimu offru nebeškimu bogu pšenice, soly, vina inu ojla, taku se nim ima vsak dan dati, itd., kast. cil. 226 pravio de se ima dosti mernikou

soly z enim skupai pozobati, aku hočeš eniga praviga priatela spoznati, kug. 43 vaša živina konec vzame za to, ker jej kamnitne soly ne daste, 135 vzamite kamnate soly dva funta, 182 vzamite eno žlico soly, jap. prid. 2, 246 žegen te soly: jest tebe zarotym ti stvar te soly . . , 2, 247 my prosimo tebe, de ti le tó stvar te soly čez vse posvetiš . . , potle dene ta duhovni enu malu le te žegnane soly v usta tiga deteta, 2, 248 zdaj le tó prvo pašo te soly okusi, ravn. 1, 33 ves lepí kraj je bil v jezer prevrnen poln žvepla in solí, ber. 163 brez solí bi jedí ne bile tako dôbre in môčne, preš. 111 za tó so pèsni tiste brez solí, kor. 2, 13 kralič jo trí krat pokropí, in trí krat vrže v nó solí.

strân: jap. ev. 14 za nim je šlu velikú mnóžic iz une strany Jordana, 280 od morske strany, 513 ondi so néga križali inu ž nim dva druga od vsake strany eniga; škriñ. XXXV. iz ene strany se vidi, de so pod enim svatóvskim govorjenam nar viši inu nar svètější skrivnosti zakrite, iz druge strany pak te neizrečene skrivnosti svitle postánejo, 379 po negóvi vóli piha veter od poldnevne strany, on na zemlo vdárja z bučenam tiga gróma, z hudim vremenam od polnočne strany, jap. prid. 1, 99 nikoli bi se od kregov inu vojská med možam inu ženo ne slišalu, aku bi ena taka lubezen od ene strany inu enu taku spoštovanje od te druge strany v njih srcih gospodarilu, 1, 190 ali je čudu, de bi naš vsmileni Jezus per pogledih take nehvaležnosti od strany eniga svojga jógra v duhu žalosten ne postal? 2, 24 my vejmo od te druge strany za tu strašnu žugane božje čez te hudobné, 2, 36 od druge strany nas pèrsilio potrebe de . . , 2, 132 tukaj je od ene strany en časni nuc, od te druge strany pak en duhovni dobičik, pok. 1, 14 če mene z tvojo težko rokó na eno stran udariš inu mene od druge strany ne podpreš, bom omagal itd., škrb. 1, 29 kolker dalej se spreobrnené odlaša, tolko slabji postajájo od strani močí duše, tolko večí od druge strani težáve, 1, 179 boj se od ene strani z vso skrbjó mejnih grehov, 1, 200 so mu potrebne od ene strani božje vse sorte gnade in od lestne platí mu je potrebna skrb inu muja, 1, 210 h temó pride še en hujši zadržek od strani človeškiga srcá, 1, 255 ne vemo, al so od naše platí, al od strani spovdnika vse lestnosti v pričí ble, ravn. 2, 86 tudi mi moremo storiti, kar je od naše strani, 2, 95 rekel od strani je Petru, v kaj ga bo obrnil, 2, 102 ga nekoľko od strani pohvali.

stfd: kug. 69 pjača iz droba tiga sèna z soljo inu malo strdy zmešana.

stfn: ravn. abc. 87 oče le glédajo de jim strní ali žita: pšenice, reží, ovsa in takšniga ostája, de iz néga denár izkúpijo.

stvár: kemp. 109 od nobene stuary trošta ne yše, 130 use za praznu inu za nič drží, kar tebi trošta od ene stvary dojde, 135 kateri se te stvary drží, bo padil z padeočim, 243 kulkur krat se niemu kei od ene ali druge stuary pergody, use z' en velik dobiček drží, škriñ. 184 tvoji vsiga mogóčni roki, katera je vùs svejt iz ene brezpodobne stvary izdelala, ni bilú nemogóče veliku medvedov ali drznih levov čez ñe poslati, 194 ony so iz božje stvary h gnusobi postali, ravn. 1, 20 dobrotliv je do vslehrne stvarí, 1, 297 ktiri vé tudi silo ogná, stvarí nar hujši, vkrotiti, ber. 3 nobene nar mañši stvarí si ne sméte skrivaj jemati, 132 je ni stvarí na svétu, ktera bi ne dala svojiga prida.

táht: ravn. 2, 186 nalómleniga trstú ne bo sterel ne tléčiga sténa ali tléče tahtí vgasnil.

vás: jap. prid. 1, 127 enu hudu tovarštvu imenujem jest to isto firbično, nevgnano, opravljivo peršono, katera vse oprasuje, raznaša in kuje vse nove cajtunge inu je sama ta nar imenitniši cajtunga od cele vasy ali fare, ali mesta, ravn. 2, 134 od mesta do mesta, od trga do trga, od vasí do vasí je hodil, levst. žup. 66 prepovedano je ljudém, če jih je zadéla kaka nesrčca o tej stvarí, dajati svedočbe, da bi z ñimi od vasí do vasí hodili v bóga ime prosit.

vést: dalm. job. 14 in margine: v pakli te vesty, syrah 13 hude visty néma, dobru je temu, kir néma hude visty, prip. 36 prez tih istih visty ali voše, ebr. 10 itd., kemp. 28 kir se malu kedej brez škode naše vesty k molčanu nazaj povrnemo, 442 od sprašuvania lestne vesty, pohl. opr. 202 ta večne use naše upaše, katiru mi brez use dobre vesty yšemo, k nečemer stury, 244 grizeñe te vesty trpeti, tschup. 35 mi čez en tok šegetavne punkt te vesty na prašamo, 273, 475, 480, 386, 500, 504, 612, 614, 644, jap. prid. 1, 131 od pečena tē vejsty, 1, 177 ony si iz tega nič vejsty ne delajo, 1, 275 od vaše vejsty bóm govoril, itd., pok. 1, 16 ne zaslužim drugiga kakùr nepokoj, strah inu grizeñe vesty, 1, 54 kólikù krat sim grizeñe moje vesty odbijal, 1, 60 lubezen je meni mojo nehvaležnost veliku bðl živú pred oçy stavila, kakùr vse poprejšinu bodene moje vesty, 1, 104 čutim omámleñe v svojim srçi za volo moje težke vesty, 3, 49 kateri so srčnu želeli iz jéče težke vesty rešeni

biti, 3, 78 okú prav tanke vesty, 3, 120 naša hvala je tá, pričdvañe naše vesty, de prav inu dobru delamo, škrb. 1, 46 se zahaja v nevárnost brez skrbí, brez pečeña vestí, 1, 372 preglej človk! malo bukve toje vestí, 1, 407 pusté za seboj bodeči trn ránene vestí, 1, 108, 114, 124, 206, 210, 258, 286, 330, ravn. 1, 15 šè zdaj tudi nas bog od hudiga svari znotraj po glasu vestí, 1, 16 glasno jim bog iz vestí govori, de niso po ñegovi volji, 1, 37 če vam je nedolžnost in pokoj vestí mar, varite se sej taciga znaña in pajdáštva, 1, 70 v ti reči so bili dobre vestí, 1, 170 ti ne bo po nedolžnim prelíta krí vestí težila, 2, 203 ne zapravljaj za nobeno minejóčo vesele vestí tihiga pokoja.

v f s t: škrb. 1, 118 kakó pa vse drgáci se sprašuje vest per žilvenlo? le kje v en dán, brez vse vrstí, le po vrho, komej se začné, se že končá.

z v è r: levst. žup. 23 trdno se držati deželnih zakonov v ščedéne gozdne z v e r í.

Naglas na *početnoj* slovci u krañštini dolazi naj običnije s pridlogom: od jutra do nôči, greš s pèči! Kôdrič z vâsi (da se razlikuje od druge kuće istoga pridjevka na Beli u Goreñskoj, koja se zove Kôdrič s stâgen) itd. Ali dolazi i bez pridloga, n. p. čâ sti: škrb. 1, 488 ktiri mu ne skažejo nobene čâ sti, 2, 87 jim je oblubil, de jih bo takó dobro svoje čâ sti kakor obilniga plačila deležne sturil; — jê di: škrb. 1, 477 če jê di zmanka, tak truplo opèša; — lâ sti: levst žup 79 vsak uméje sam ob sebi, kólika je tacih zavôdov koristi na kmétih, iz lâ sti po léti; — m ô či: dalm. job. 36 on je tudi mogoč od m u či tiga srcá; — r â sti: preš. 48 básetovo lépo sêstro vítex sábo vzáme rásti in podóbe rájske: — r ê či: škrb. 2, 62 skoraj ni na svetu r é či, ktiro bi ljudje takó malo obrájtali, kakor cajt; — r ê d: ravn. 1, 103 navaditi jih tako je bog hotel per vseh rečeh z lubezenjo do snážnosti, do lepe r é di in pa spodobnosti; — sl â sti: preš. 110 pravlica po Ezóp' od vas zapéta več níma slâ sti kákor jéd pogréta; — (s f d i: škrb. 2, 119 Mojzes od s r d i vés goréč); — strâ ni: preš. 179 znan ríbič perveslá od úne strâ ni; — v ê sti: kast. cil. 14 so ene ričy per očiščeñu te v ê sti, katere se ne morejo sturiti, 248 on story vse h čistosti svoje v ê sti, 137 tú pravu vesele ne pride vunkai, ampak iz čednosti ene dobre v ê sti, kemp. 32 kadar bi my sledñe lejtú le en sam grejh iz naše v e j sti iztrbeli, my bi hitru brumni ljudje postali, 130 od vesela ene dobre v e j sti . . , ta čast enga dobriga človeka je to

spričuvanie ene dobre vejsti; — z m ê si: ber. 161 šestnajst lotov čistiga srebrá, to je brez z m é si druge rudnine, se imenuje marka. preš. 100 te čúdne z m é si ne bó razúmel Štájarc ne Ľublánka; — z v é ri: jap. prid. 2, 57 ny bôl hude z v é ri, kakòr en obdivjani človek, ravn. 1, 15 varite se greha kakor divje z v é ri.

b) u ugrskoj slovenštini

dolazi naglas na *padežnom završetku* veoma rijetko: k f v: küzm. 214 Akeldama tou je níva krví, 260 naj se varjejo od bolvánom djánoga i krví, 312 pehar blagoslovleńá nej je vjedínańe krví Kristušove? 314 kriv bode tejla i krví gospodnove; — m á st: küzm. 193 híza je napuńena z díšejńem te mastí.

Običan je naglas na *početnoj* slovcu kao ^, a u sou salz je samo ^: sôli. Evo dva tri primjera:

č ê st: küzm. 396 níšče si ne vzeme té č ê sti nego pozváni od boga, trpl. 21 gospodne, ljubim mesto prebitka tvoje č ê sti, 57 ves svejt bodi pun č ê sti negove, prijateo 1875, 1, 7 nej sam vrejden moje dobre č ê sti, 1876, 2, 2 Deák se je z poslavoce č ê sti doli zahválo; — d ô ub: nagfl. 13 potrebno je deci i vu zebrani d oubi zmejne lastivno zvalo niháti . . , vučitel si pouleg povejdane d oubi naprej dá zračúnati ešče več slobodni zmejn, 16 vučitel pouleg víšíše d oubi spitáva . . , Pali je eti prídavek, ka vučitel po več etakše d oubi példaj presvejití má, 57 jeli táblo samo z edne d oubi kojne (= kovine) zgotávľajo? z kelke d oubi kojne so kamene tablice zgotovlene? kamene táblice so z dvouje d oubi kojne zgotovlene, 137 kelke d oubi vojníci jesó? 294 z mlejkom správlajo rázločne d oubi nížna pečená i kávo; — gl á d: prijateo 1876, 10, 6 od ednoga bratánca sam té gvant herbo, ki je pouleg bogástva skoro od gl á di mreó; — g ô us: nagfl. 109 ka je eto za tál gousi? Gousi život je z goustim, túčnim perjem obrášeni, 111 od gousi je reca meńša . . , prígliha gousi i rece; — lá ž: küzm. 185 gda guči laž z lastivni svoji misel guči, ár je lažec i oča lá ž i, trpl. 117 dejsna níhova je dejsna lá ž i, nagfl. 41 gúči istino z jezikom i ne pravi lá ž i v nikom; — mouč: küzm. 45 lúbi gospodna bogá z cejle mouči tvoje, 224 Števan pa pun vere i mouči činio je čúda, 286 k tomi mouči v sebi ne nájdem, 318 ne znam mouči glása, 324 smo vö z mertúka pozměčani bili i više mouči, 338 živé z mouči bože, 348 i štera je ta nezmerne velikouča m ou či negove k nam

vervajoučim pouleg delaňa mouči zmožnosti negove, 399 ki je včinen pouleg mouči žitka nerazvézanoga, trpl. 35 ár si ti boug mouči moje, 48 pečina moje mouči; — nouč: küzm. 28 ob štrtoj stráži pa te nouči prišao je k nim Jezuš, 249 okouli pou nouči Pavel i Siláš moléča spejvala sta, 317 nejsmo nouči niti temnosti sinovje, trpl. 16 o moj boug! kričim čeres dnéva i ne odgovoriš, i čeres nouči, ali nega mi vtišaňa, 75 ár je jezero lejť pred očmi tvojimi liki stráža nouči, nagfl. 29 na nébi vidimo vu dné sunce, ka pa čeres nouči? Čeres nouči vidimo mejsec i dosta lejpi zvezjd, 119 kebri najbolje čeres nouči naprej šamrjfo, 190 jeli ste poglednoli čeres nouči zvezdnato nébo? 199 tou je zrok dnéva i nouči; — pêč: trpl. 67 ní roké so od péči rejšene; — rêjč: küzm. 23 velím pa vam, kaj od vsáke márne rejči račun dajo, 173 z mejsta onoga so pa vnougi z Šamaritánušov vervali vu nem za volo rejči te žené, 199 že ste vi čísti za volo rejči, štero sem vám gúčo, 200 spoumenete se z te rejči, štero sem vam jas pravo, 263 poslušali so ga notri do té rejči, 388 ki se drží one verne rejči, štera je pouleg návuka, 393, 397 itd, trpl. 15 nega rejči ni govorejña, gde se ni glas čüo ne bi, 84 pokorni glási rejči negove, 97 či se drží rejči tvoje, 100 pouleg rejči tvoje, nagfl. 102 vučitel ete veršuše od rejči do rejči razkladé; — strân: küzm. 59 razpéta sta ž nim dva razbojnika: eden z práve i eden z lejve stráni, 100 skázao se je nemi angel gospodnov stoječi z dejsne stráni oltára, 292 ne ščem ka bi ne znali eto skrovnost, ka je obtrdjené Izraela li z edne stráni včíneno, nagfl. 26 zrovatajte edno nogačo od lejve stráni, zdaj pa to drügo nogačo od dejsne stráni, 125 mati z vekše stráni pri doumi dela, — stvâr: nagfl. 102 od ete krotke, veršene stvári znam jas eden veršušek . . . z štere stvári več haska máš? 115 goloub je bojazlív, vsáke stvári se stráši; — vês: nagfl. 127 jeli smej z vési vsako dejte ese na včené hoditi? 128 veška hiža je občinska hramba, gde prehodnici mestančarov vési tožbe pravdeno skončavajo, 130 vilice so za to da lüdjé po ni k en drügomi i k svojim hižam pridti, na delo vö z vési idti morejo, 145 po vilici na konec vési pridemo; — vëjst: küzm. 311 zakaj bi se moja sloboščina soudila od drügoga düšne vejsti?

e) u kajkavštini

dolazi naglas samo na početnoj slovcu i kao [˘] i kao [˘] kako gdje prevlađuje slovenština ili hrvatsko štokavski govor. Evo dva tri primjera iz knjige:

bóli: gašp. 1, 260 ovak od bóli velike vsega nasladnost ču-
teña je prestala, 1, 277 sejdóm ova zgovorivši vsega čemera je
se mentuval i prez vsake ostal bóli i pogibeli, 1, 298 žena sta-
novita céleh pet lét jeli od želudca bóli, ali od stanovite žile vu
noj rañene krv na vusta je bļuvala, a bōli zagr. 4b, 2 koi goder
betežnik od kakove goder nutrie bolli trapļen, ako se vodénoga
zdenca napie, bolli se mentuje; — část: petr. u predgovoru:
koteri poleg svojé pastirske části jesu dúžni svoje ovce duhovné
pasti pašum duhovnúm, 239 ze vsé tvoje dike, části i dostoj-
nosti, math. 2, 3, 64 ovakvi zaradi svoje Židovom odúrne části
odurjávani bili su, 1, 1, 69 ne pazéči Ivan na tvrdokornost i ne-
veruváñe Židovov zvršával je dùžnost části svoje; — lít: gašp.
1, 529 vsu hránu je odurila zvun malo líti od grozdja; — mást:
gašp. 1, 111 ovi dva donesu sobom vilahen i drage másti okolu
sto funtov; — móč: kov. kemp. 154 po keh dob nutrie hoteñe
naše kruto je pohablēno, potrebno je, da i čin nasledni zñameñe
zmenkane nutrie móči pohabí; — rêč: petr. 40 koteri ne ód-
govori ñe ni réči, 147 naj mi bude poleg réči tvoje, math. 2,
3, 10 marļivo obdržávanē svoje rêči hoče Jezus kakti stanovito
zñameñe ļubavi i nagneña proti sebi prijēti; — slást: habd. ad.
348 slásti nikakove duhovne tvrdokornik nema; — strán:
math. 1, 1, 63 ovo svedočánstvo iz stráni jednoga človeka, kak
je bil Ivan krstítel, bilo bi móralo genuti srdeca posláneñ, 1, 1, 207
cirkva, da páče Jezus sám od vekše stráni bil je za nemar držan,
1, 1, 228 zveličitel neprestánce nove delavce pošļa iz stráni, da
národom nepoznanem evangelium nazvēščaju, z druge stráni da
one, koji su se vre ñemu podali, vse boļe podvūčaju, 2, 3, 50 iz
ñegve stráni je vse gotovo, itd.; — vēs: perg. 44b kmecky se
sadovny vrt zvuna ‚vyeszi‘ precyeña; — vēst: perg. 77b ži-
vynu prez moje vyesti vun puste.

sing. dativ i lokal.

U krañštini u ta dva padeža dolazi naj češće ' na početnoj
slovcu, a ima li u ñoj samoglasno o ili e (ne = a, ê, e), to se ' mi-
jeña na [˘] (za oznaku glasa, ne naglasa) n. p. část: škrb. 2, 95
Maria nam bo v slehrnimu prazniku, ktire katolška cirkev ñi h

části praznuje, naprej postávljena kakor čist spegel vsih čednosti; — híp: rav. 1, 39 Laban hití k možu v ti hípi na studenec; — jêd: dalm. genes. 2 bug je pustil iz zemle rasti vsa žlaht drívésa, lepa viditi inu dobra k jédi, schön. 337 kir sevcu séme pèrdaje, ta bo ja tudi kruh k jédi dajal, kast. cil. 286 per ti jédi je težku se per pravi mèri držati, kug. 47 žival nagneñe k jèdi zguby, 199 če pak ta nadloga dalej trpy, taku odvzame bólnim móč inu z letó tudi lušt k jèdi, rav. 1, 54 Jozefovi bratje so per jédi, 1, 116 nezméra per jédi in pijači je že veliko mladih ľudí prevréd pokopála, 1, 163 za kaj ni Izajoviga k jédi ne včera ne dānsi, 1, 182 bodimo zdržni per jédi, 2, 168 Jezus je bil per Matevžu per jédi, ber. 39 sédejo mirni k jédi. 202 varite se prste per jédi nespodobno rabiti, 206 bodite zmérni in trézvi v jédi in pijači: s preobilnostjo v jédi in pijači si človek zdravje končá; — klóp: ber. 2 držíte roké ravno pred sebjó na klópi; — lást: levst. žup. 174 lastèn, kar prístoji k lásti; — móč: rav. 1, 127 na noge v svoji mðči, 1, 174 storí kar mu je v mðči, 1, 306 vse poskusi, kar mu je v mðči, 2, 4 v Elijovimu duhu in v ñegovi mðči pojde pred gospodam, ber. 25 imejte, kolikor je v vaši móči, z vsimi ľudmí mir, 108 tudi Jona ni mogel ubežati gospodovi móči, levst. žup. 16 ki so zdaj v móči, itd.; — nõč: škrb. 1, 202 v tihi nõči, 1, 260 mu je pernésel prót nõči zeléno volkno vejco, rav. 1, 4 sjala je prijazna luna, de svéti po nõči, 1, 151 noč ga daja nõči na znañe, 1, 22 ľudí čèšeni sivčík vidi v nevédnosti, v tàmi in v smrtini nõči, ber. 169 rōsa pride od rōsnih sopáric, ktére zvečér ali po nõči od zemļe vstájajo, 175 ob svitli nõči vidimo brez števíla veliko zvézd . . , vsaka zvézda, ki jo po nõči nad seboj na nébu zaglédamo je solnce, preš. 39 ak po nõči govoríla ino z ním vasvála bóš, híšo bódem ti ográdil, 133 po nõči v spáñi so zastále míslí; levst. žup. 64 ob zímskem préli po nõči; — pèč: pohl. opr. 229 se je bogu polubilu ñeh kripkust v ti strašni ogneni pèči obvarvati, škriñ. 223 zlatú inu srebrú se v ogní pokúša, ľudje pak v pèči ponižúvaña, 29 pred ognam v pèči sóparca inu dim tiga ogná gori gre, škrb. 1, 397 v eni razbéleni pèči, 2, 61 v ognéni pèči, rav. 1, 294 trije mladenčí v pèči, ber. 208 ne hodíte iz mráza precej k pèči, rav. abc. 47 iz testá délajo hlébe, spečejo jih v pèči; — rèč: kug. 126 kaj ste v le tej rèči zanikrni bili, škriñ. 127 katèri se je v eni rèči pregréšil, bó veliko dobriga zgubil, rav. 1, 16 ne dajte v svojim srecu nevošlívosti, jezi inu sovražtvu pro-

stóra, ne kaki drugi hudi réči, 1, 269 skrbi, de si ne boš imel nikol nič napčniga očitati v ti réči, 2, 127 Jezus je vsaki réči céno védel, ber. 49 bratje si niso bili v ti réči nobéne krivice svésti, 208 snážen bodi v vsaki réči, itd.; — rēd: ravn. 2, 127 velik preriv je bil, pa zdaj je vse v lepi rédi; — svēst i vēst: kast. cil. 14 bó tebi dal arcnie, de bóš mogl vse tvoje bolézni na tvoji dušici inu vésti pregnati, 16 imaš nému odpréti, karkuli tebi v tvoim srci inu v tvoji vésti težy, škriñ. 265 dobru je premožeñe, v čigār vēsti ny grēha, pok. 1, 49 v svoji vēsti zbolden, 3, 32 grizeñe v vēsti, 3, 76 zbádañe v vēsti, ravn. 2, 185 nobeniga lepiga in veseliga očésa si niste od Jezusa v svésti, 1, 288 mu vse pové, kar ima na vésti, ber. 186 bo davke radovoljno in po svôji vésti opravľal, levst. žup. 20 ker so do zdaj vselej jedñni občinski oblastníki gospodarili z občinsko zemľó, zatorej si je biti v svésti da je tudi res občinska, 113 prisézam da hočem tesno po svojej vésti pospeševati moč zdañih zakonov in ukázov razglášenih za tó, da bi si mogel vsak biti v svésti živôta in svojíne, itd.

U ñekih riječi kao da je i u goreñštini početni vokal kratak te ga treba obiležiti ". Naslućujem to po bileženju u ravn. i preš.: ravn. 2, 129 v kolki části mu je ponižnost! 2, 243 kdo bi ga ne imel v části? 1, 303 kdor Jezusa, ñega vse části vrédniga iz srca části, je sam ravno za to části vreden, kdor pa ñega, části in části vrédniga, v části nima, se mu ravno za to zaničevañe spodóbi, 1, III. ves krajnski jezik bi mí obóžali, ako bi nobena beseda v bukve ne sméla, če le v kaki vási ni domača, preš. 61 po vási góri pòk pok pòk je od pokvá bobnélo. Ja tako naglašati nisam čuo, nego samo části, vási, a još češće části, vasi (čitaj vsi).

Kao da se je u krañštini ñekada dok je zadña slovka glasila é (=ě) te se izgovarala ej, naglašivala zadña slovka. Na to me navodi kast. 68 eni maibini ričei n' hočeš veruvati prez priče, 69 kaj je nespodobnišiga, kakor eni neznani tihi skriveni ričei verovati? 202 pomisli tvoj stan, ako si ti dobr ali nikar h ti ričei, 239 en močán móž se ne postavi zupar vsaki ričei, 420 on dobru hoče ti lubleni ričei, 16 v obeni ričei néma tebi perzenesti, 137 zdaici naideš v eni ali drugi ričei pomankañe, 281 je potreba srci eno mèro dati, de se vsaki ričei z maso zna držati.

U goreñštini se u ta dva padeža rado naglašá zadña slovka s " te se onda krajñe i poluglasno izgovara. U knjigah dolazi y

í ili ì, è; možda vaļa y i í čítati í. Metelko lehrgebäude der sl. sprache, 187 veli: einige lieben im dativ und locativ sing. ein geschärftes Ъ: vás, vasí Dorf, vasъ, рѣr vasъ bey dem Dorfe. So auch: láž, lží lüge; rž, rží rocken; část, častí ehre; рѣrst, рѣrstí dammerde, skѣrb, skѣrbí sorge. . krí blut. . dat. l. kѣrvъ. Kopitar 250 deklinuje vás, te piše u dat. i loc. sing. vasì, a 251 dodaje: bey-spiele über vás: láž lüge, pѣrst dammerde, rež rocken, skѣrb sorge, část ehre. Evo nekoliko primjera iz knige: část: schön. 292 eno luč h časty tvojga kardéla Izrael, 350 katera (dobruta) se skuži nas opravla gospudu k častí, 382 kar h tvoj božji časty zamore tekniti, 362 ga je v časty izveličal, 237 Salomon u vsěj svoji časty nej bil taku oblečen, 241 on po svoj bogati časty muč vam da močnim biti, kemp. 11 on use rečy stury bogu h časty, 142 bogu h časty, 230 bo tebi k vekši časty, 340 v kakršni tudi časty se ony zdeј veselè, 391 na pustimo naši časty ta špot sturiti, 401 se k eni vekši časty mojga imena obudy, 403 kulkur vikšiši so v ti časty, z tem ponižniši so sami v sebi, 491 tebi k časty, rog. 22 stúril je g. bug néga ú tè častè tem svetnykam enakiga, 24 u častè tèh svetnykou, 25 h častè, itd., jap. prid. 1, 371 katęro molitu ona nému k časty opravla, 2, 76 vse nému h častí sturimo, 1, 194 bomo Jęzusa v négovi nebeški časty ględali, 2, 27 kej bi ti tvojo ponižnost skazal, ako bi tebe ceјl sveјt hvalil inu v časty držal? škrb. 1, 68 po častí inu po bogastvo hrepení, 2, 72 prazniki ne bogú k častí obrneni, 1, 165 kmalo je cirku močno gori vzéla na velikosti inu na častí, preš. 120 dôkler ne cvetè še róža, so v častí per nas viólce; — jéd: škrb. 1, 240 nej bo miza zmasna v jedí inu piači (a 480 jedí); — krí: jap. ev. 37 katęra (žena) je dvanajst leјt na tekóči kryvì trpęla, jap. prid. 1, 286 kaj je to za en myr, katęri se ne yše v tvoji presveți kryvì? 2, 297 so svoje oblačila oprali v kryvì tiga jagneta, 1, 265 oba sta bogú ófruvala: le ta v kryví svojga srcá, uni v kryví svojga mesá, pok. 1, 34 svoje rokę v svoji lãstni krìvy močiti; — mōč: dalm. u predgovoru: človik tu dobru kateru stury nema sam sebi inu svoji močy svojiti, temuč le tej gnadi inu močy s. duhá, škrb. 1, 139 grešnik se postavi zoper bogá, kolker je v négovi močí; — plát: škrb. 1, 298 b' vidil na drugi platí od povodne zalito poje; — skřb: škrb. 1, 398 so se popolnoma nih skrbí čez dali; — slãst: čb. 1, 36 če zamľen zdihuješ, med trńem medlíš, v slãstí omaguješ in rańen trpíš; — sōl: kug. 39 bo-

ležni se napravijo, kadâr živina pomankañe trpy na kamnitri soly; — strân: jap. ev. 68 kadar so ñega ludje tîga istîga kraja spoznali, so poslali po vsej tî isti stranì inu so k ñemu pèrnesli vse bolehone; — vâs: kug. 43 çeste po vasy ne çedite; — v êst: škrb. 1, 122 niç nîma v naši vestî ostati, 1, 259 ktirga je sila móçno na vestî težîla, 1, 29 ima zapústitî, kar jé škodljivo negovi hiši inu negovi vestî; — v f v: levst. žup. 202 kdor hodi po vrvî.

U *ugrskoj* se slovenštini naglašuje samo *početna* slovka n. pr. ç êst: küzm. 267 naslédüvao je vu ç êsti Felixa Portzius Festus, prijateo 1878, 6, 22, rihtara smo mogli od ç êsti odegnoti; — çî: nagfl. 160 med plejñem je mati etak govorila k svojoj malo ç êri; — d ô u b: nagfl. 19 pri d o u b i pokláñaña paziti trbej na návado mejst, 145 doub, premeñávañe, primejreñe prestornoj d o u b i vési vuçitel sam more doprinesti; — lâž: küzm. 374 naj verjejo láži; — m ô u ç: küzm. 219 vu koj m o u ç i ste ví tou vçñnili? 329 vu božoj m o u ç i, trpl. 16 pozdigni se vu tvojoj m o u ç i, 56 hodo bom vu m o u ç i gospodna bouga, 63 zbúdo je po m o u ç i svojoj jüg, nagfl. 84 vejke drevja se gñblejo po m o u ç i vetra; — n â t: nagfl. 155 na krumpîšovoj n â t i bodouçi bomblecke so britki í çemérni; — n ô u ç: küzm. 232 vuçenîcke so ga vzéli v n o u ç i, 238 vu onoj n o u ç i je spao Peter med dvõma vítézoma, 314, 329 itd. ali çesto i bez oznake: noçi 372, 248, a 222 v noçi bíe pogrješka stamparka); — p ê ç: prijateo 1876, 3, 7 gda je drügi ÷lovek pri p é ç i vteguvo, jas sam korble pleo; — r ê j ç: küzm. 230 némaš tî tála niti šorša vu etoj rejçi, 295 ç i je ešçe kákša drüga zapovid, vu etoj rejçi se zdržáva, 300 vu vsakoj rejçi, 305 ár je nej v rejçi králestvo bože, nego v mouçi, itd.; nagfl. 39 vu toj rejçi dvá glása vzememo na pamet, dva glása se skažújeta vu rejçi etoj, itd. — strân: küzm. 259 niháli smo ga na lejoj stráni, nagfl. 32 prouti šteroj stráni ide eden i drügi tég? — stvâr: nagfl. 103 k kakšoj stvâri je koza priglihna naj bole? 114 k šteroj hižnoj stvâri je naj priglihnejši goloub? — v ês: nagfl. 87 ednouk je Gejza v õsou k vodi pri vési, 127 jeli jeso v našoj vési takše hiže, v šteri več držine prebîva? vu ednoj vési stojéça vsa držina na vküp se občina zové, prijateo 1876, 12, 6 v ednoj maloj vési sam notaroš; — v ê jst: küzm. 378 ki májo skrovnost vere vu čistoj düšnoj vejsti; — vlât: küzm. 69 zemla od sébe sád prináša, oprviç trávo, po tom vlât, po tom pa puno pšenico vu vlâti, itd.

Isto vaľa i za *kajkarštinu*: bôl: gašp. 1, 243 suprot očni bóli velikoga pomočnika je se iskazal; — čâst: math. 2, 3, 61 dal je ne po apostoleh i níhoveh vu čâsti namestnikoh pozávati; — láž: habd. ad. 539 Daniel očivesto zapopal je pred vsem pukom starce u láži; — mêd: perg. 52a pečat je neko istinno zryezano znamenie ili na zlate ili na srebri ili na myedi ili na vojsku prytysneno potrđavajuči vsako činenie; itd. — Nu ipak čitam do tri puta v noči: petr. 16 koteri gore stávši vzé déte i mater négovu v noči i pojde vu Egiptuški orsag, 18 ova né odháďala od cirkve pósti te molitvami slúžeči vu dne i v noči, 153 ov pride k Ježušú v noči.

Sing. instr. na jô, jôuv, jôm.

a) u *kraňštini*:

čâst: kast. cil. 132 ravnu takù délai z' tem posvitnim blagom, z' to častjò, 250 pojdi za častjò, 424 mater božjo z nebeško častjò kronano nar več vesely, kadar vidi, de se stury božja vola, 13 pred katerim bóš pokorn, volán, z častió ga slušal, rog. 12 djála je h nému iz častjò inu ponižnostjo, 19 zapovej dal je néga iz to častjò polonat, 240 od buga iz častjò kronani karstnyk, 460 itd., jap. ev. 379 tedaj bódo vidili synú človeka priti na enim oblaki z veliko oblastjò inu častjò, 502 inu zdaj oče sturi ti mene častitliviga pèr sèbi z tó častjò, katero sim jest pèr tebi imel, prejden je svejt bil, škriň. 11 ona te bó z častjò obdala, 88 pravičnih vesele je z veliko častjò, 215 si tvoje ludstvu z častjò obdál, 252 on obdá pisárja z svojo častjò, 381 napolni tvoje ludstvu z tvojo častjò, jap. prid. 1, 233 obdán z svitlobo inu častjò, 1, 353 katero my z to nar vèkši častjò obhájamo, 2, 128 z vso kraľevo častjò oblečen, traun 15 z častjò inu hvalo si néga krónal, pok. 1. 61 kadar bó svejt vidil mene v bejžanu pred posvejtno častjò, 2, 9 krajl je svoje prejšiné vojske z veliko častjò končál, 2, 76 naj se vesele nad svojo veliko častjò, ravn. 1, 64 z veliko častjò popadajo pred n na obraz, 1, 64 tvoja desnica, gospod, je moč razkazala z častjò, 1, 154 z slavo ino častjò si ga ovénčal, 1, 208 ponižnost gre pred častjò, 1, 341 z toľko častjò govori od néga, de ga svojiga gospoda imenuje, 1, 343 z sveto častjò izrecimo négovo imé, 2, 32 z kakšino častjò in pobožnostjo je Marija v božjo vèžo stopila, še misliti se ne da, 2, 58 z veliko častjò v mislih pòjmo pred pertlično strého tréh toľkih svetníkov, 2, 118 z veliko častjò

se ga osípajo, ber. 10 začétnika svetá imenujemo z vso častjó bogá, 100 kadar je bil tempel dodelan, ga da Salomon z veliko častjó posvéstiti, 142 z toliko častjó govori od néga, de ga imenuje svójjiga gospoda, 143 z svéto častjó izrecimo négovo imé, preš. 112 nôsíl učéno glavó z častjó sim vsih premagávec.

h čî: škrb. 1, 126 jest sim le en krat perпустиła en pogóvor med mojo h čerjó inu med unim človékam, inu glejte zgubléna je nedovžnost.

j ê d: kast. cil. 38 naši prvi stariši z jedió tega prepovédaniga sadú so nas poprej vmorili, kakôr smó biij rojeni, 39 aku tá život nei preložen z jedió, z pytjem, te bolezni ga morejo opominati, ali nikár premoči inu vmoriti, 41 z majhino jedjó se lakota nasiti, rog. 26 iz mesno jedjò celu petek zaničujeta, 456 tem je iz pitjam, iz ydjò inu iz troštlivim govorjejnám strègel, kug. 5 te mlade varuje pred nezdravo jedjó, 102 se ne smé živina siliti z jedjó, škriñ. 201 de bi se unim jedy želnim tudi nad potrebno jedjó gnusilu, 370 on svoj život z ptújo jedjó redy, jap. prid. 2, 59 en tak bolnik ny kontent ne z arcata, ne z potrežbo, ne z jedjó, ne z postelo, 2, 248 z nebeško jedjó nasiten, rav. 1, 100 veliko jézarov ľudí si tam preživel štirideset lét z lohákino inu viditi nè kaj vélko jedjó, 2, 87 z jedjó ga poživé, 2, 101 pred jedjó in po jedi so si roke vmivali, ber. 32 hlapec vzame deset kamel zmed Abrahamove čéde, jih otovori z jedjó za po poti.

krî: schön. 347 nas je lubil inu opral od naših grehou z svojo krivjó, kast. cil. 184 bodeš vidil vsa pula z človéško kryjó napojena, 263 on je z enako kryjó Christusovo odréšen, 422 katére si ti z tvojo predrago kryjó odréšil, rog. 231 bil je napášen iz kryvjó tega synu božjjiga, jap. ev. 139 jest sim nedólžen nad kryvjó le tiga pravičniga, kug. 121 precej se more trupu z vsim blatam inu kryvjó zakopati, jap. prid. 1, 152 vojské so to zemlo toliku krat z nih kryvjó napojile, 1, 206 oškrofeni z kryvjó svojih bratov, 1, 231 Jézus Nazarenski je celo pôt pruti kalvarji z kryvjó inu padcami zaznaminval, 1, 250 naj ji plača z to kryvjó, 2, 30 ona je vsa z négovo kryvjó oblyta, 2, 90 katéra je z krivjó Jézusa Christusa dragu odkuplena, traun 271 takú je džéla z krvjó ognúsena pok. 2, 81 v komûr sim se z mojo krivjó zadólžil, 3, 94 z svojo lastno krivjó je tebe oprál, škrb. 1, 308 naj bo z krivjó Jezusovo kakor oče, 1, 309 jest sim te z mojo krivjó odkupil, 1, 320 ga

gostí z sojim lestnim mesam inu krivjó, ravn. 1, 54 ne gnusiti rók z negovo krvjó, 1, 229 ves zid dvora je bil z neno krvjó oškroptán, ber. 39 nikar vendar ne oskrunajte svojih rók z krvjó svojiga brata, 60 z jagnetovo krvjó zaznamvajte hišne podboje in naddurje, 67 pokropil je ľudstvo z krvjó darú, 147 med ribe štéjemo živali z rudéčo mrzlo krvjó, ki skózi ušesa sôpejo.

m âst: traun 151 nasiti mojo dušo kakòr z múzgam inu z mastjó.

m ôč: kast. cil. 4 gospúd búg vsih ričy stvarnik je tebe z ničesar stvaril, de bi ti jmel néga samiga lubiti z vso tvojo močjó, 212 z obeno močjó teh beséd se ne more izreči, 238 človeška srca so mehka inu po naturi slaba, zatorai yh je potreba z močjó srčne sturiti, 428 ti vudi se ne giblejo, ampak z močjó te glave, rog. 21 pošisal se je iz usò močjò inu hitrústjo služiti inu stréči Jezusu, itd., jap. ev. 404 ostaníte v mešti, dokler bóte obdani z močjó iz visokósti, škriñ. 14 bodo ki tuji z tvojo močjó napólneni, 173 ona z močjó seže od krája do krája, 178 ona me bó z svojo močjó várùvala, 234 potegni se z vso močjó za rèsnico, 242 ne jiši sodník postati zvúnaj ako se vúpaš z tvojo močjó pregrehe zatreti, 276 ga je z eno negovi naturi permerjeno močjó obdál, 211 on je potolažil morío ne z telesno močjó, 98 z močjó je ona svoje ledja prepásala, jap. prid. 1, 354 moremo vejđiti, kaj zamoremo my z močjó svetiga duhá, traun 38 bog je tá kateři je mene z močjó opásal, 44 on ga bó vlišal: z močjó svoje dèsnice bó nemu pomagal, 75 riz si ne pomága z svojo veliko močjó, 143 razkropi jih z tvojo močjó, 156 si z močjó opásan, 162 kateři jetníke z močjó vùn izpele, 163 gospód bó tem besédo dál, kateři jo bodo z veliko močjó oznanováli, 192 ti si z tvojo močjó tvoje ľudstvu odrešil, pok. 1, 35 bóg use z močjó dèla, 1, 59 duhovni vižar se je nad močjó tvoje gnade čudil, 3, 70 si ne more z lástno močjó pomagati, 3, 75 z vso močjó vpijem, 3, 151 se vesele nad negovo častitlivo močjó, škrb. 1, 134 ktir bi pri hudimo vremeo znal pregnáti nevárnost z sojo močjó, 1, 153 ke b' človeško srcé z vso močjó po hudimo ne hrepenélo, itd., ravn. 1, 97 z močjó ga vèdeš na svoje sveto domóvje, 1, 112 ki si ga iz Egipta izpelal z toľko močjó, 1, 128 ktiri se ošabijo z svojo močjó, 1, 160 ki se je z svojo neznáno močjó košátil, 1, 324 le nikar se ne zlobuj z svojo močjó, 2, 129 z koľko močjó napravi vesele révežam, ber. 85 med Filiščani je někdo slovel, Gólijat po imenu, pred čigar močjó in velikostjo se je vse tréšlo.

n ô č: škriñ. 205 so bily z tamó inu dólgo nočjó kakor z vezmy zvezani, škrb. 1, 233 ktira zapové de se imamo štirideset dni pred veliko nočjó postiti, ravn. 2, 301 šest dni pred veliko nočjó je v Betanijo prišel, ber. 60 Mojzes je pred to strašno nočjó Izraelcam zapovédal: zakolite jagñe, preš. 154 obhájajo v srcá ga globočini v samótnih kótih tí z nočjó obdáni.

p â s t: traun 354 obvárñj me pred zadrgo, katéro so mi nastávilu inu pred pastjó tñh, katèri hudobio delajo.

p ê s t: rog. 481 David premagal je tega leva iz pèstjè, kug. 200 tedaj dajte ñim z eno dobro pèstjó mokriga všèna ali otrobov jèsti, ravn. 2, 233 z pestjó se zrniče séje.

p f s t: ravn. 2, 198 stráni z vso trmo, ona in pa kameñe, ki pod parstjó tičí, nobeni dobri réči se ne da v naše srce vrastiti! 2, 289 je svoje slíne z parstjó zméšal.

r ê č: kast. cil. 268 kakú z majhino ričjó za dobro vzame! škriñ. 114 ne čudi se nad tó rečjó, ravn. 1, 161 z le tó majhino rečjó ga je bog do krajeviga sedeža veliko bliže permáknil, 1, 247 bogu le z čistim in svetim živleñam in pa z nobeno drugo rečjó lepši ne moremo skazati časti, ber. 39 Izraelski kupci so z marsktéro rečjó kupčevali.

s k f b: kast. cil. 30 kai bó tebi pomagalu posvitnu blagú z tolikañ putom, mujo inu skrbjó vkup spravleno? rog. 24 katèrim zapovedúval je iz ajffram, iz skrbjè tè karsčanske duše pasti, 632 poflisajmo se služiti g. bogú iz eno flisniši skrbjè, škriñ. XLII. starisi najdejo, z kako skrbjó imajo svoje otroke brúmnu gori redíti, 170 v plènicah sim bil z veliko skrbjó izrején, jap. prid. 2, 146 le ti nebeški duhovi čujejo za naše izveliçane z eno neprenéhano skrbjó, škrb. 1, 69 če kdo ne mirka z vso skrbjó kamer bo stopil, bo nóga v mrežo zapledéna, 1, 89 dobróta ktira bi vredna bla z veči skrbjó iskana biti, 1, 179 boj se z vso skrbjó mejnhnih grehov, ravn. 1, 324 ki sim te z toľko skrbjó do teh lét perredíla, 2, 38 z očetovo skrbjó toláze in tróšt pred trpleñam pošila, 2, 60 z pridnostjo in skrbjó je opravila svoje majhino gospodíñstvo, ber. 56 z kakošno ľubéznijo in skrbjó želé starši svoje otróke zrediti! 205 ne spolnujejo zmirej s pravo skrbjó in zvestóbo ñim zročènih dél.

s ô l: jap. ev. 200 vsaki zaklani óffer bó z soljó osolén, kug. 29 dajte živini eno kèpo z soljó zmešano, 95 na mejsti tñ navadne klaje jej znate nehatèri krat tenke šnite hruha z soljó dati, 108 bolnim živalim se more jezik z soljó ribati, 120

katere so z soljó in galunovo vodó napolnène, 170 dajte živali tri krat na dan pol žlice žeploviga cvęta z soljó, jap. prid. 1, 63 ta spomin na tvoje božje besęde bo vse moje govorjenje kakor z soljó tę modrósti potresel, škriñ. 365 je vodę v eno z soljó potreseno zemlo preobrnil, traun. 277 on je rodovitno zemlo v eno z soljó potreseno spreobrnil, ravn. 1, 33 kar se va n pomoči, z soljó se vse prevléče, ber. 159 kremenica z lúgno soljó v ogní stéklo ali glažovno da.

strân: ravn. 2, 57 povedal: božji sin sim, je tako lè z stranjó.

stfd: kug. 69 hren z strdjó, 87 po vsakim vmiváni se bule z soléno strdjó pomažejo, 181 aku živali hrastove skorje z praprotam ali z strdjó noter daste.

stvâr: škriñ. 303 jest sim pred vso stvarjó rojéna, jap. prid. 2, 104 vy ste more biti v pyanosti vaše grešne lubęzni rekli, de bi z leto zapelivo stvarjó eno celo večnost tudi v pěkli ostati hotli, ber. 165 glas vstane, ako se sapa z kako stvarjó v tresperpravi.

vêst: (dalm. syrah 19 z vistjo), kast. cil. 8 z očišeno vestjó, traun. 123 jest hočem tebe z tvojo vestjó prepričati, jap. prid. 1, 286 kristijanov z eno falš vejstjó je brez konca veliku, škrb. 1, 122 strímo rajtengo z vestjó, ravn. 1, 289 jesti zdaj smém z dobro vestjó, kar mi pride na mizo.

vfst: ber. 4 ko se molitev končá, pojdite z vrstjó iz klopi.

vfv: schön. 125 Judaš se je z eno vrvjó sam obésil, jap. prid. 1 u predgovoru: drugi ga z vrvjó za noge vleječe.

žfd: ravn. abc. 65 trava sahne in suha je senó Pográbijo ga. Oče ga z vrhama na voz naložé in popnó ga z žrdjó.

Dosta rijetko rabi sing. instr. s [^] na početnoj slovcí. Evo dva tri primjera: pfd: ravn. 1, 245 kdo meri vodé na dlán, kdo nebo z pdjjo téhta? — svêst: ravn. 1, 30 Abraham se vrne z svéstjo domú, de ne bo mesta konec, 1, 71 stopi k Jožefu, in z poguman in svéstjo mu reče, 1, 167 tudi mi smemo držati se ga z ravno táko svéstjo, 1, 269 kdor je svojimu bližnimu milostiv, se smé z veliko svéstjo na boga zanašati, de bo milostiv tudi on nemu, 1, 153 ki (jágne) se je volno in z tako svéstjo držalo negove pastirske palice, 2, 121 ta besęda po božje in z lubeznívostjo in svéstjo rečena je glas iz nebés bila očetu, 2, 160 še bol so pa ostrmeli, z kakeršino častjo in svéstjo jim je te navuke pravil, 2, 290 Farizeji rekó preglédcu še enkrat

pred se in mu z veliko své stjo in vsi mogočni rečējo: daj čast bogú! — v ê s t: kemp. 347 srečen je taisti človik katiri za tvojo volo, o gospud, usem stuarem slovu da, de bi tebi z očišeno ve istjo eno andohtljivo inu čisto molitou gori offral, pohl. opr. 8 ki se iz pametjo inu iz našo v estjo popolnema uštímajō inu zglihajo; — z m ê s: ravn. 2, 282 ni mogel viditi z cvétja in trave lépo z m é sjo potrosene zemlje.

b) u ugrskoj slovenštini.

k f v: küzm. 340 nejsem si zgovárjao z tejlom i z krvjou v, 402 nej, kaj bi čestou krát sám sebe áldüvo liki višešni pop nutri ide vu svetino vsáko leto z lückov krvjou v, nagfl. 119 štere se z človeka krvjou v hranijo.

m a s t: nagfl. 176 šteri tak z mesom kak z mastjou v daleč okouli tržijo.

m ô u č: küzm. 218 ka na náj glédate, liki da bi z lastivnov náj m o č j o u v ali pobožnostjov včínila etoga hodéčega? 221 z velikov m o č j o u v so dávali svedoustvo apostolje od gori vstaneňa gospodna Jezusa, 236 ga je namazao boug z dühom svetim i z m o č j o u v gospodna našega, 49 vidili bodo siná človéčega pridoučega na obláki nebeskom z m o č j o u v i z dikov velikov, nagfl. 136 polodelec i mešterski človek z rokami, téjla m o č j o u v delata.

n ô u č: nagfl. 142 eta krajína se zové med pou n o č j o u v i shodom ležéča krajína.

r ê j č: küzm. 83 on pa razdreséleni nad touv re č j o u v odišao je žalosten, 246 poslali smo zá to Júdaša i Siláša, šteríva vám bodeta i z re č j o u v eta nazviščávala, 247 oneva z vnougov re č j o u v sta trouštala brate i potrdjávala, 259 spadnovši na šínek Pavlov küšivali so ga razdreséleni najbole nad ovov re č j o u v, štero je erkao, 370 tou vam velímo z gospodnovov re č j o u v, 392 z re č j o u v zmožnosti svoje, 405 z božov re č j o u v, nagfl. 75 z ednov re č j o u v, on je nej vrli vučenik, itd.

s ô u: küzm. 82 vsáki áldov se z soljou v bode solio, 366 rejč vaša vsigdár vu milošči naj bode z soljou v začíneha.

š k ê r: prijateo 1876, 1, 3 Hercegovinace rusko vladárstvo pomága s pejnezi, z oblejkom, z orožjom i z drügov škerjou v.

I tuj dolazi na početnoj slovcu, n. p. nagfl. 82 plüg se z plástjov i príločom ravna med oránem, kaj črtalo i lemeš rejžeta i obráčata gori zemlou.

c) u kajkavštini:

bôl: gašp. 1, 559 Marko Anton Cini céleh deset lét i više z nezgovornum boljúm obtršen na nogi počinuti ni mogel, 1, 646 vu Netinski váraš vbogi nekoj Neapolitanec svéto almuštvo je prosit bil došel z tulikem ráspukom obtršen, da tja do zemlje čreva jesu se raztezala, koja za to na vrát privezati onak nositi z velikum boljúm i težínúm hođeňa je se trugal, 1, 706 moji kotrigi z naturalskum boljúm vojúju.

křv: petr. 252 ono je právo Christuševo télo, živo ne mrtvo, z dušúm skupa i z krvjúm, 223 Christuš je vu posvečene hoštie ves cél z télom i krvjúm, 296 je na križnom dreve smrt podjel te vumre vú to ime, da bi nas gréšnike svojum krvjúm, mukum i smrtjum od peklénske vúze odkupil, habd. ad. 95 nas je od vekivečnoga sužanstva i peklenskoga ogúňa krvjúm i smrtjúm odkupil, gašp. 1, 545 na zapoved ovu oprose gospe sudca, neka pusti z srebrnemi onemi kípi do prve vode nie oditi, kade pred aldovom z krvjúm namázana lica svoja oprati budu mogle.., ti nečemurni krvolok! vgasi peklensku žéju tvoju z krvjúm mojum, 1, 905 meso negovo od snega beléše z krvjúm zalejano vu ni je plavalo, 1, 910 za istinu, d. Maria videč sina svojega.. z hrački i krvjúm oskrúnenoga.. mogla je reči iste réči malo preobrnéne.

mâst: petr. 161 i ev. tirn. 149 mastjúm mázaše noge negove, petr. 162 i ev. tirn. 150 ova mastjúm je namázala noge moje, habd. ad. 88 namazah vrat moj túm mastjúm, gašp. 1, 915 mrtvo télo namazali z drágúm mastjúm i namázano pokopali jesu.

môč: perg. 21b sudec, s koteroga je lystom i močjuum takovo ponuđenje včinieno, ima jeden kratki dyen ostaviti na pojedinnanie, 27b kako je to vete klauzule močjuum, 42b koteroga (lysta) močjuum vsako vallovanie more nazaj odezvati, petr. 282 ogíbli se vsúm močjúm húdeh prílik na greh, 291 sem tak negovemi vúži i lanci svézan, da ih mojum naturalskum močjúm pretrgati ne morem, kv. kemp. 188 ne smeš viši oblasti proti stati pod močjúm postávlen, 111 ze vsúm močjúm dužen sém ti slúžiti.

nôč: gašp. 1, 793 z ovum jednúm nočjúm tulik zadobimo dan, kojega ni jedna noč, nikakva tmíca, da pače neizbrojena vremená na kraj i konec dopejati ne budu mogla.

rêč: petr. 38 ne žive človek samem kruhom, nego vsakum rečjúm, kotera izhađa iz vúst božjeh, 290 reci miseljum ali rečjúm, gašp. 1, 508 povsud krščenike ne listor z rečjúm, nego i kreposti peldum na dobro nagovarjati ne prestajal, 1 565, koji samum rečjúm svojum more izvráčiti rane moje, 1, 606 z rečjúm: tak je bila nakinčena ze vsemi dobrotami . . , 1, 695 780 itd., math. 1, 1, 218 niti z rečjúm samo nè se pritúžil, 1, 1, 209 zvráčil je najvekše betege samo z jedinum rečjúm, 1, 1, 162 spoznal je, da Jezuš takvu mogućnost ima z samum rečjúm.

skřb: gašp. 1, 728 pričel je red, vu kojem z velikum skřbjúm i ljubavjum sini negovi z peldum otca geñeni hráne gládne.

slást: gašp. 1, 535 vidi da Kristuš pristupi k oltáru vu mešni opravi svétu pričimajúči veliku mešu, pod kojúm korušu angelski neizgovornum slastjúm popévaše.

svřž: perg. 17b dveju bratu kčeri jedna vu druge imyenie ne ssède jedna za drugu. To tako razumej: gda dva krvna ali blyžnia brata, kotere dva sta obadvaa vu muškoom odvetke zmyenkala i svoje kčeri vu svojem lastyvnom imyeni mušku svřžjuu usaku po sebe učineę i vu kaj inom to inom vremene nieden brat prot drugomu ništar ne govoreči, ako se koteromu seme dotrgne, imyenie na drugoga brata kčeri ne ostaane, nego na kralia, ar te takove muškee svřzi činenieę toliku muoč ima kako ti i kralieva donacia, 20a to isto je potriebno razmeti i držati od onakovoga imyenia, kotero z nekoga kontraktuša močjum, ili po pryety za sina ili za brata ili po polagani ženskoga spola muškuum svřžjuum („szuersium“) na nekoga človeka ili na ženu ostaje.

Ovdje vaļa napomenuti, da u kajkavskih kniiga dolazi zadña slovka naglašena ne samo u riječi od jedne slovke, nego i u drugih, n. p. deset: petr. 110 nesu li desetjúm očiščeni? — ljubav: habd. ad. 78 me čistúm ljubavjúm ľubiš, ali običnije: ljubavjum: gašp. 1, 739, 777 itd. — marļivost: gašp. 1, 504 z velikum skřbjum i marļivostjúm ravnajúči cirkvu, 1, 809 vnoge krive vere z nezatrúđenum zatrl je marļivostjúm, 1, 875 odide slúga z velikum marļivostjúm, — mati: habd. ad. 77 vkup z nihovúm materjúm; — milosrdnost: gašp. 1, 693 vnožinu vitezóv z dobrem obétañem i milosrdnostjúm na ruku svoju obral, 1, 734 na kojega pogled z milosrdnostjúm geñen Ivan cepe-liše zezúje svoje i detetu prikáže — mrtučlivost: gašp. 1, 659 ne more biti zvršen na ovom svetu človek prez oštroga vojuváña

z mrtučljivostjóm proti grehu lakomosti; — oblast: perg. 416 oblastyuum, petr. 27 ja sem človek pod oblastjóm položen, habd. ad. 90 spozna da je pod oblastjóm i gospodstvom gospodinovom, 113 budeš pod oblastjóm muževljóm, gašp. 1, 501 ostati na zálog pod oblastjóm poganinskum, 1, 606 vréme ono dojde vu Alexandriu sudec Prokopiuš z oblastjóm i zapovedjóm takovum, da vse ima krščenike pomoriti, 1, 800 pod nepriatela oblastjóm zapazi se; — pamet: perg. 12 u posveti: ljudi su razlučeni od niemih stuaari razumom i pametiuum, gašp. 1, 584 opat z pametjóm k zveličitelu obríen reče., 1, 711 múčane ovo z pametjóm složeno školni pajdáši naturálskoj bedastdóči pripisávali jesu, kov. kem. 184 pametjóm vrhu vsèh dugováň rad bi stati, pametjóm nebéska premišlavam; — pobožnost: gašp. 1, 509 krščeniki z velikum pobožnostjóm ostanke svétoga tela poberu, 1, 601 z velikum pobožnostjóm svète primešakramente, 1, 642 gde z velikum pobožnostjóm svéta obhodi mésta, 1, 658, 673, 675, 779 z velikum pobožnostjóm, 1, 685, 807 z dóstojnum pobožnostjóm, 1, 852 svojum pobožnostjóm, itd.; — pokornost: gašp. 1, 716 poniznosti z pokornostjóm složene, 1, 828 samum pokornostjóm objáčena; — pomoč: habd. ad. 63 da bi vse teloune težkoče z pomočjóm božjum obladata mogel, gašp. 1, 593 z pomočjóm bóžjum né je premogel, 1, 666 kojega živléne ovdi videti z božjum pomočjóm kánimo, 1, 675 z pomočjóm sv. Mathiassa daleko je se prehitila, 1, 678 z kojega pomočjóm zemelsko krajestvo je prijel; — poniznost: gašp. 1, 501 z velikum pobožnostjóm i poniznostjóm bělu novoga reda obleče opravu, 1, 642, 643, 716, 781 z velikum poniznostjóm, 1, 739 z tulikum poniznostjóm, itd. — stárost: habd. ad. 66 vezda im starostjóm vašum smrdite; — svétlost: habd. ad. 82 obstrl je lepum svetlostjóm nuter do gležneu. ono divojačko telo, gašp. 1, 644 klečéčega z velikum svetlostjóm obstrtoga nájde, 1, 660 svetlostjóm, nebeskum rasvéčena, 1, 779 angelskoga lica svetlostjóm rasvéčena, 1, 795 z velikum svetlostjóm obstrte koččice najde; — trpljivnost: gašp. 1, 583 kaj vučenic z velikum trpljivnostjóm dobrovólno je podnášal, 1, 726 vsa z velikum podnesu dobrovólno trpljivnostjóm; — zapoved: gašp. 1, 711 z apovedjóm poglavárov vu Paríz povrne se, 1, 606 oblastjóm i z apovedjóm takovum; — žalost: gašp. 1, 507 obodva z veselém z žalostjóm zjedinanem objemu se, 1, 656 z velikem pláčem i

žalostjú m, 1, 660 z velikum žalostjú m i súzami, 1, 675, 916 itd.

Naglas na *početnoj* slovcu dolazi i tuj, n. pr. *čâst*: math. 1, 1, 94 Židovi z ovak velikum *čâstj*um kak je bila Mesiaša z vsêma nêsu mogli prispodobiti ñegovu priprostu domovinu; — *gât*: perg. 45a jedan veliki rybniak z zasypanum *gâtj*um, v katerom z mrežami mogu loviti; — *rêč*: math. 1, 1, 78 pri Farizeuŝeh stegnul je oholnost i skazlivost, pri haračãreh skùpost i krivice, z *rêčj*um: trsil se je vse hudobe med nimi skónčati, 1, 1, 148 samo reci z *rêčj*um i zdrav bude dečãk moj, 1, 1, 164 Jezuš bi takáj z samum *rêčj*um pomòči mogel, 2, 2, 98 z vsakum *rêčj*um lahko zbantuju se, krist. 28 ako z jednum *rêčj*um vidimo nepobožneh obladañe . . , gaŝp. 1, 774 z *rêčj*um: vse kreposti na nas oblecemo, itd.

Plural nom. voc. i acc. na *i*

a) u krañštini:

cêv: levst. žup. 77 kateri napravi take peči ali *ceví*, kã bi se po njih lehkò zažgalo poslòpje.

čâst: pohl. tschup. 611 ñemu skažete vi use *časty*, katire svojim gospudam skažete.

gâz: ravn. 1, 154 vse pod nóge si mu dal: drobnice in govéda vse; tíco spod néba in ribe po morju, kar hodi povodne gazí.

gôl: ravn. abc. 73 oče déblam véje požágajo, brst okléstijo in ga v bútarice podélaajo; *gôlí* razkólejo z kládnico na poléna (die dickern äste kleibt er mit der holzaxt zu scheitern).

gôs: kug. 189 brez takih mlak rataajo sviñe ravnu taku malu, kakor race inu *gosity* brez vode, ravn. abc. 53 *gosí* dajajo pérje in mah v pérnice die gånse geben federn und flaumen in die betten, ber. 147 med ptice štéjemo tiste živali, ki imajo rudéčo, gôrko kri in jajca nésó kakor kokóŝi, *gosí*, race, kor. 1, 33 tri pure, tri race, tri béle *gosí* so vkupaj čebľale tri cele noči.

gostí: pohl. tschup. 165 sredne mase *gosty* takem ludem že neč več na dapadajo, ŝkrb. 1, 319 naprávi *gostí*, ravn. 1, 279 *gostí* so bile in vse je veselo, 1, 303 Asver je napravil velike *gostí*, 1, 304 Estri na čast je kralj velike *gostí* napravil, 1, 59 velike *gostí* je napravil vsim svojim služabnikom, 1, 68 kòli in *gostí* naprávi, 1, 203 vesele *gostí* so imeli, preš. 85 bilé so v grádu velike *gostí*, bilà omožila je mlájŝi se hčí.

gôž: let. mat. 1880, 203 kar se vije v *gôží* ali trte.

jéd: škriň. 329 skritu blagú pred zaprtim vustmi je ravnu takú, kakòr so žlahtne jedy postávlene okoli groba, traun 133 kateri si z mano sladke jedy vžíval, jap. prid. 1, 124 so nekatere jedy, katere enim peršonom škodujejo inu drugim ne, 1, 178 od jutra do trdne nočy se jedy na myzo nosio, škrb. 1, 236 mesne inu postne jedí skupej uživaš, 1, 240 odreci si take jedí, ktire le poželéo dopádeo, 1, 243 zbolí človk, tok' mu ozravljenik posebne jedí inu piáče pertrga, 1, 268 ktir strupéne ali škodlive jedí jej, ravn. 1, 59 v vrhnim jerbasu so za kraja vslehrne jedí pekovskiga déla, 1, 290 tistih deset dni je minflo, pa lepši, živejši in bol polne so nih lica kakor vsih krajeve jedí jédših mladenčov, 1, 298 on zdaj jedí dene na mizo, ber. 42 v vrhnim jerbasu so bile za kraja mnoge jedí pekovskiga déla, 129 jedí se nastavijo na mizo . . so pojédli Balove jedí . . povejte mi kdo pojéda jedí v tempeľnu? . . vsak dan pojé pred néga postavljene jedí, 128 vsak dan so pred no pokladali jedí, 163 brez solí bi jedí ne bile tako tako dôbre in môčne. 208 ne pite nikóli precej na vroče ali celó na tolste jedí.

kál: preš. 134 nih poezíje míle iz srca svóje so kalí pognále, 137 kjer poroséno od ljubézni číste kalí, kar žláhtniga je, žéne zále.

klét: levst. žup. 94 vender se v tá red ne jemló kúhiúne, kletí, hlévi, pôdi.

klôp: ravn. 2, 110 zraven so bile klopí, ber. 4 ne mečíte kóscov papirja pod klopí.

kôst: dalm. u predgovoru: so moje kosty sahnile, pslm. 6 moje kosty so prestrašene, pslm. 22 moje kosty so vse narezan, pslm. 31 moje kosty so vséhle, pslm. 51 daj de slišim vesele inu dobro volo, de bodo te kosty vesele, katere si ti strel, pslm. 102 moje kosty so zgoréle koker ene glouúne, moje kosty so pèriplene k mojmu mesu, job 4 vse moje kosty so se prestrašile, job 19 moje kosty visio na moji koži inu mesej, job. 21 négove kosty so z muzgom pitane, job 30 po noči se povsod moje kosty prevrtavajo, 2 hron. 34 je sežgal teh farjeu kosty, salom. predg. 11 ti ne véš, koku se kosty v materinim telesi sturé. prip. 15 enu dobru ime kosty tolste dela, prip. 16 tiga priazniviga govorjeúne je satovje, dušé trošta inu kosty zfriša, prip. 17 en režalen duh kosty isušy, syrah 28 hud jezik zlomasti kosty, ebr. 4 božja beseda rezdily dušo inu duh inu tudi muzg ter kosty, itd., schön 146 so ony Pilatuša prosili,

de bi se njih podkolenine k o s t y polomile, kemp. 225 z straham treseš ti use moje k o s t y, 416 kušujejo te svete k o s t y, škrič. 8 tvoj život bó zdrav inu tvoje k o s t y pólne muzga, 130 ne vejš kakú se k o s t y v nóseče telesi vkùp sklepajo, 402 negove k o s t y so bile obskrblene, 47 dobra slova k o s t y omasty, 53 žalostni duh k o s t y posušy, 321 jezikov udárèc k o s t y pomele, kug. 157 kadar te snédó, začnejo k o s t y gristi, traun. 10 moje k o s t y se trěsejo od strahú, 48 vse moje k o s t y so se ràzkle-nile, 69 moje k o s t y so vsàhnile, 81 vse moje k o s t y porekó: gospód, kdo je tebi enák? 91 moje k o s t y nimajo pokója, 125 moje potrte k o s t y bodo od veselá poskakóvãle, 252 moje k o s t y so se kakòr glovna posúšile, 49 ony so vse moje k o s t y raz-štèli, 79 gospód várùje vse njih k o s t y, 282 kletu je šla kakòr óle v negove k o s t y, škrb. 1, 273 on strí de postanemo kostí od negovih kostí, 1, 397 reštejte vse kostí, kor. 1, 132 vsak naj urno stran beží, kdor odnésti će kostí.

lãž: pok. 1, 107 use sorte lãž y čez me spletajo, škrb. 1, 43 kako dolgo ti bodo laží več dopadle kakor resnica? 1, 74 kletu, laží, tatvíne, prešeštvo se je rezlilo čez svet kakor povóden, ravn. 1, 251 tako pa se na lž í zanašate, ki vam nič ne poma-gajo, 2, 89 lž í so med ľudí raztresali, levst. žup. 100 ako bi ka-tere novíne popáčeno ali zmotlívó poróčile kak dogódek ki se tiče občíne, more župan iskati, da teh novín prvo števílo po tem za-stón razglási tudi popravek, na laží postavljajóč ónega, kdor je pisal zmoto.

móč: dalm. luc. 21 i schön. 2 tudi nebeske móč y se bodo gibale, ebr. 6 so poskusili tiga prihodniga svitá móč y, kast. 155 majhine so naše móč y prez božje pomuči . . od kateriga prideo vse móč y inu vsa obilnost, kemp. 210 lubezen božja use premaga inu reširi use móč y te duše, pohl. opr. 239 moja zapovd ni čez tvoje móč y, tshup. 387 žovnirji so svoje zadne móč y napèli, itd., jap. ev. 117 i 379 móč y teh nebes se bodo gibale, 63 od kod imá le tá tako modróst inu móč y? jap. prid. 2, 7 se ne-beške móč y pred njih nar vikšim gospódam trěsejo, pok. 1, 50 móč y moje duše so vednu bòl slabele, škrb. 1, 102 pred nim se gibajo nebeske móč í, 1, 204 kaker so vse móč í naše duše slabe, takó je tudi slaba zamerklivost, 1, 157 vse móč í naše duše je póirbani greh skázal, ravn. ber. 72 obračajmo vse svoje móč í svójimú bližnimú v prid, 163 v goráh, v bréznih gór in skál nam je natvore bogastvo skrito, de iskáje in dobivaje ga svoje móč í

skušamo, preš. 28 têska človeku ni zêmļe odêja, vzámejo v sêbe ga néne močí.

nôč: kast. cil. 55 o kakú on jma vesele dny, myrne inu pokojne nočy! pohl. opr. 259 svoji živinski občutlivosti cele nočy inu dny dolgu strežejo, jap. ev. 54 kakor je bil Jónaz v trêbuli morskiga soma try dny inu try nočy, ravnu taku bóde syn tiga človeka v sreci tê zemle try dny inu try nočy, traun 338 kateri v hiši tiga gospoda cêle nočy dopèrneséte, pok. 1, 24 nočy so za moje žalôvanê perpravne . . , srečne nočy! nočy bol svitle kakor nar svitlejši dnevi, škrb. 1, 383 kir bodo v jegráh zgublêne cêle nočí, ravn. 1, 306 tri dní in nočí se postíte, ber. 174 nočí so dolge . . , séverni zòr in mészic mu razsvitlujeta nočí, preš 77 mlad ribiç cêle nočí veslá.

očí: dalm. 2 hron. 6 naj bodo tvoje oçy odprte, 2 hron. 16 gospodne oçy gledajo po vseh deželah, 2 hron. 20 naše oçy po tebi gledajo, job 39 negove oçy deleç vidio, psalm. 17 tvoje oçy gledajo na tu, kar je prou, psalm. 66 negove oçy gledajo na te folke; psalm. 101 moje oçy gledajo po tih zvéstih, syrah 27 kateri hote bogati biti, ty oçy doli obrneo, prip. 17 en norc oçy sem têr tam meçe, itd., schön. 157 tedaj so se nih oçy odprle, 292 moje oçy so vidile tvoje izveličaine, 39 vzdigni tvoje oçy, 283 on je oçy vzdignil čez svoje jogre, kast. cil. 269 te bistre inu svitle oçy bó pokrila tá žalostna megla, 404 tajste oçy hočeó slépe biti pruti človeškemu velañu, 9 tvoje kolne oçy gori odpri, 399 v nebesa moje oçy povzdignem, kemp. 173 srečne so tajste oçy, katere so pred zunanimi reçmy zaprte, 24 né vpriçnost tem ludem te oçy zatemny, 106 postavi sebi pred oçy to podobo tiga križaniga odrešenika, 408 k tebi potoçim moje oçy, jap. ev. 424 povzdignite vaše oçy, 462 kakú je on tebi oçy odperel? 466 ali zamóre en hudiç oçy tih slejpih odprêti? 482 on je nih oçy oslejpil, škriñ. 53 nevúmèn oçy sêm têr kjé meçe, 61 odpri tvoje oçy, itd., traun 32 naj vidio tvoje oçy kar je prav, 25 razsvitli moje oçy, itd., jap. prid. 2, 11 kakú bi mogle božje oçy tolkajn ostudnih pregrêh inu nagnusobe prenesti? 1, 60 vidim negove nebeške oçy, itd., pok. 1, 22 kólikù krat so se moje oçy od glêdaña posvêjtnih neçemrnost utrudile! itd., škrb. 1, 48 očí inu srecé proti nemo povzdigni, 1, 295 pomazi tvoje očí z mazilam . . mazilo za očí, itd., ravn. 1, 67 ne hodíte mi več pred očí, 1, 267 v bolši prihodno živlêne je obraçal očí, 2, 208 očí od néga obraça, preš. 19 nebésko síjejo očí, 34 méni nebó odprto

se zdí, kádar se v tvôje ozrêm očí, 51 v očí ji stópajo solzé, 69 zaľúbjeno v nêga obráča očí, 93 dve sámi zvézdi glédal: očí sem svôje ľube, 79 Míc'ka po gósto vá n'ga obráča očí.

ô s: dalm. 3 reg. 7 na teh štirih vogleh so bllé zlyte o s y, ravn. abc. 85 kovač okuje kolésa in osí.

ô s t: ravn. ber. 151 jež se zavíje v svôje ostí.

pâst: dalm. jezaiia 29 pasty stavio timu, kateri je na vratih svary.

p ê č: pohl. tšchup. 295 mi pak nêh za skale inu pe č y držemo, ravn. 2, 82 pe č í režále in gole goré so okoľ in okoľ kipéle, levst. žup. 77 napravi take pe č í in ceví, kà bi se po nih lehkò zažgálo poslópje.

p ê s t: pohl. tšchup. 323 Saul in Judeš Škarjoth lejteta sama svoji smrti v pesty, ravn. abc. 67 per povezovánu nósím prevésla za nim. Pestí pomagám v snope perkladati, čb. 5, 94 dobre kej vestí, žlahtniga srcá kupijo pestí polhine zlatá.

plât: pohl. tšchup. 555 je na obe platy zastopnu govoril, kug. 59 to nar bolši orodje za le tó je jègla na konci z eno na try platy režeočo špico, 68 lohka na obe platy okoli pogléda, traun 371 ony bódo z svojimi ustmi boga povikšováli inu na obe platy režejóče méče v rokáh iméli, škrb. 1, 170 pogirje na dvé platí zastoplívo besédo, 1, 187 znajo na dve platí zastóplene biti, 1, 288 na dve platí zastoplive beséde, 1, 499 se imá na dve platí razdeliti, ravn 1, 223 doklej bote omahovali v obe platí? 1, 335 greh je v dve platí ojster meč, 2, 15 bošt je prevdarila na vse platí? ber. 105 za kaj omahujete v dve platí?

r ê č: dalm. syrah 25 try lepe ri č y so, syrah 28 srd inu divjañe so grde gnusne ri č y 2 hron. 34 so le te ri č y z nó govurili, ebr. 1 vse re č y nese v besédi svoje močy, job 9 on velike ri č y dela, job 27 nepridne ri č y, govorite, syrah 10 ne mešaj se v ptuje ri č y, itd., schön. 21 vse re č y so skuzi to isto sturjene, 295 vse re č y so meni izročene od mojga očéta, 433 vam vse le te re č y bodo perložene, 431, 433, 9, 14, 19, 261, 262, 295, kast. cil. 6 te posvitne re č y tebi služio, 12, 147, 383, 265, 6, 8, 10, 54, 192, 266, kug. 23 skuzi letě re č y bodo uržahi tēh boležen pogmerani, škriñ. 264 te bó tvoje skrivne re č y izprašūval, 274 nezastópèn prazne re č y misli, nespametèn inu zmóten pak misli norske re č y, 2, 23, 31, 35, 355, traun 219 častilive r è č y se od tebe govore, 310 vse r è č y služio tebi, 24 naj naš jezik visoke r è č y govory, 3, 270, 304, 310, 327, jap. prid. 1, 339 naše edinu opravilu so re č y le tiga porédniga svejtá, 1, 125 govory nespódobne re č y,

1, 327, 108, 144, 307; 2, 19, 54, 122, pok. 2, 63 nesramne rečy srce ognúsió, škrb. 1, 30 si na vse druge reči mislil, 1, 44 nam odvzame časne reči, 1, 93, 100, 160, 186, 187, 195, 210, 273, 289, 327, 336, 380 itd., ravn 1, 302 tako lè obrača bog človeške reči, 1, 216 velike reči si počenal, 2, 108 Jezus trdi, de bo še véči reči delal, itd., ber. 43 bog bo mojimu gospodu dobre reči oznanil, 107 on je velike in čudne reči delal, itd. Isto tako da kako u dualu: dalm. syrah 2 dve rečy ste na katere mi je žal, škriñ. 94 za dve rečy sem te prosil, jap. prid. 1, 105 dve rečy me z žalostjo in z straham napólnio.

sêč: levst. žup. 137 lepótno drevje, grmičje, seči, vrtné ploti otrébijo zaprédenih gosénic.

saní: ravn. ber. 7 ne obešajte se zadej na vozove ali sení.

skřb: kast. cil. 32 dosti velikih inu svetih ludy je zapustilu vse posvitne skrby, kemp. 309 ta krat bodo napotrebne skrby nehale, 69 o koku velik pokoj bi tajsti vžival, kateri bi use nanucne skrby na stran postavil, 214 ony bodo posvetne skrby zaničovali, 274 za čes volo se skuz nepotrebne skrby trudiš? jap. prid. 1, 307 skrby, nepokoj, trud inu žalost bó tvoj odlóčik, 1, 83 vinu skrby inu žalost kakòr eno mègló ràzspé, 2, 139 vùs v skrby svojga bogastva zamotán, 2, 286 domače skrby te glójejo, itd., pok. 3, 134 nam se ni vojskuvati zuper človeke, katere nobene časne skrby ne mótio, škrb. 408 če vas strah inu skrbi nadléžvajo, tecíte h temu studentu vsiga trošta, 1, 206, 210, 211, 215, 327, 328, 330 itd., ravn. 2, 150 zemliske skrbi nam ne dajo mirú, preš. u čb. 5, 25 prijátli! odrodíle so trte vince nam sladkó, ki nam oživlja žile, srce razjasni in okó, ki vtopí vse skrbi, v potrtih prsih up budí

smêt: dalm. pavl. 1 kor. 4 my smo vednu, kakòr enu pre-kletje tiga svitá inu smety vseh ludy, schön 330 kokàr te smetti tiga suetá smo ráтали, škriñ. 316 kadar se móka preséja, smety v siti ostánejo, ravn. 2, 199 sovražnik pride, smetí (plur. gen. 3) naséje med pšenico, kor. 1, 80 boš tiste smetí spravila.

strân: jap. ev. 261 inu on je prišál na vse strany okuli Jordana, jap. prid. 1, 350 takú grę ta zmóta lę dalej hitru na vse strany okuli sebe, ravn. ber. 165 glas se razléga na vse strani.

stvâr: kemp. 10 naj tihu postanejo pret tvoym obličjam use stuary, 126 ke bi tvoje srce prou bilu, tebi bi use stuary ble k enmu špeglu tiga žiuleñia, 141 use stvary bodo od tebe vun

izgnane, 174 kaj tebi pomagajo use stuary? 212 katermu so use stuary dolžne služiti, 319 se use stuary čez mene uzdigujejo, pohl. tschup. 553 neh lube koker otroke inu stvary božje, škriñ. 96 try stvary imajo dobro hójo, 351 kateri so tvoje stvary, 165 negovi srd bo stvary z orožjam obdál, 213 vse stvary so eno novo podóbo ná se vzele, 362 ony perhránio časne stvary, 366 vse te stvary z veselám božje vkazíla izpólnio, traun 246 vse žive stvary se imajo veseliti, 257 on vej kakú slabe stvary smo my, jap. prid. 1, 3 taku vpiejo te stvary inu bog jih poslušá, 2, 47 celú te mrtve stvary mórejo jézo čutiti, pok. 3, 5 po katerih imajo vse stvary vížane biti, 3, 57 vse stvary pričujejo od tvoje vsiga mogócnosti, 3, 97 on ve kakú slabe stvary smo my, škrb. 1, 140 nad tem cel take stvarí, ktire živleña nimajo, ne cviblajo, 1, 141 vse te stvarí bi mašvale se nad grešnikam, 1, 218 vse stvarí na sveti družiga niso, kakor oróžje vsiga mogóčne róke našiga bogá, 1, 276 bóg dobro ve, kakó slabe stvarí smo, 1, 277 smo pomanklive stvarí, 1, 210 navezváne na stvarí, 1, 228 se čez stvarí jeziš, ravn. 1, 74 če ľudje že takó neizrečeno ľubezñivo ravnájo, oni tvoje stvarí, kako nevmísleno dober, o bog, moreš biti še le ti! preš. u čb. 5, 15 menih sta in ženska nasprotno stvarí, levst. žup. 17 nabirati stvarí.

ûš: dalm. psalm. 105 on je rekál inu so prišle vse žlaht muhe, v ušy po vseh nih kraih, syrah 19 in margine: kateri se na kurbe obesio, zadobe mojle inu črve, tu je francoze, v ušy inu druge petlerske bolezni, kug. 187 onę dobę boleźni grinto, gnilobo med šetinami, v ušy, kor. 1, 85 imaš ubožica béle uší.

vâs: rog. 251 Aegidiavimu kloštru dal je bil Clodovaeus use boršte, nyve, v asy, grady, ludy inu vse druga pèrhódyša, jap. ev. 39 Jézus je obhodil vse męsta inu v asy, 66 izpusti te množice, de na v asy gredó, 293 on je hodil skuzi męsta inu v asy, 336 on je šál skuzi męsta inu v asy, jap. prid. 1, 76 jest jim bom povędal v asy, katere so se na pustih krajih iz nič začęle, 2, 58 so čęle v asy, grady inu męsta požgali, 1, 76 so tamkaj zdaj bogatiši, imenitniši inu vękši v asy, kakđr je veliku męst na svejti, škrb. 1, 298 ke b' vidil v así, ktire so skuz vojsko v pepel spreobrnene, ravn. 2, 231 odpravi ľudí, de se na bliźne trge in v así pod strého razídejo, preš. 65 kakó leté jim spred očí v así, trgóvi, męsta! 184 ker so v así bilé mu króg neznáne, z menój iti želi.

vêst: dalm. u predg: skuzi kateru samu te cagave inu prestrašene vesty zuper greh pravi trošt prejmeo, pohl. tšchup. 221 ako be zamogli v vesty inu srca ludi gledati, jap. prid. 1, 312 zdaj more to strašno podóbo božje sodbe v živu pred ocy postaviti, de te otrpne vejsty zbody.

vêz: pohl. tšchup. 552 tok be use vezy trpeče inu večne ble, 313 očem jest te vezy pretrgati, 550 močne vezy te nature pretrga, 568 de bi v stanu bil svoje vezy pretrgati, škriñ. 121 inu sèm nàšàl, de smrt ny takú grenka kakòr žena: ona je lovcov zadrگا, ñe srce je ena mreža, ñe roke so vezy, 322 ñega vezy so bronaste vezy, 240 ñe vezy so zdravja obvezívnicá, pok. 2, 86 zdaj tebe prósim, de vezy mojiga jezika ràzvežeš.

vîst: dalm. ezdr. 6 so farje v ñih ordnunge postavili inu levite v ñih vrsty.

vîv: dalm, psalm. 2 vrzimo od sebe ñih vrvy, škriñ. 21 na vrvy sim mojo póstèlo obesila, traun 352 ti prevzètni so meni skrivaj zadrge nastávilu inu vrvy kakòr eno mrežo sprostrìli, ravn. ber. 174 kóža in dlaka te živáli mu dajo obléko, šotóre in postèlo, néno mesó mu da hrano, parkli posódo in čéva pa vrví.

zêl: ravn. ber. 8 zemļa redí z svôjim sókam sádeže ali zéliša, zelí in drevésa.

zvêr: ravn. ber. 87 bog mi je zoper te divje zverí pomágal.

žrd: rog. 495 ustala je bila en dan ena takú velika bðraška, en tak sylni pyš inu vejter, en taku grozni vihár na mórju, de ta rescúkal je bil tè jadra, potrgal te štrike, polómil te žrdy u te barki.

Ređe dolazi naglas na početnoj slovcí: gâzi: ravn. 1, 175 v roki so ñegovi podzemliske gâzi; — grêdi: ravn. 2, 164 iz strehe so grêdi ali štenge na ravnost pred vélke vrata šle; — klêti: ravn. ber. 164 ne hòdi v kèldre ali kléti kjer mošt kisa; — móči: škrb. 2, 81 vse móči moje duše se vržejo vklenene h tvojim nogam; — ôči: dalm. psalm. 50 le tu ti delaš inu jest molčim, za to mejniš de jest bom kakòr ti: ali jest hočem tebe štrafati inu ti je hočem pod úci postaviti; — rêči: škrb. 2, 81 take rêči sodit, ktere človeško pámet prestopio, h temu grede en malo več vučeností, 1, 463 človek skuz časne rêči osleplen na večne pozabi; — slásti: 2, 30 le zlato, leskòto, čast, posvetne slásti so ljubili, 2, 86 živòtne slásti jih preslepé, 2, 198 sladnost in druge posvetne slásti jih mikajo, 2, 205 si domišluje, de ga posvetne slásti srečniga delajo, 2, 215 le prazne rečí in pre-

grešne slásti so préd céno imele per ní, 2, 227 v telésne slásti se je bil mož zamotál; — strâsti: ravn. ber. 173 svôje telésne nagheña in strásti premágajo in obrzdajo; — stvâri: škrb. 1, 463 tiste stvári, k' so nam pred očmi, k' jih vidimo, se nam velike zdé; — vêzi: ravn. 1, 295 vézi le je ogn odžgal, 1, 244 vézi razdèri, ki te greh ima v njih; — zêli: ravn. 1, 4 zemlja naj rodí trávo, zéli in rodovitne drevésa, 1, 101 ľudí, živali in zéli oživí voda, 1, 33 pogínila sta mesta in vsi nuni prebivavci in vse zéli po poļu, 1, 230 nektire zéli, jagode in gobe so strupene, 2, 201 nar maňšc sémence je pa preráse vse zéli, 1, 256 iz ktirih spod brazde strupéne zéli kľé; — zvêri: ravn. 1, 165 kače, gádi, lévi in druge grde zvéri so bile, ber. 174 séverni zdr in mésíc mu razsvitlujeta nočí, de vidi zvéri in ribe loviti.

b) u ugrskoj slovenštini:

čî: küzm. 216 proroküvali bodo sinovje vaši i čerí vaše, nagfl. 135 ženski gvant šívajo matere ino ní odrášene čerí.

gôus: nagfl. 85 hižne stvaré so psi, máčke, koňi, krave, ovcé, osli, kozé, sviné, gosí, rece, kúri, pure, hižni goloubje, 110 divje gosí jako znajo leteti.

lâž: trpl. 101 gizdavci laží kovéjo na mene, nagfl. 41 ár či si laží polúbo, po ní si se ves pogúbo.

môuč: küzm. 20 da bi v Tiruši i v Sidoni včínene bile te močí, štere su vu vami včínene, davno bi vu vreči i v pepéli pokouro činíli. . da bi v Sodomi včínene bilé te močí, ostánola bi do denéšnéga dnéva, 254 činio je boug po rokáj Pavlovi' močí nej prouste, 342 ki vam tak dá dühá i dela močí vu vami, je li z dejl právde ali z poslúvaňa vere činí tou?

nôuč: nagfl. 195 gdare sunce rano zíde, kesno zaide i tak so dnévi dúgi, nočí pa krátke, kejm pa kratčísi so dnévi, tejm dugše so nočí. . 21toga máloga trávná i 24toga mihálščeká so dnévi i nočí edne dúžave, 197 mejsec posevjt razšürjáva po temnom lci zemlé i z tejm tálom nočí nasladne včíní.

očí: küzm. 24 vaše očí so blázene kaj vídijo, 55 najde je spajouče, ár so níhove očí žmetne bilé, 24 očí svoje so záprli, 33 prizdignovši očí svoje nikoga so nej vidíli, 78 očí majouči ne vidíte? 79 plúnovši v očí negove, 172 prizdignite očí vaše. 233 ona je odprla očí svoje, 244 očí na néga vržéči, 291 dáo ním je boug dühá drejmnosti, očí da bi ne vidíli, trpl. 8 očí negove za nevolákom cílajo, 9 negove očí vídijo, 25 očí gospodnove so nad

timi boga bojéćimi, 12 očí svoje obráćajo, da bi nas sklačili na zemlo, 81 ne denem si pred očí dugována Beliála, 96 očí majo i ne vidijo, 106 k tebi pozdigávam očí moje, nagfl. 31 zdaj do vam očí potrebne, 89 očí so úemi (psovi) repéče, 103 nepriglíhne so i né očí, 30 dajte hvalò milomi bougi, kí je vam zdrave očí dao, 121 zaprite očí, očí moremo zaprejtí, odprejtí, na dejsno, na lejvo obrnouti, 181 drži si vas vsakši pred očí svojo pisko.

r èj è: kùzm. 246 z tejm se glíhajo rečí prorokov, 249 nazvejstili so pa vítèzov vojom té rečí, 279 so na né zavüpane rečí bože, 291 vu vso zemlo je zíšao glas níhov i na konec svejta rečí níhove, 12 šteri koli čüje ete moje rečí... da bi skončao Jezuš rečí ete, 222 güčte vu cèrkvi lüdstvi vse rečí toga žitka, 271 trejznosti rečí güčim, 184 ete rečí je güčao Jezuš, 185 kí je z bogá, rečí bože poslüša, 198 rečí štere jas vam güčim, sam od sebe ne güčim, 458 dokač se spunijo ričí bože, trpl. 4 slíšaj rečí moje, 12 kí je spejvao gospodni rečí pesmi ete, 40 za hrbet mečeš rečí moje, 92 odürnosti rečí güčjjo nad mene, 44 rečí úegove so mehkejše od olia, nagfl. 132 rečí ete so prehodile srdce očé, 32 vučeníci kebzüvati morejo na rečí svojí pajdášov, 33 vídim kaj ste kebzüvali na moje rečí, 38 z vústami znamo i rečí vò povedati, pravi tri rečí (nej ričí) itd.

r èd: nagfl. 165 košeno kosa na redí meče.

s m èt: kùzm. 304 liki s metí svejta smo vèinèni, nagfl. 183 či zrak vu vrtèči gíb príde i z sehom nesé práh, listje, s metí, drmožjé, vrtél se imenüje.

v l àt: kùzm. 21 záčali so trgati vlatí i jesti, nagfl. 163 na vríhi bétev so klasnáte vlatí.

v üš: trpl. 87 vèlo je i prišle so mühé, v üší po vsej ní' krajínaj.

Riječ stvâr ima u plur nom. voc. acc. naj češće po ženskoj ā-deklinaciji è: stv ar è: nagfl. 26 bolézen i stv ar é občütijo; kí stv ar é mantrá, hüdi je, 85 stv ar é človeki pokorne se krotke zovéjo; ka za stv ar é držjjo vaší roditelje pri hiži? 196 vu zími níštere stv ar é spjjo, itd. itd.

Naglas na početnoj slovcí dosta se često rabi: kôusti: trpl. 17 razkálane so vse k ousti moje, 24 zadrevenele so k ousti moje od vsákdenéšnéga jávkaña, 41 daj mi občütiti radost i vesele, da se mi razveseljjo k ousti, 82 k ousti moje so pregorele kak glavna, 5 zvrači me, gospodne, ár so se zbontale k ousti moje, 17 lejhko prečtém vse k ousti moje, 93 notri je šlo kak oli v

kousti negove; — mōuči: küzm. 27 té je Ivan kristitel, on je stano od mrtvi i zá to ete mōuči delajo v nem, 91 mōuči, štere so na nebésaj, gibale se bodo, 73 zá to delajo te mōuči, — nōuči: küzm. 23 liki je bio Jonáš v žalouci cet ribe trí dni i trí nouči, tak bode sin človeči v sreci zemlé trí dni i tri nouči; — ouči: küzm. 20 teda je záčao na ouči metati tistim mejstam, kaj so se nej povrnola, 99 na ouči nim je metao nihovo nevernost, trpl. 41 jas te pokaram i na ouči ti vržem; — pâsti: nagfl. 117 pâsti so tüdi edna prílična škér na ní' opiščavañe; — stráni: küzm. 4 šao je na stráni Galilee, nagfl. 52 poglednimo i ne drúge stráni; povejte mi, štera dugováña majo eti ravne stráni? ravne stráni májo tabla, sto, kníge . . vse stráni táble štíri küklé majo; — stvári: küzm. 43 moji günci i tüčne stvári so bujte, 234 vu kom so bilé vse stvári zemelske štiri nogé majouče i zvirine i lazéče i letajouče stvári nebeske, 442 okouli stouca so bilé štiri stvári, i te štiri stvári edna po ednoj vsákša je mejla šest perout, nagfl. 85 ne potekni se vučíteo, kaj so hižne stvári malo obilnej naprej dáne, 100 edno malo bedáste stvári so ovcé, 110 reca med perotnáte hižne stvári slíši; — škéri: nagfl. 46 čtenne táble so škéri vučéña, knige so škéri včéñá. One škéri štere se na včéñé i vučéñe núcajo, škéri návuka zovémo, 167 logouvje dávajo lejs na škéri vérstva, 137 kak da se zovéjo vojníkov smrtne škéri?

U dualu dolazi i ôj, ali rijetko: prijateo 1876, 11, 4 vino ino voda sta lejpi dvej ričej, skoro brez nijedne mogouče biti nej.

c) u kajkavštini

dolazi naglas na *padežnom* završetku veoma rijetko: gašp. 1, 26 postavil je vusta svoja na vusta negova, oči svoje na oči negove. Ali i tuj biće štamparska pogrješka, jer se govori: ôči. Naj običniji je naglas na *pčetnoj* slovcu: láži: petr. 224 osma bózja zapoved láži prepovéda, habd. ad 106 ako je ravno vrag Evu skušajuč vnoge škodlive láži skoval, on je podpunoma pravo rekel: aperientur oculi vestri, 206 láži na prvo donaša; — ôči: petr. 295 odvrni ôči moje, gosponne, da ne víde vmañice; — rêči: petr. 4 nebo i zemlja préjdu, ali moje rêči ne préjdu, 11 Maria pák obdržávaše vse ove rêči, 82 ako gdo mene ľubi, rêči moje obdržával bude, itd., gašp. 1, 184 dobro zapamtivši rêči odišel je, 1, 553 nedóstojne rêči govoriti, 1, 668 prevrne masne rêči svoje, itd.; — slásti: gašp. 1, 594 ali ovde pekleni nepriatel boľe nego

vu puščini bojéči se nápredka Ivano(vo)ga vu návuku néga pregañati začne na prvo postavljájúči slásti dúše vu puščini imáne; — stvári: petr. 119 ovo sem moj obed napravil: telci moji itučne stvári porážane jesu, 292 drúge stvári ovoga svéta stvoril je bóg zaradi človeka, gašp. 1, 564 ako med lute stvári mene hititi želeješ, ovo jesu kotrigi moji.

Plur. (i duala) genitiv na *í*:

a) u *krañštini*:

g ôs: levst. žup. 24 loviti nikomur ni sméti divjih rác niti divjih gosíj.

hčí: ravn. 1, 83 imel je sedem hčerí, 2, 7 mislili so si, obľubim, Izraelskih hčerí kaka vsa bogata in imenitna bo négova mati biti čast le doseгла, kor. 1, 89 pri mízi gospod Zorman sedi in gléda svojih dvéh hčerí.

jéd: kast. cil. 40 pomèrkai na tuliko sort jedy, 44 živeñe tega človeka nei na samim zdržañu teh jedy, pohl. opr. 61 kjer se miza od zbirlih jedy lome, tschup. 83 v katireh dneħ be se imeľi od mesneh jedy zdržati, traun 354 jest nócem ñih nar lubših jèdy z ñimi vživati, škrb. 1, 155 zdrži se od mesnih jedí, 1, 235 postiti se družiga ni kakor enc pertrgañe gvíšnih jedí, ravn. 1, 18 tudi jedí vzami vsakih seboj, 1, 180 per ktirim (obedu) se je dražih jedí in pijač vse tårlo, 1, 288 sklenil je ne jesti kraľovih jedí.

klôp: ravn. ber. 4 ne mažite na nobèno vižo klopí, miz, stólov, óken, vrát, sténe.

kôst: dalm. genes 2 le tu je vsaj že kust od moih kosty, job 2 se dotekni négovih kosty, 2 hron. 9 krajl je storil en velik stol iz slonovih kosty, schön. 160 en duħ néma mesá inu kosty, kast. 339 kadar bi gospúd búg perpustel, de bi ty ostudni hudiči pred tebe perpelali Judeža Iscariota iz paklenske ječe gnusniga, do kosty restarganiga, kai bi ti začel? pohl. opr. 57 je strohlih kosty usa polna, jap. ev. 111 od znótrai so pólni mr-tvaških kosty, 403 duħ nima mesá inu kosty, škrñ. 43 nevošľvost je kosty gníľba, jap. prid. 1, 5 o strašnu šumèñe teh kosty, katerih se ena k drugi bliža! 1, 125 kateri poln nečistosti noter do muzga svojeh kosty se hvali z svojim ostudnim, grdim djañam, 2, 96 smo my ena kost od négovih kosty, 2, 234 rår-trgañe tih vudov inu kosty, škrb. 1. 273 on stri de postánemo

vdje negoviga telesa, kosti od negovih kostí, 2, 65 kolko mladih kostí trohni! ravn. 1, 92 Jožefovih kostí ne pozabijo vzeti seboj.

lâž: dalm. syrah 7 ne narejaj lažy zuper tvojga brata, kast. cil. 68 dosti je lažy katere zapelajo.

môč: kast. 27 oben ne zna taku dobru tvoih močy, kakôr tajsti kateri yh je tebi dal, pohl. opr. 252 mi nega imamo iz useh svojeh močy lubiti, tschup. 554 iz napetjam useh svojeh močy, škriñ. 45 v pravičniga hiši je prav veliku močy.

nôč: dalm. job. 7 sim veliku nujnih nočy imel, jap. ev. 11 se je on štirideset dny inu štirideset nočy postil, pohl. tschup. 495 more pokej tolkajna nočy brez spaña gori vofrati, škrb. 233 po tim se je štirideset dní inu štirideset nočí postil, ravn. 2, 82 ko se je Jezus že blizo štirideset dní in nočí prepòstil, je satan prišel, 2, 157 tolko nočí so prečuli, preš. 41 tréba prečuváti bóde več nočí z peržgáno lúčjo, nar. pjes. kol'k' tavžent nočí nisem stisnol očí za voľo tegä, ko bi ráda vkup b'la.

očí: dalm. u predg.: denite hudu djañe spred moih očy, syrah 4 ne obrni tvoih očy od potrébniĝa, syrah 16 takovu prsteñe je predeleč spred očy, schön. 225 nej svojih očy hotil gori vzdigniti pruti nebésom, 287 zdajci so od negovih očy padle kakôr ene lusčine, 367 bug bo obrisal vse solzé od ñih očy, kast. 404 zrklu teh očy per tih izvolenih je božja lubézn, kemp. 85 kadar on en krat spred naših očy pride, tudi hitru iz naših src se iznide, 248 pozelenie teh očy, pohl. tschup. 563 per slehrnemu trenutju teh očy, jap. ev. 95 Jezus se je ñu očy dotàknil, škriñ. 9 ne pústi te rečy izpred svojih očy, 13 onę nimajo nigdár izpred svojih očy priditi, 16 nimajo trepávnice svojih očy dremati, itd., škrb. 1, 189 Peter v meisti zgubí Jezusa popolnoma spred očí, ravn. 1, 238 pahnen sim, právim, spred svojih očí, 1, 269 ne obračaj od vbózih očí, tudi bog ne bo očí od tebe obrnil, 1, 308 jeza mu šviga iz očí, 2, 82 noben lepi sad prepovédaniga drevésa ni mótil očí, preš. 11 repetnic razpéti pred nímajo močí, de tvójih jim zasvétí nebéska lúč očí, 36 kdo učí izbrísat' 'z spomíña nek-dájne dní, brezúp prihódniĝih oduzét' spred očí?, 63 kak spred očí letéli so lógi, trávniki napréj!, 65 kakó leté jim spred očí vazí, trgóvi, mesta! 75 očí kalíl mu jók ni, 82 na prágu déklica lepa stojí in sólza za sólzo ji kápļa 'z očí, 120 od očí so tudi mēni se uzdígnile tamníce, 136 v samóti iz očí mi sólza líje.

plát: rog. 243 preuzetnost to od useh platy súje inu dréga, pohl. opr. 56 en človek od useh platy iz perlizneneme inu iz

hvalo nabasaneme besedame obvekan, tschup. 47 krajlestvu te pregrhe od useh platy škodo delati, 96 per katiri zaroblenost, naperludnost inu naušecnost od useh platy koker šetine inu wodeči ojsti po koncu stoje, 409 kristijan more od useh platy popolnema biti, 496 al nega perložnoste od useh platy na obsujejo? 636 taku bo od useh platy, kar je apostel govoril, potrdenu: omnia propter electos.

r è ç: dalm. u predgov. (23): bug takih ri çy nej zapovedal, 1 hron. 18 bi sam sebi enu ime sturil od velikih inu strašnih ri çy, 2 hron. 9 onu je rejs, kar sim jest slišala v' moji deželi od tvoih ri çy, 2 hron. 21 oča je nim bil dal veliku vrejdnih ri çy, psalm. 55 sva priaznivu mej sabo od skriunih re çy pèrpovedala, prip. 17 norcu nikar dobru ne pristoji od visokih ri çy govoriti, itd., schön. 2 ludje bodo na životu sahnili od straha inu čakajna tēh re çy, katere imajo priti čez vūs volèn svejt, 27 le tá je ta jogèr, katèri od le tēh re çy pričuje, 312 aku vy ne verujete, kar vam od pozemèlskih re çy pravim, kaku bi verovali, kadèr bi vam od nebèskih re çy pravil?, kast. 4 gospúd buh vsih ri çy stvarnik je tebe z ničesar stvaril, 28 dosti ri çy v' začetku so grozovite, 364 želym od božyh ri çy govoriti, 399 tebi gori offram vsó lubèzn vsih stvarjenih ri çy, kemp. 7 imaš vejđiti, de se še veliku re çy znaide, katere na znaš, 6 veliku je re çy katere znati malu ali nič prida inu nuca ti duši na donese, 9 kaj nuca veliku sprašuvanje inu prepiranje od skriunih inu naznanih re çy? 80 ny dobru timu človeku teh časnih re çy dosti imeti, pohl. opr. 46 useh 'e teh re çy na bo več per tebi, 235 je tedej tu ena teh nar posebnješeh re çy, jap. ev. 325 so ga začeli pisarji inu Pharisærji močnú gnati inu iz négóvih vust veliku r è çy vùn spraviti, 379 ludje bódo vsahnili od straha inu čakaña tēh r è çy, katere imajo čez vūs volèn svejt priti, 399 ona sta med sabo govorila od vseh le tēh r è çy, katere so se zgodile. 404 vy ste pričè le tēh re çy, 526 le tá je taisti jóger, katèri od le tēh re çy pričuje, tschup. 471 zavle takeh re çy se bahajo, 475 na vedo kaj z' eneh re çy be se imeli obdolžiti, 488 od katireh re çy mislem jest dans govorit, 599 ony bodo od teh re çy drugači sodili, jap prid. 2, 94 če od le tēh re çy kaj več govorym, zna pèr nekaterih iz mojih poslušavcov pohujšanje vstati, 2, 259 koliku re çy imam jest nemu povedati!, škriñ. 17 šest re çy je, katere gospód sovraži, 70 on sódi od neznanih re çy ravnu kakòr en vganùvavec, 75 hudobni nimajo vùpaña prihodnih re çy, škrb. 1 106 sem slišjo

zaničvavci božjih reči, 1, 154 zaničvāne božjih reči, 1, 187 vesele do božjih reči jo zapustí, 1, 213 soje srce od pozemelskih reči odtrgati je arenā čez greh, 1, 222 srce od svetā inu časnih reči odtrgati, 1, 266 stvarnik vsih reči, 1, 482 vender za te tudi stojim iz trieh reči, 2, 106 za volo svojga stanú so od več reči vun vzeti, ravn. 1, 217 je on premišlovati praznost vsih reči sklenil, 1, 305 vsih reči si gospodar, 2, 122 pogosto se je od božjih reči govorilo, 2, 307 veliko reči vidimo.

s k f b: kast. cil. 200 temnust pak pernese una hudobna magla teh posvitnih skrby, kemp. 117 ke bi en krat v to dobrutlivu srce Jezusovu bil popolnoma peršil, bi za tvojga lastniga nuca ali nanuca volo nič skrby na imel, jap. ev. 249 bodo od skrby tiga živleña zadušeni, škriñ. 113 na veliku skrby pridejo sajne, jap. prid. 1, 337 imamo toliku skrby, 2, 189 próste od posvetnih skrby, škrb. 1, 154 povn skrbí, 1, 327 se pustí od posvetnih skrbí inu opravil noter vzeti, ravn. 2, 294 Marta, Marta! veliko skrbí (sing.?) in opravka si dajaš, preš. 145 skrbí (sing.?) verige bódo odstopile, 181 skrbí je kónc.

slāst: rog. 228 drugih žeel inu slasty ni občutil.

strān: škriñ. 390 je sovražnika od vsih strany stiskal, 392 so sovražniki ňega od vseh strany stiskali, traun. 46 tá psalm v veliku besedah od vseh strany stiskaniga Davida zadene, 296 od vsih strany so me oblegli, ravn. 1, 130 ga ostopijo od treh straní, 1, 165 z mržami in zánkami je zapréžen od vsih straní, 1, 173 Filiščane so od vsih straní pertiskali, 2, 19 kdo ne bo v časti imel vsake božje besede, tolko straní imá vsaka, 2, 132 od vsih straní hité k Jezusu z bolniki, 2, 169 od vsih straní ljudje v té tišé, ber. 63 Izraelčanov se je malosrčnost lotila, ko so bili ob rudéčim morji od vseh straní zaprti. Tako i u dualu: jap. prid. 1, 129 sta mogla Aaron in Hur ňegove užę trudne roķę od obeh straní podperati.

stvār: kemp. 119 ny nič na svejtu, kateru bi tiga človeka srce toku mečnu omadeževalu inu zamotalu, kaker ta nespodobna lubezen teh stuary, 134 ta lubezen teh stvary je zapeliva, 156 kje bi eden otel enga taku v duhu ubogiga inu od usih stuary goliga inu odločeniga človeka najti? 221 kulkur več se boš od usih stuary trošta odtegnil, z tem slaiši inu kraftniši trošt boš ti v meni nešil, 241 oblastnik usih stuary, jap. prid. 1, 240 v tim časi se my vender tukaj očitnu kriví v pričo vsęh stvary znajdemo, 1, 352 tam je on tolkajn čuda polnih stvary

nam pred oči postavil, 1, 366 svēti duh hoče enu frej inu od vsih stvāry praznu srce, 2, 162 mislite vy more biti, de se božja modróst v regirańi tolkajn stvāry meša? 2, 192 ti dēlavci bi čez tó neizmerjenu številu tēh stvāry božjih zavpili, škrb. 1, 150 ktir od nas kakor stvarnik od svojih stvárí zna vso službo pogirvati, ravn. 1, 8 gotovo je bilo viditi toľko lepih in koristnih stvárí za Adama novo vesele, 1, 160 tí prideš nad me z sulico, z mečam in škitam, jez pa nad te v imēnu boga vsih stvárí.

vās: jap. ev. 274 vučeniki tē postave so bily prišli iz vsih vās y Galilae inu Judae, pohl. tšchup. 176 pohujšāne se po časi na zapeluvāne celeh vās y, celeh mejst, celeh dužel stēgne, jap. prid. 1, 347 ti kuga celih sosesk, vās y inu měst! ravn. 1, 100 brez kruha odmrlo bi toľko sto jēzarov měst in vās í.

vēst: dalm. u predgovoru (29): grozovita martra vbozih vesty, jap. prid. 1, 275 v le tim rēvnim stani — o kolikú je takih vėjsty! — vživa ta človek en falš ali lāžnivi myr.

vēz: pohl. tšchup. 308 ony videjo tolkajn vezy, tolkajn vovlov, kar neh nazaj drzy, škriń. 240 perpogni tvoje plēča inu nosi jo tēr se nēnih vezy ne naveličaj.

vfv: dalm. judic 16 so k nej pernesli sedem vrvy.

b) u ugrskoj slovenštini

veoma je rijedak naglas na zadnoj slovcí: kŭzm. 367 ma vno go skrbí za vás, 61 vas od skrbí (sing.?) rejšimo.

Običan je naglas na početnoj slovcí: kŭusti: kŭzm. 47 ki se zvŭna svetli vídijo, znoutra so pa puni koust tí' mrtví', 354 ár smo kotrige tejla nēgovoga ž nēgovoga mesá i z koust nēgovi'; — ōuči: kŭzm. 213 oblák ga je odevzéo od ouči níhovi, 232 preci so doli spadnole z ouči nēgovi' líki lŭske, trpl. 24 odvvržen sem od ouči tvoji', 31 posvejt ouč' moji' je nej pri meni, nagfl. 27 kelko ouči má? 32 pravi on veršušek, šteroga smo se od ouči včili; — rējčí: kŭzm. 23 z rējčí tvoji' se spravičaš i z rējčí tvoji' bodeš sodjen, 79 se sramežlŭje mené i rējčí moji', nagfl. 38 vučitel več rējčí dá praviti, 39 vučitel od rējčí trej glásov dale naj nejde, 120 z pomoč'ouv eti' rējčí; — strāni: kŭzm. 256 eden glas je v čińeni ze vsej strāni; — stvárí: kŭzm. 277 premejnilo so díko neskvārenoga bogá na príglíhnost obráza skvārenoga človeka i letajouči' i četvéro noug majouči' i lazéči stvárí, nagfl. 85 sledi smo gúčali od hížni stvárí po sebi, 116

pregléd i niko zločene hižni' stvári; štere hižni' stvári so plavajouče? 185 brezi dežđa bi žitek stvári v pogübel spadno.

c) u kajkavštini

je naglas (˘) na *zadnoj* slovcu takodjer rijedak: kostih: petr. 69 duh méa i kostih néma; — nočih: petr. 38 i gda bi postil bil četrdesét dnih i četrdesét nočih, potle zagláde; — očih, očêh: petr. 68 on se zmeknu spred očêh nihoveh, kov. kemp. 193 ne pústi mê poleg viđeña zvuuskeh očih súditi; — stvarih: zagr. 4a 364 natura matti useh stvarih iskazala se je milostivnum usem nemem stvaram; — psostêh: petr. 270 od vsake vman reči budu morali odgovoriti i račúna dáti, čím bóle od psostêh, od kletvih, od odgovorov, (vaŕda: psôst, a ne psôst); — ušî: habd. ad. 154 od črvov ali vušî.

Često rabi naglas na *početnoj* slovcu n. p. gâti: perg. 31b tyem zakonom vnogo čalaarstva byva i vode čkuoma neki po četerniah i po malom kopani ili po nekih gaati nasipavani tamo včine teči, kamo je gode hotee, da bi od drugoga zemlie, sinokoše ili luge odtrgli na svoj dyel; — lâži: habd. ad. 402 naj ide k perprišem, šafranikom, kuliko onde priseg, kuliko pokrivneh lâži čul bude? rêči: petr. 177 spomenete se z rêčih mojeh, habd. ad. 269 iz kterêh rêči to se speŕava na prvo.

Plural dativ:

a) u kraňštini na ém:

čâst: pohl. tshup. 399 ta na žely k takem častem inu visokustam pridti, jap. prid. 1, 366 kadar se hoče s. duh prejeti, se more edèn vsim častem, blagu in bogastvu te zemle odpovedati.

gôs: ravn. abc. 55 nekaj jajc se kokôšam in gosém nasadi.

nôč: preš. 172 kdor hóče vas dočákat tème zóre, nepróste dní živét' nočém enáke, ne bránim mu, 68 nobène očém ni bilò bòl zaželène.

oči: kast. cil. 48 nei obene kače, obeniga lintvorna, obeniga baziliška, kateri bi se mogil né („nê“) kunšti, né jeziki ali né očém perglihati, 405 on hoče, de bi ony bolè dopadli človeškim očém kakòr božym očém, škriñ. 16 ne perpústi tvojim očem spáña, 30 kar je zobem jêsih inu očém ðim, to je en len tèm, kateri néga póslejo, 107 bog je človeku, kateri je negovim očém prietèn, modróst inu znañe inu veséle dodejli, 158 nespametnih očem se je zdèlu, de mrjéjo, 177 je vejda kaj tvojim očém do-

pade, traun 251 kateri krivičnu govory, ne bó mojim očem dopádel. 335 jest nóčem mojim očem spáña pèrpustiti, jap prid. 1, 355 ne pomislite, de se nad vašo dušo božjim očem bó gnusi, kakor vam pred enim na pol gnilim mrtvaškim truplam, 1, 386 najdeš, kar je tvojim svetim očem zuper, 2, 293 božjim očem ne odjidejo, pok. 2, 46 use je tvojim očem odprtu, 3, 99 ne bóš v meni nič tvojim očem zuprniga našal, škrb. 1, 10 očém, mi-slam inu želam vsa prostost daš, 1, 72 kar je firbečniga, perпустé očém, 1, 124 vse tvoje žele so ble drugim očém dopasti, 1, 288 sojim očém vso prostost perпустí, 1, 329 pustíš očém prostost, 1, 495 poje drevesa, rože našim očém več krat veséle stré, 2, 99 da bóg negovim očém dosti solz, ravn. 1, 222 negovim očém ne vjide, de je zadña pešica moke v prédalu, 2, 44 Hero-dežov naklèp še takó skrit človeškim očém, bogu je bil znan, preš. 68 lépsi od Urš'ke biló ni nobéne, nobéne očém biló bóž zažežéne, 118 ak' v tébe so obrnéní poglédí, odtégneš précej svój obráz očém.

ô st: pok. 1, 53 tebi je težku pruti ostém brcati *σκληρόν σου πρὸς κέντρα λακτίξειν* (apost. 9, 5).

r êč: dalm. syrah 3 in margine: kateri se k velikim ričem sam rine inu je saj nevmetaln, syrah 25 itd., kast. cil. 95 ti si vekši inu vrédniši inu k večim ričém stvarjen, 157 se boš smelial tem ričém, katere so poprei tebe h tei jezi drastile, 247 le tú stury srčnúst človeku, de on vselei h dobrim inu visokim ričém jnu djañu je nagnen, 275 kaj se čudiš tem praznim ričém? 7 taku bóš k veliku nespodobnim inu nemarnim ričém zapelán, škriñ. 98 ona je svojo rokó k močnim rečem iztegníla, 111 jest sim se k drugim rečem obrnil, 212 tem rečem se je pak vgànil končávèc, 406 aku tó stury, bó k vsim rečem perpravèn, jap. prid. 1, 371 kakú majhinim rečem se s. duh offra! 2, 116 napuh tem nar svetějším rečem naše vère eno nečast stury, 2, 270 naj bó le to ena ostróga, katera te h čednosti inu k božjim rečem če dalej bol pergaña, 2, 291 kej so tē druge tvoje dobre dēla inu ajfēr k božjim rečem? škrb. 2, 88 ne bodo iméli h grésnim rečém nobene prostósti, 1, 156 božjim rečém očitno špot délajo, ravn. ber. 39 bog je Jožefa k velikim rečém naménil.

s êč: levst. žup. 140 občina gosénice trebi vsacemu drévju, gr-mónvju in sečém

s k f b: škrb. 1, 327 David je zdi hval, de negova duša se je pošušila kakor lončarska glina, k' bo na sonce postavljena, inu uržah je perpisal s k r b é m inu opravílam, ravn. 2, 198 božjo besedo scer poslušajo, pa prđstor v svojim srcu dajo tudi časnim s k r b é m in nadlégam.

stvâr: pok. 1, 48 ena skrta korenina v srci, kačera je per enih lubežen pruti bogú inu negovi postavi, per drugib pak lubežèn pruti sebi inu stvarém, stury vùs razlócik med pravimi inu hinavskimi spokorníki, 2, 35 hrepènéne pruti stvarém, 2, 49 iz materniga telesa sim na ta svét z brlavim vúmam, z hudobnim inu k stvarém naklónenim srcam pèršal, 2, 94 lubežèn pruti stvarém je moj grèh bila, škrb. 1, 8 lubežen strí, de duša bóga vsm stvarém naprej postávi, preš. 152 nenavárna je stvarém na svéti.

Naglas na početnoj slovcu rabi veoma rijetko: ravn. 1, 217 nobena reč nas ne obvárije v nespamet in pregreho, če na časno vesele natvézimo srce, če ga hudim strástim vdamo.

b) u ugrskoj slovenštini: ém i êm:

oči: küzm. 369 nega nevidoučega stvorjená pred nim, ar so vsa nága i odkrita očéj m negovim; — rêjč: küzm. 381 či što nači včí i ne pristoupi k zdravim ričém gospodna našega Jezuš Kristuša, ta je napihñeni i nikaj ne zna, 387 je jako prouti stao našim ričém. — Ali i očam, stvâram.

c) u kajkavštini: êm, ím; ïma (i íma)

oči: kov. kemp. 193 dej mí to kuditi, kaj je očím tvojem smradno, 193 kuliko vsakoteri je pred očíma tvojemi, tuliko je i nê več; — rêč: perg. 47a tryebe se ie k rečém prikloniti, petr. u predgovoru: k rečém svetoga evangelioma jesem včínil pridati jednoga novoga catechismusa, math. 2, 3, 69 ja rečém vašem budem mđe i krèpost dàval, 2, 2, 176 človek veruval je rečém Jezuša. Često je naglas isti koji u hrvatskoj štokavštini.

Plur. loc.

a) u krañštini na éh:

čâst: pohl. tschup. 398 ta svejt bo enega človeka še zmirej enega poštenega, prov vrednega moža imenuval, des lih be še z tèm bel po častèh inu visokustah hrepènel.

gostî: pohl. tschup. 59 po negovemu nauku be se imel človek enu vesele pervošiti, se per jegrah, per vasilah, per prežah, per prejah inu na gosteh v enu za drugu znajditi, rog. 532 v gostjéh.

klôp: ravn. 1, 88 vse živo žab je bilo po kraļovim poslopju, po zapirah, po postelah, po klopéh, po vsih hišah, ber. 3 ne sméte po klopéh hodíti, 4 ktére učenik pred ukam v cérkev pe-lejo, tisti naj oródje ta čas v klopéh popusté.

kôst: dalm. prip. 12 ena skrbna žena je svojga moža krona, ali ena neskrbna je en gnuj v negovih kostéh, jerem. klag. 4 nih koža visi na kostéh, kug. 44 ona dosti krat več blata na koži, kakor mesá na kostéh imá, 78 ta nadloga se naredy kakor gvišni odrasleki na kosteh per kojnih, 149 na voglastih kosteh te čepine, škriñ. 35 pridna žena je króna svojiga možá, katéra pak sramote vředne rečy počéna, je kakor gniloba v negovih kosteh, ravn. 1, 209 telésa živleñe je mirno srce, nevošlívost je gnílost po kostéh.

očî: (dalm. syrah 13 tu se mu na očeh vidi), kast. cil. 76 je ena bolézin na očéh, dohtarji jo jmenujejo ophta(l)miam, kateri vsaka svitla reič škodi, škriñ. 212 so nim bile solze v očeh, 365 nič ny v negovih očeh čudniga, traum 178 nih kry bó drága v negóvih očeh, pok. 1, 121 ony so per svojim srečnim živleñi v svojih očeh prav živi inu močni, 2, 9 David je v božjih očeh vžé zdavnej prej pádel, 2, 14 se v svojih očeh praviči, 3, 48 je tó ta ista cęrku, katéra se je v očeh usiga svejtá svetíla? 3, 109 ne bó celú noben človek pravičen znajden, če bi še takú bogaboječ v očeh svejtá bil, škrb. 1, 373 vse se je perzodéle z solzami v očéh potoláziti režálenega bogá, ravn. 1, 30 kakó imenitni so in číslani v negovih očéh! 1, 30 taka majhina si je v svojih očéh, de se ni zvédla v ta ogóvor, 2, 11 ki si je v lastnih očéh prazno in gđlo nič bila, 2, 171 zraven stđjta oče in mati z rudčými solzami v očéh, 2, 209 kar jim v očéh bère, preš. 85 zvestóba je bráti v gódeca očéh.

pêç: ravn. 2, 227 krepóstina pot in pa tèsna stezà po strmih pečéh!, 1, 88 jih je bilo . . po vsih hišah, po pečéh, po neških in po téstu v njih.

pêst: ravn. 1, 160 v pestéh jim je bil ves filistijsk stan.

rêç: dalm. 2 hron. 19 taku sturite v gospodnim strahu zvéstu inu s pravim srcem u vseh ričeh, nehem. 6 hočeš nih krajl biti v le tih ričeh itd., schön. 128 ne slišiš li v kaku velikih ričéh ony tebe trdu tožio? 223 le en sam bug je, katéri vse pèr vseh

rèčéh déla, kast. cil. 79 en takešen se pomuja po velikih inu visokeh ričéh koku hoče priti v nebesa, 172 v posvitnih ričéh tečyš, 195 ti se po dosti ričéh mamiš inu motiš, 204 je potrebnu vsih ričéh enu dolgu premišlovanè, 208 za kai tí niemu ne dáš vsih ričéh časty inu hvale? 232 ty gmain ludè se čudio na novih ričéh, 239 močnúst v dvéh ričéh nar več nuca težave inu nevarnosti srčnú prestati, 251 v teh ričéh se ne toži, 266 ñe postava ne faly v le teh ričéh samo potrebo za méro jmeti, 285 vsih ričéh sam sebe ponižuje, 375 človik se z bugom rezvesely vsih teh ričéh, 407 je žalosten na tih ričéh, rog. 25 prišal je bil h s. Vrihu en brumni škoff, de bi se bilá ú tñh duhovnih r èčéh pogovorila, škriñ. 227 kólikür si viši, tóliku bðl se per vseh rečeh ponižaj, 371 katerimu v vseh rečeh dobru gre, 382 ony so si po lepìh rečeh perzadevali, itd., kug. 23 v le tñh rečeh ny malu falenu, 39 na lufti inu drugih takih rečeh, jap. prid. 1, 73 v le tñh rečeh vas imam veliku posvariti, 1, 53, 67, 98, 294 itd., traun 6 per nar hujših rečeh od vesèla poskakújejo, 126 čas inu srèča per vseh rečeh velá, itd., škrb. 1, 18 večì dejl ludi zaprávi soje živleñe v vse drugih rečéh kakor v božji službi, 1, 45 več krat nar večiga grešnika v vsih rečéh srečnige vidimo, 1, 137 smèš tako sklèpati v takih rečéh, ktire zadénejo toje izveličane? V časnih, v posvetnih rečéh ti vus drugi sklep délaš, 1, 168 kdor je v mejnih rečéh nezvést, bo tudi kmalo v velicìh rečéh nezvést postal, 1, 157, 166, 170, 176, 177, 187 itd., ravn. 1, 74 čudna je tvoja previdnost, mòlit jo je per vseh rečéh, 1, 116 držite se voļe božje per vsih rečéh, 1, 328 per vsih rečéh se po zapovdi zakona ravnajte, 2, 163 ves je v bógu in v božjih rečéh, 2, 254 v takih rečéh se ne ravnati po temu sinu, itd., ber. 95 bog je z ñim v vsih rečéh.

s k f b: pohl. opr. 20 s katireme se v svojih skrbéh trudejo, jap. ev. 380 glejte, de vaše srca ne bodo preobložene v požrešnosti inu v pyanosti inu v časnih skrbéh, škriñ. 115 on je vse svoje žive dny v tàmi inu v velikeh skrbéh, v nadlògi inu žalosti jedel, škrb. 1, 30 lejta toje mladósti si zgubil v nezmasnih skrbéh, 1, 32 kulko let je zgublénih v zgol pozemelskih skrbéh inu opravilah, kdo vè? 1, 383 so vse misli v časnih skrbéh, 2, 68 ta iste lejta so pretékle v zgol posvetnih skrbéh, itd., ravn. 2, 117 vsi v posvétnih skrbéh so še bili, preš. 191 o čakaj, mi dopólni prošño èno pred ko se lóčva, de mi v skrbéh ne bó srcé vtoplèno.

strân: schön. 324 bodo veliki tresúvi te zemle po vseh stranéh, jap. ev. 7 Herodež je pomóril vse otroke, kateri so bili v Betlehemu inu po vseh tēh istih stranēh od dveh lej̄t, kug. 84 bule inu gobe na jeziki inu na stranēh noter v gobci, ravn. 1, 211 altar, vsih deset svēčnikov, po obēh stranēh, vsa posóda, in vse kadilnice so bile iz samočistiga zlata, 2, 52 scer nam ta pergodba še po dvēh stranēh da božjo prevídnost premisliti, 2, 135 vučenci so ga po obēh stranēh ostopili, ravn. abc. 73 po obēh stranēh pōda jih (snope) nasadé, ber. 62 pred seboj imajo rudēče morjé, po obēh stranēh strmo pečovje.

stvâr: pok. 2, 27 moje sreč je začelu po mnogih stvarēh silnu hrepenēti, ravn. ber. 158 plesnōba se sčasama po kruhu, jedi, lesu in drugih stvarēh naredi, levst. žup. 4 odbor ukrépa o vseh stvarēh, 80 pred uradóvi domáчих sodníkov se déljajo nagódbé o različnih stvarēh.

vâs: (dalm. neh. 6 naj vkup pridemo v tēh vaseh, neh. 11, cant. 7, 11), jap. ev. 21 kadar almozno daješ, ne tróbi pred tabo, kakōr hinavci déljajo v šulah inu po vaseh, 298 pastirji so tó razglasili po mēsti inu po vaseh, 302 ony so po vaseh okuli hodili, škriñ. 148 pomudíva se v vaseh, kug. 23 nič bolši niso pōta po vaseh, ravn. ber. 211 pred nekoliko léti so še v marsiktérih vaseh otróče kozé razsajale, levst. žup. 4 on po vaseh in seliščih postavla občinske možé, 35 naj bodo nōčne straže po vseh vaseh in seliščih.

Rijetko dolazi na početnoj slovci: cêv: ravn. ber. 162 živo srebró v zgorej zaprtih cévih kaže téžo zraka; — zêl: ravn. 1, 327 živé ob koreninah in zélih; — rêč: škrb. 2, 104 v majhnih lahkih réčeh, 2, v grenkih réčeh, a četiri redka niže: v grenkih réčeh.

b) u ugrskoj slovenštini êj i éj ter âj.

a) êj, éj:

oči: küzm. 88 od gospodna je včíneno tou i čüdno je vu očéjh naši'; rêjč: küzm. 226 bio je pa zmožen vu rečéh i vu delaj. 280 naj pravičen bodeš vu tvoji' rečéj i obládaš gda soudiš, 299 po masni' rečéj i lejpom žegnávaní zapelávajo srcá ti' nehüdi', 302 i rejč moja i predgañe moje je nej bilou vu rátañi človeče modrousti rečéjh, nego vu skázañi dühá i zmožnosti, štera gučímó nej vu včeni človeče modrousti rečéjh, nego vu včeni dühá svetoga, 226 bio je pa zmožen vu rečéh i vu delaj, 379 ki so

gori skrmleni vu ričé vere i dobroga návuka, nagfl. 39 na vu rečej bodouči glásov rázložek gledouč naj eto pout nasledüje.

β) á j:

kléjt: nagfl. 66 dveri jesó na štalaj, kletáj, ogradaj, 117 z ostrimi zobmi svojimi spreľukñajo stené hramb, v kámraj, kletáj prejejjo žakle; nõuč: nagfl. 185 spár vu zrák ide gori, ali eden tál ga eti spodi ostáne i vu lejtešni' hladni' nočáj se vu kaple vgostí; očí: trpl. 57 draga bode ní' krv vu očáj negovi', 81 za zvišenoga vu očáj i nadühtoga vu srei, za toga ne bom márao, 98 od gospodna je včíneno tou i čüdnó je vu očáj naši', prijateo, 1876, 7, 6 v očáj so ními skuze bliskale, 1876, 9, 5 v očáj so se néj skuze veselá skazüvale; peč: nagfl. 67 vu velki' raztapni' pečáj je (železo) raztápajo vu zlejvnicaj; rêjč: trpl. 41 zlo sem činó pred očmi tvojimi, da se spravičaš ti vu rečáj tvoji; saní: nagfl. 88 eti sta se z ednoga strmca samá štela doli püščati na sanáj, 186 po snejgi je násladno na sanáj hoditi i voziti; smét: nagfl. 182 nečísti zrák je vu nečísto držáni' vučevnicaj, vu znouvič mortani', mazani' i bejleni', mokri', zaprejtí i z lagovimi drvámi kúrjeni' hižaj, pri smetáj i močvari', prijateo 1876, 11, 6 vkanlivec privlečé naprej vsakovačke droberije vó z žepa, štere je zná bidti gder najšo na kakšoj cesti ali pa na smetáj; stvar: nagfl. 68 veliki kvári nastánóti znájo po stvaráj, 178 imenüj stvaré na drügi' stvaráj živouče, 179 jeso vu vodi, na sühom i na drügi' stvaráj živouče stvaré.

c) u kajkavštini na êh:

rêč: perg. 69a stola pravdennoga zbantovanie byva po nespo-dobnih rečieh, petr. 66 ki je bil zmožen vu číneh i rečéh pred bogom i vsem ľuctvóm, 287 veren je gospod bóg vu vseh svojeh rečéh, gašp. 1, 888 po kojeh rečéh neizgovorne kréposti spoznávaju se, math. 1, 1, 118 ona po vseh rečéh nikaj nè hotela znamenüvati, 1, 1, 156 po oveh rečéh drugo reči nè hotel nego čtejte Izaiáša, 1, 1, 165 vzemimo jošce pri oveh rečéh v pamet ovo, 2, 2, 55 vsigdár pri oveh rečéh na prvo postávľa da . . , 2, 2, 90 po svojeh múdrošegaveh i vkanľiveh rečéh kuditi, 2, 2, 142 navučíteli židóvski po rečéh i číneh negoveh na spoznané mesiaške časti negve ze vsema lahko dojtí bi bili mogli, 2, 3, 13 ne verujte, hoče zveličitel po oveh rečéh reči, da . . , 2, 3, 23 nigdár najte dvojiti vu mojih rečéh, 2, 3, 35 vi nikaj ne čütite pri oveh rečéh, 2, 3, 85 vu negoveh rečéh bil je

duh, 2, 3, 147 po čineh i rečéh izdaju se, 2, 3, 149 vu svojeh rečéh vnogo světosti kaže; — svřž: petr. 31 ptice nebeske prihádaju i na svřžéh negovoh prebivaju.

Naglas na *prvoj* slovcu rabi i ovdje.

Plur. instr.

a) u kraňštini na m í:

jêd: skriñ. 65 kdor nad vinam in mastnimi jedmy vesele ima, ne bo obogatil, jap. prid. 2, 140 med vinam inu jedmy se merskej hudiga zgody, škrb. 1, 240 ne dopusté jesti meso, če je mogoče z postnimi jedmí shajati, ravn. 1, 289 krajev hišnik nima nič nad jedmí, 1, 336 ne prepahnuj si želódca z mnogimi oslád-nimi jedmí, 2, 116 še je z Samarijanko Jezus govoril, kar negovi vučenci iz mesta pridejo z jedmí.

kôst: dalm. jud. 19 je nó resekal na kose z kostmy ino zo vsem, job z kostmy inu z žilami si me ti vkup sklenil, rog. 51 zaničuváli inu zmerjáli so grdú Alexia, lučáli iz kostmy inu kameňam, škrb. 1, 268 kostí proti cirkvi nepokórniga ne bodo zmešane z kostmí brunnih kristianov.

lâž: skriñ. 62 sladák je člověku z lažmy perdblén kruh, pok. 1 46 eni celú z lažmy svoj greh taję, škrb. 1, 43 jih imajo rajši iz lažmí toláziti, ravn. ber. 198 nad sedmériimi rečmí se gospódu poséбно gnúsi: nad prevzétnostjo, nad lažmí.

môč: dalm. ebr. 2 bug je timu istimu pričovañe dal z cajhni, z čudesi inu z mnogiterimi močmy, pohl. tšchup. 541 cel neč pozemelskega ni nad teme isteme močmy te duše.

očí: dalm. job 16 moj zupnik z očmy trejple, schön. 361 on je milost nešil pred očmy tiga gospuda, 359 vsi bodemo gori vstali, ali ne bomo se vsi preminili v eni minuti, kar bi z očmí trenèl h te pusledni trobenti, kast. cil 29 vsak dan pred tvoimi očmy mrtva trupla nosio, 134 druge ričy pred tvojimi očmy so tebi viditi grozovite, 404 sim gnil postal pred tvojimi očmy, 408 vidiš te lépe rožice z tvoimi očmy, 426 na tu z tavžent očmy merkai, kemp. 87 srečen je tajsti, kateri to uro svoje smrti uselej pred očmy ima, 90 aku boš smrt pred očmy imel, 129 le tebe samiga pred očmy imaš, jap. ev. 58 i 482 z očmy ne vidio, 368 je skritu pred tvojimi očmy, skriñ. 17 on miga z očmy, 225 kateri se gospóda boję bodo pred negóvimi očmy svoje duše posvèčuváli, 228 tebi ny tręba skrite rečy z tvojimi očmy viditi, 47, 178, 262, 277, 288, 318 itd., kug. 51 taku hitru kakòr

de bi z očmi vtrénil, jap. prid. 1, 2 ga bóte vy z vašimi očmy vidili, 1, 3, 16, 31, 76, 224 itd., traun 7 ti si nas že z tvojimi milostlivimi očmy poglédal, 9, 19, 27 itd., pok. 1, 20 kjé je en človèk, da bi se pred tvojimi očmy za pravičniga štèti zamogel? 1, 54, 116; 2, 7; 3, 73, 125, 141; škrb. 1, 34 b' b'li gledali na Jezusa iz ponížnim očmí, 1, 36 ke b' sveit ne bil iz lestnim očmí vidil, 1, 102 bomo z očmí vidili, de je res, 1, 123, 152, 158, 159, 269, 284, 463, 466, 470, 500 itd., ravn. 1, 73 kdo tukaj ne bo z solznimi očmí v nebó pogledoval? 1, 120 jézar lét je pred tvojimi očmí kakor véerejšni dan, 1, 184 hudo sem storil pred tvojim' očmí, 1, 166 gledaš z očmí, 1, 260 ki jo imamo vedno pred očmí, 1, 283 si z solznimi očmí molil, itd., preš. 8 obraz míli tvój po síli mi je véduo pred očmí, 17 íšeš okóli me z plášnim' očmí, 67 prèden mígnil bi z očmí, 74 srcé samó zavzétim ostáne pred očmí, 121 kóder hódíš te mladénči sprém-
lajo z očmí povsód, 157 mi prèd očmí je v nar temnéjšim kóti poglèd ta, 179 z očmí valóv glóbóki brézin méri.

ó st: kemp. 95 ti lejni inu namarni v božy službi bodo tam z gorečimi ostmy dregani.

p èst: dalm. 2 korinth. 12 me z pestmy bye, jap. ev. 134 so ga z pestmy v obraz byli, kug. 103 če jo z en par pestmy grobu stolčene hrastove skorje skuhate, jap. prid. 1, 218 my smo ga vidili z pestmy inu zlafernicami v lice tolčeniga.

r èč: schön. 256 pred vsèmi rečmy pak primite za sčít te vére, kast. cil. 6 takú rovnai z tvojimi pozemilskimi ričmy, de se h tvojmu srcu nikár ne perlipè, 47 tudi pred majhinimi ričmy se moreš varovati, 65 pred vsimi ričmy je dobru . . . , 264 pred vsimi ričmy ahtai, de sam sebe poznáš, 402 dej de jest vmei temi dobrimi ričmy vselej tú nar bulše zberem, kemp. 173 srečne so tajste oçy, katere so pred zunanimi rečmy zaprte, 283, 305, škriñ. 84 se nad mazili inu dobru dišèčimi rečmy srcé razvesely, 140 néga srèda je bila z nar dražišimi rečmy vložèna, traun 53 kateri se z nečimrnimi rečmy ne pečá, jap. prid. 1, 294 nekateri zapravi veliku tavžent z nepotrèbnimi rečmy, 1, 367 sv. duh ne grè v enu z praznimi rečmy napolñenu srcé, škrb. 1, 201 srcé inu duhá le z unajnimi rečmí rediti, 1, 432 z sojim rečmí orengo striti, 1, 466 se z časnimi rečmí pečati, ravn. 2, 294 mi se dosti krat z veliko rečmí vpíramo, ktire nič ne pomórejo k naši popolnamosti, ber. 186 pred vsimi drugimi rečmí iméjte

bratovsko ljubézen med seboj, 198 nad sedméri rečmi se gospódu poséбно grúsi.

s k f b: pohl. opr. 151 on svojemu povikšaŋu z tolka ju s k r b m y napruti gleda, 34 itd., škrb. 1, 211 obložén z s k r b m í celiga krajlestva, 1, 323 lakovnost nas z tavžent s k r b m í napólni, ravn. 1, 74 kdo si bo srce bélil z mòtnimi s k r b m í!

st v â r: kemp. 288 ti en stuarnik vsih rečy iz temi stvarmy nič enakiga nimaš, škriŋ. 274 kaj sim jest med tólikajn stvarmy? 332 kaj je med stvarmy hudobniši kakor okú? traun 235 ti gospód si mene z tvojmi stvarmy rãzveselil, pok. 3, 57 tvoja usiga mogóčnest se obilnu kaže, ker si zemlo z usimi stvarmy ured iz nič stvaril, škrb. 1, 139 je postal nar imenitniši stvâr med vsim stvarm í.

v â s: dalm. jezaia 42 kličite glasnu vy, puščave inu ta mésta v ñih zred temi v asmy, ker Kedar пребiva

v ê z: škriŋ. 16 hudobèn bo z vezmy svojih grêhov zvezan, 205, so bily z tamó inu dolgo nočjó kakor z vezmy zvezani, 322 blógèr tẽmu, kateri ny z ñegóvimi vezmy zvezan.

v f v: dalm. ester 1 tu so visili béli, rdéči inu géli špalirji z žlahtnimi platnenimi inu škrlatovimi v r v m y fasani v srebrne rinke; jezaia 5 gorje je tém, kateri se vkup vežejo z ličkakimi štriki de krivu sturé, inu z v r v m y, de gréšio.

b) u ugrskoj slovenštini: m í i m í (m íj):

l â ž: trpl. 42 zlo misli jezik tvoj, kak ostrã brítva rejže z la ž m í.

m ô u č: küzm. 216 poslúšajte ete reči Jezusa Nazarenskoga, možã od bogã pokazãnoga med vami z mo č m í i z čüdami.

o č í: küzm. 24 i 275 ne vídijo z o č m í, 43 čüdno je pred o č m í nášimi, 100 so svojimi o č m í vidili, 280 negã božega strahã pred ñihovimi o č m í, 334 tá pred o č m í glédate li? trpl. 5 zvišãvci ne obstojjo pred o č m í tvojimi, 11 pred o č m í mam gospodna vse skouz, 13 vse ñegove soudbe pred o č m í mam, nagfl. 27 m í z o č m í vídimo; glédati z o č m í, 109 za o č m í so vüha, 194 z proustimi o č m í z lejhka v ñega glédamo.

r ê j č: küzm. 83 vučenice so se pa čüdivali nad rečmi ñegovimi, 217 i z drügimi vnougimi rečmi je svedočo, 223 mi smo etoga svedocke z etimi rečmi, 246 so vas níki z nás vö idouči zburkali z rečmi porüšãvši düše vaše, 256 opoumeno bi je z vnougimi rečmi, 353 níšče vás naj ne zapela z práznimi ričmi,

371 obeseľávajúte eden drugoga z etimi ričmí, 385 naj se nad ričmí ne perňájo (λογουμυχθίν).

Na početnoj slovci: küzm. 411 ste nej skvarjenimi stvármi odküpleni, 454 popejvali so pred timi štirami stvármi.

c) u kajkavštini: mî:

čâst: zagr. 4a 248 velikimi darmî i častmî nadelen budeš.

rêč: perg. 11b kotere lysti vetakovimi rečmy pyšu, 47a kratkimi rečmy od toga govoriti, zagr. 4a 30 mene se naj povolneši, naj potrebneši i naj hasnoviteši k dušnomu zveličeňu vidi on navuk, koiega ie mudri filozofuš Taleteš dvemi samemi rečmî dal, 4a 83 usemi načini poštui otca tvoga, to ie to z dellom, hoču reči pokornostium, podložnostium, z rečmî, z dobrovoľnem podnašanem, 4a 97 usakoga božiega kršćenika opominam i prosim z rečmî s. Pavla, 4a 118 morate z lepimi rečmî okol nyh hoditi, 4a 177 David lepše, boľe, vredneie, preštimateie niu (čitaj ni ju) znal izpisati, nego z ovemi rečmî, 4a 248 ako toga ne moreš ali ne ščeš srcem vučiniti, konče iezikom i rečmî vučini, gašp. 1, 608 svedoči od sebe sam z ovemi rečmî, 1, 783 z lepimi rečmî obznáni zlo nakáneňe negovo . . , za zgovorjénemi rečmî Katarina taki bogu spusti dušu, math. 1, 1, 139 Jezuš hotel je z ovemi rečmî to znamenovati.

slâst: gašp. 1, 660 Margarita začne vu teltu gingaveti i céleh sedemnajst dan z nikakvum hránum telovnúm, nego samemi slastmî nebeskemi objáčena posledne svete prime šakramente.

stvár: zagr. 4a 113 ne samo meď ljudmî človek, to ie to mužka persona, nego i meď nememi stvarmî samec jesu od nature unogo zvršeneše od žen i samic, 4a 163 iz ničesa stvoril ie nebo i zemľu ze usemi stvarmî.

vês: perg. 72b gda što grada ili kaštiela ili jeden varaš ze vsiem oniem kai se k niemu pristoi po imene z vesmy, z selyšči i z vesničkimi dyeli išče.

Nu često dolazi naglas na početnoj slovci: habd ad. 257 to je sam sebe pital ovemi réčmi, 266 Kleopatra mehkemi svojemi réčmi na to je hlepela, da bi sama bila rimska cesarica, 296 ovemi réčmi svedoči, math. 1, 1, 75 z ovemi réčmi nikaj drugo ne hotel reči kak . .

U riječi hčeri dolazi ovakov akcenat:

	sing.	plur.		
nom. voc.	hčĭ (čĭ, ščĭ, hčĕr, čĕr)	hčĕri,	hčeri,	hčĕre
acc.	hčĕr	hčĕre,	hčĕri,	hčĕri
gen.	hčĕri, hčĕri, hčĕre, hčĕrĕ	hčĕr,	hčĕri,	hčĕrĕ
dat.	hčĕri	hčĕram		
loc.	hčĕri	hčĕrah		
inst.	hčĕrjo, hčĕrjŏ, čĕrjŭm.	hčĕrami.		

dual.

nom. voc. acc. hčĕri, dat. i inst. hčĕrama.

Ostalo kao u plurabu. — Evo dva tri primjera.

sing nom. hčĭ: dalm. genes. 24 čiga si ti hčy? jest sim Batuelova hčy, jap. ev. 173 i 300 je tvoja hčy vmrla, ravn. 1, 39 Batvelova hčĭ sim, hčĕr: ravn. ber. 36 ni navada, de bi se mlaji hčĕr pred ko starji omožila; sing. voc. hčĭ: jap. ev. 173 i 300 hčy, tvoja vera je tebe ozdravila, preš. 58 o káj ti je, o lúba hčĭ! küzm. 72 on pak erčĕ nej: čĭ, vera tvoja te je zvráčĭla, 123 vŭpaj se, čĭ, vera tvoja te je zdržála; sing. acc. hčĕr: ravn. ber. 33 ali mi hočete svojo hčĕr Rebĕko nevĕsto dati? 36 daj mi svojo mlajši hčĕr: sing. gen. hčĕre: jap. ev. 136 hudič je vŭn šál iz tvoje hčĕre, traun 18 katĕri mene od vrát tĕ smrti proč potĕgneš, de jest vso tvojo hvalo med vrátmi hčĕre Sion oznanujem, ravn. 2, 246 zgŭnil je od tvoje hčĕre hudi duh, preš. 39 hčĕre svĕt; hčĕri: küzm. 77 prosila ga je kaj bi toga vragá vŭ vrgeo z né čĕri. . vŭ je odišao vrag z čĕri tvoje, trpl. 8 da presámnam vso hvalo tvojo med vrátami čĕri Sionske, hčĕri: ravn. 2, 245 dobra mati svoje bolne hčĕri, hčĕrĕ: habd. ad. 64 boĕ čĭni on, ki svoje kčĕrĕ za muža ne da, nego on ki ju ne da (a 77 bez oznake naglašene slovke: hčĕre; sravni dugo krajnje e u hrvatskoj štokavštini u a-deklinacije); sing. dat. hčĕri: ravn. ber. 55 kraĕlovi hčĕri se otrok smili, preš. 148 od zŏra, de se nágne dán k večĕri, glasí po nóči (krivo: ponóči) pésem se ognĕna le tĕbi, scer nobĕni Eve hčĕri, sing. instr. hčĕrjŏ, gledaj na strani 73; kčĕrjŭm: habd. ad. kot stočni oroslan okol pečĭne obtĕkal je i za kčĕrjŭm tekel doklam ju je dotekel; plur. nom. hčĕre: ravn. ber. 22 Eliezer se ustavi pri studencu, na ktĕriga so méstne hčĕre po vodŏ hodile, hčĕri: nagfl. 135 gvant šĭvajo i matere ino ni odrašene čĕri, perg. 7b ar se pyenezy međ gibaiuču márhū računaiu, s kotere gybaiučĕ marhe

i z očine i z materiine sinove i kčery iednaaki dyel beruu; plur. acc. hčêre: ravn. ber. 29 če imaš koga svojcov, sinove ali hčêre, vse seboj vzêmi; plur. gen. hčeri: dalm. genes. 24 de mojmu synu obene žene ne vzameš od Kananiterskih hčery. . ne jemli mojmu synuvi žene od Kananiterskih hčery, genes. 28 ti némaš žene vzeti od Kanaanskih hčery, jakob 1 taku pravi gospud od synou inu hčery, ravn. 2, 7 mislili so si, obľubim, Izraelskih hčeri kaka vsa bogata bo negova mati; plur. dat. hčêram: habd. ad. 269 pitam zakaj se grozi Sionskem kčêram, da za njihovu cifru, za njihove zlate lančece, za njihove narukve, za njihove klariše hoče je plešive učiniti? plur. inst. hčêrami: ravn. ber. 32 zbêri žêno môjimu sinu med hčêrami moje sorodovine, 75 Izraelci so se ženili s hčêrami Kananejcov; dual. nom. hčêri: ravn. ber. 29 ko se je zarja napóčila, zapusté Lot, negóva žêna in negóve dve hčêri mésto; dual. gen. hčeri: kor. 1, 89 pri mizi gospod Zórman sedí, in gléda svôjih dveh hčeri.

b) Riječi od jedne slovke s " :

u kraňštini, a osobito u goreňštini mijeňaju " na ^ u padežih u kojih rastu, u ugrskoj slovenštini i u kajkavštini " često ostaje u svih padežih do plur. gen. gdje je ^, n. pr. dvêr nagfl. 57: dvêr. Evo primjer za kraňštinu :

	singular:		plural:	
n. a. v.	nît	kûnšt	nîti	kûnšti
g.	nîti	kûnšti	nîti	kûnšti
d.	nîti	kûnšti	nîtim	kûnštím
l.	nîti	kûnšti	nîtih	kûnštih
i.	nîtjo	kûnštjo	nîtmi	kûnštmi

dual:

dat. inst. nîtma kûnštma

Ostalo kao u pluralu.

käd: ravn. abc. 71 plešem po kádi; — kräft: rog. 10 ime Maria je ene take močy, kräfti inu oblásti de. .; — nît: ravn. abc. 59 včasi mati préjo v dve nîti sukajo, 61 iz vovnate nîti mati z iglami nove nogovice vézijo; — štält: dalm. modr. 13 so na teh istih lepi štälti dopadeñe iméli; — žäl: ravn. 1, 162 zakaj moríti Davida, ki vam ni nobene žáli storil?

Nekoje su riječi u ostalih padežih ravne riječim s ^ n. p. dlän, gen. dlanî, i. z dlanjó itd., n. p. dlän, käd, škrañ: schön. 332 ona je svoje dlany proti timu ubozimu iztegnila; ravn. ber. 152 od

ene same ribe se dobi 80 do 90 k a d í ribje mastí; let. mat. 1880, 186 škràh, i, f.

Riječ m ĩ š glasi i m í š a naglas joj je u ostalih padežih kao riječim s ' : gen. m ĩ ši, dat. m ĩ ši, loc. m ĩ ši, instr. z m ĩ šjo, plur. nom. acc. m ĩ ši, v. m ĩ ši, gen. m ĩ ši, dat. m ĩ šim, loc. m ĩ ših, instr. z m ĩ šmi, dual. dat. inst. m ĩ šma.

Riječ z ě l nije mi iz naroda poznata, glasila bi vařda sing. gen. dat. loc. z ě i inst. z ě jò, plur. nom. acc. voc. z ě i gen. z ě li ili z ě li, dat. z ě im, loc. z ě ih, inst. z ě m í (z ě m í), dual. dat. z ě m ä (z ě m ä).

c) Riječi od jedne slovke s ' :

Ove mijenaju ' na ^ u sing. voc. i instr., u svem pluralu i dualu osim nom. i acc. Evo ovako :

	sing.		plur.	
nom. acc.	l ũ č	p ó t	l ũ č i	p ó t i
voc.	l ũ č	p ó t	l ũ č i	p ó t i
gen.	l ũ č i	p ó t i	l ũ č i	p ó t i
dat.	l ũ č i	p ó t i	l ũ č im	p ó t im
loc.	l ũ č i	p ó t i	l ũ č ih	p ó t ih
inst.	l ũ č jo	p ó t jo	l ũ č mi	p ó t mi.
	dual :			
	dat. instr. l ũ č ma		p ó t ma.	

U ostalih padežih kao u pluralu.

Riječ p ó t rabi Krañcu u sing. i kao masc. gen. p ó ta, dat. p ó tu itd., u pluralu rabi č a u sva tri spola : nom. p ó tje, p ó ti i p ó ta itd.

Od riječi l ũ č čitam sing. gen. u dalm. jakob 1 ni mejne te l u č y, a malko prije: od očeta te luči.

U krañštini amo idu i riječi d ũ ri (inače dv ě ri), gl í st i, i z v r á t i. Duri ima u genetivu i dur í, a u instr. dur m í: rav. 2, 278 pred bogatínčovimi dur m í ves v gr ě ah je ležal.

U ugrskoj slovenštini dolazi u pluralu i u ovih riječi naglas na padežnom završetku u nom. acc. i loc. : k ũ zm 293 kak nenasledjene so p ó t i ñegove! nagfl. 140 tat í a, j á l n o s t, roble ñe so prepovedane p ó t i pri spravla ñi po í s tva, 166 vu vesnica j med hižami p ó t i jeso, k ũ zm. 216 znane si mi v ě i no p ó t i žitka, 240 sin vražji, ne hej ña š odvr a č a t i r á vne p ó t i gospodnove? nagfl. 146 takše v o u s k e p ó t i, po šteri l ũ dje na ű í ve, tr á v n i k e, p á š n i k e i log é h o d i j o, k o n í k e (k o u l n i k e) z o v é j o, 183 veter s ũ š í m o k r o z e m l o u, b l a t n e p ó t i i t d., 146 e t a k š e p ó t i r e j e n e p ó t i z o v é j o, od ništeri lejt máo i železne p ó t i r é d i j o, . . po železni' p ó t á j d r ũ g a k o u l a

ne morejo hoditi, 167 rást núca se na tramé i podseke pri hramej, ládjaj, mlinej, mostej, železni' potáj, küzm. 244 kí je niháo pogane hoditi po svoji' potéh, 430 mouž dvouje pámeti je nestáltni vu vsej potéj svoji', . . tak i bogátec vu svoji' potéj povejhne.

Riječi od dvije i više slovaka.

imaju:

1. ^ na zadnoj slovcí: živál, pomôč, jesên, kokôš, čelúst;
2. ^ na predzadnoj slovcí: bolêzen, zapôved, rêber;
3. ^ daļe prema početku nego na predzadnoj slovcí: dobrôtļivost;
4. ' na predzadnoj slovcí: lákot, nevárnost; — pònev, rêtkev;
5. ' daļe prama početku nego na predzadnoj slovcí: boléhavost;
6. " na zadnoj slovcí: stebël.

1. Riječi s ^ na zadnoj slovcí.

Ove drže ^ u svih padežih u sva tri broja na samoglasnom, na kojem je u sing. nom.; ako li je to samoglasno o (ne = a), može se ^ mijenati na ` u sing. dat. i loc. Evo primjer:

	sing.		plur.	
n. v. a.	živál	kokôš	živáli	kokôši
g.	živáli	kokôši	živáli	kokôši
d.	živáli	kokôši	živálim	kokôšim
		i kokôši		
l.	živáli	kokôši	živálih	kokôših
i.	živáljo	kokôšjo	živálimi	kokôšmi;

dual dat. instr. živálma, kokôšma; ostalo kako u pluralu.

Riječi o blâst i pomôč mogu u sing. instr. imati ' na zadnoj slovcí: kast. 247 letú stury srênúst človéku, de z božjo pomočjô rad volnú teh nar težéših ričy se am vzame, traun. 49 ne hodi z' tvojo pomočjô od mene, 107 z tvojo pomočjô bomo my naše sovražnike kakòr z rógam razmetáli, 250 David hoče z božjo pomočjô sam sebe, svoje domače in svoje podlóžne vižati, jap. prid. 1, 182 leta světi čas tiga posta, katèriga smo z božjo pomočjô začeli imenuje čerku en priètni čas, 2, 67 letem bóm pokazal, kaku zna vsaki v svojim stani z božjo pomočjô lohká dobre dèla dèlati, ravn. 2, 151 vse skušnáve bomo z božjo pomočjô premagali, ber. 74 Jozve je z bôžjo pomočjô sovražnike premagal, 147 z' pomočjô bôžje milosti, 190 z' ktèrih perzadevañem in pomočjô je toliko prida zadóbil, preš. 145

z preblágo tvôjô p o m o č j ó podpórno vse níh se ráne bódo zaceľse; trpl. 16 vnouga je hvála negova nad pomočjou v tvojev; — jap. ev. 30 i 286 tudi jest sim en človek pod oblastjô (a kiuzm. 13 ár sem i jas pod oblástjom bodouči človek), 379 tédaj bódo vidili synú tiga človeka priti na enim oblaki z veliko oblastjô inu častjô; u kajkavaca: — ū m: petr. 27 ar i ja jesem človek pod oblastjúm položen, habd. ad. 90 spozna da je pod oblastjúm i gospodstvom gospodinovim, gašp. 1, 606 vréme ono dojde vu Alexandriu sudec Prokopius, ničémurni krvolok, Decia cesara námestnik z oblastjúm i zapovedjúm takovum, da vse ima krščenike pomoriti; tako i deset: petr. 110 nésu li desetjúm očiščeni, a gde ih je devet? — Ali dolazi i ^ na svojem mjestu: pok. 2, 23 kakú srččen sim bil v tej hiši pod tvojo oblástjo.

Riječi jesên, nemôč, oblâst, spomlâd i pomôč dolaze i s ^ na prvoj slovci, osobito iza prijedloga: kug. 36 nekatére od tih nadlog vstanejo le na jesên, 160 ošpice včasih pridejo v spomladi, včasih po lejtí, včasih na jesen, nagfl. 149 kakše lícojne je lístje čeres leta, jéseni? ka se godí z lístjem na jésen? čeres leta je lístje zeléno, na jésen oblejdi, 197 na jésen se dozori jesenski sád; — ravn. 2, 50 nikol ne tožite če nimate vsiga čez némôč itd., levst. žup. 65 živali na póti góni čez némôč; — levst. žup. 66 v óblast pade kazenskemu sodišču, kdor se užé drugič ali večkrat povrne prosjáčit; — pok 1, 17 aku bi jest tebi hitru na pó m o č pèršal, bi ti vojskdvána ne čutil, 1, 44 potrebuje on, de nému tvoja milost, o bog, na pó m o č pride, 1, 107 meni z nobenim dobrim svétam na pó m o č ne pridejo, 1, 127 perteci meni na pó m o č, 3, 105 tebe na pó m o č kliče, 3, 120 izveličarja na pó m o č klíčem, ravn. 1, 307 gospod! stój mi na pó m o č, 1, 221 tudi ní je bog o pravim času na pó m o č prišel, 2, 22 se obveselí, če si koga na pó m o č vidi priti. — Tako i: od jéseni do jéseni, na spómľad

Riječ la k â t drugo a u ostalih padežih gubi, riječ je po met. 167 fem. te glasi gen. ľhtí (= ľhtí), dat. ľhtě s ^ na drugom Ъ, etc a po levst. sl. 22 je u sing. masc.: gen. lehtú für lektú, „in der zwei- und mehrzahl hingegen ist es weiblich dem muster kóst folgend: dvé lehtí, tri lehtí plátna“. Dakle pl. nom. lehtí, gen. lehtí, dat. lehtëm, loc. lehtëh, inst. lehtëmí.

Riječ živâl govori se amo jednoslovčano: žvâl, gen. žvali itd. n. p. škrb. 1, 190 kdo je vstvaril druge ž v a l í?

Plur. loc. u ugrskoj slovenštini dolazi kadšto na âj: trpl. 13 je neseni na perotáj vötra, 84 po perotáj vetra hodiš.

Plur. instr. kadšto dolazi na mí: dalm. jezaia 40 ty novo muč dobodeo, de se gori vzdigno z perutm y kakor postojni, kor. 1, 109 še se na konička zalučí kakor ptica z'perotmí, rog. 601 iz obèrvum y trépat.

Primjer za sing. loc. s ` ima ravn. 2, 39 v trdi mladòsti ji je mož bil vmerel, 2, 185 take napčnosti v mladòsti so korenína strašnih poznejšnih grđob, ber. 210 naj se tedej člòvek žé v mladòsti navadi svòje želé in slasti premagovati; nu i mladòsti: ber. 16 v prvi mladòsti.

Riječi na r v gledaj sprijeda str. 51. 7. a).

2. i 3. Riječi s ^ na predzadnoj slovcu i dafe prema početku.

Ove riječi drže ^ na vokalu one slovke, na kojoj stoji u sing. nom., u svih padežih u sva tri broja n. p. sing. nom. voc. acc. bolèzen, gen. dat. loc. bolèzni, instr. bolèznijo, plur. dat. bolèznim, loc. v bolèznih itd.

4. Riječi s ' na predzadnoj slovcu

mijeñaju ' na ^ (^ na ^) u sing. voc. i instr., u plur. u svih padežih osim nom. i acc. Evo primjere:

singular:

nom. acc.	nevárnost	cérkev	hudòbnost	brèskev
voc.	nevárnost	cêrkev	hudòbnost	brêskev
gen.	nevárnosti	cérkve	hudòbnosti	brèskve
dat.	nevárnosti	cérkvi	hudòbnosti	brèskvi
loc.	nevárnosti	cérkvi	hudòbnosti	brèskvi
inst.	nevárnostjo	cêrkvijo	hudòbnostjo	brêskvijo

plural:

nom. acc.	nevárnosti	cérkve	hudòbnosti	brèskve
voc.	nevárnosti	cêrkve	hudòbnosti	brêskve
gen.	nevárnosti	cêrkev	hudòbnosti	brêskev
dat.	nevárnostim	cérkvam	hudòbnostim	brèskvam
loc.	nevárnostih	cérkvah	hudòbnostih	brèskvah
inst.	nevárnostmi	cêrkvami	hudòbnostmi	brêskvami

dual.

dat. i instr. nevârnostma, cêrkvama, hudôbnostma, brêskvama. Ostalo kao u pluralu. Nu dakako nom. acc. cêrkvi, brêskvi.

Riječi na *ev* kraňštini tako rabe, da se deklinuju po a-deklinaciji u svih padežih osim sing. instr. koji dolazi na *evjo* (*vijo*), što narod izgovara *ujo*: cêrkevjo govori cêrkujo; nu ipak *búkvi*, liber. U ugrskoj slovenštini dolazi po a-deklinaciji samo plur. gen. dat. loc. i instr. U kajkavštini dolaze samo na *va*: cerkva, breskva. — U kraňštini riječ cêrkev i sve na *ev s`* na predzadnoj slovcu naglas stave i na padežni završetak u sing. gen. i u svem plur. dualu osim voc. Evo ovako:

	sing.		plur.	
nom. acc.	cêrkev	pònev	cerkvê	ponvê
voc.	cêrkev	pònev	cêrkve	pònve
gen.	cerkvê i cêrkvê	ponvê i ponvê	cerkvá	ponvá
dat.	cêrkvi	pònvi	cerkvâm	ponvâm
loc.	cêrkvi	pònvi	cerkvâh	ponvâh
inst.	cêrkvijjo	pònvijjo	cerkvâmi	ponvâmi.

dual:

dat. i instr. cêrkvâma, ponvâma. — Ostalo kao u pluralu. Nu dakako nom. acc. cêrkvi, pònvi.

Riječ *pòdkov* ima sing. nom. acc. pòdkov, voc. pòdkov, gen. dat. loc. podkòvi, inst. podkòvjo, plur. nom. acc. podkòvi, voc. gen. podkòvi, dat. podkòvim, loc. podkòvih, inst. podkòvmi, dual dat. instr. podkòvima. Ali isto tako obično pòdkev, gen. pòdkve, podkvê i podkvê itd; ali i sing. dat. podkvî, ponvî, instr. podkevjó, ponevjó, plur. nom. pòkvi pònvi i podkvî ponvî pak podkvê, ponvê, itd. Plur. gen. u kast. rož. 75 je već „cerquy“ (= cêrkvi).

Riječ *mati* ima u kraňštini ovakov naglas: sing. nom. máti, voc. mâti i mât', a u doleňštini po g. Škrapcu cvetje iz vrtov sv. Frančiška I. 5 dva kratka naglasa: mâtî; acc. máter, gen. mátere, dat. i loc. máteri, inst. máterjo, plur. nom. acc. mátere, voc. mátere, gen. máter, dat. máteram loc. máterah i máterah, inst. máterami, dual nom. acc. máteri, voc. máteri, dal. i instr. máterama, loc. máterah.

sing. nom. máti: škriň. 231 on se bo čez te bôl kakòr ena máti vsmílil, 269 ona bo nêmu na pruti prišla kakor častita máti, kor. 1, 88 takó mi máti govori, preš. 58 k ní máti

skrbna perletí, sing. voc. máti: kor. 2, 78 le hitro, máti, sim pojte, 2, 86 le tiho tiho, máti moja! preš. 58 o máti máti! prèč je prèč! sing. acc. máter: škriñ. 226 kateri svojo máter spoštúje je kakòr tá kateri zalóge spravla; kateri svojiga očeta vbóga, bó máter razveselil, 300 spomni se na očeta inu máter tvoje, kadar v srèdi mogóčnih stojíš, 367 téžek jarm se nad Adámovimi otrocmi od dneva níh izhoda iz máterniga telesa do dneva níh pokopa v máter vsih ludy; sing. gen. mátere: škriñ. 227 za prestópke tvoje mátere bó tebi to dobru povrnenu, 224 ne pozábi na bolečine tvoje mátere, ravn. ber. 197 bodi pokóren povešam svoje mátere, kor. 1, 114 meni samo treba je oča ino mátere, hóčem se iskát' pustít' oča ino mátere, preš. 54 ni vbránil se prošnam mátere; sing. dat. máteri: škriñ. 231 kadàr sódiš. bódi sirótam oče vsmilen inu níh máteri kakòr móž, škrb. 1, 195 Nero je lestni máteri živleñe vzal, kor. 1, 83 to daj ti tvoji máteri, preš. 55 spet k máteri príde; sing. instr. máterjo: škriñ. 372 sramújte se pred očetam inu máterjo kurbaríe; plur. nom. mátere: kor. 2, 81 zibále bóte sínčike neporočéne mátere; plur. voc. mátere: škrb. 1, 53 pričajte očetje inu mátere, kor. 1, 89 kaj vam pravim, mátere! plur. gen. máter: ravn. 2, 32 sramovalo na ínenim méstu veliko máter bi se bilo darú vbóžkiga opravlati, 2, 50 zamežimo, de jih ne bomo vidili vbožcov ki se v krvi prevračajo še z mlékam v ústih, in máter, ki vse bléde skvenčé; itd.

U ugrskoj slovenštini i kajkavštini glasi često máti, mátere itd. ali i máti, mátere itd. n. pr. küzm. 214 tej so vsi bilí stálni ednako v molítvaj i v prošnaj z ženami i z Máriov máterjov Ježušovov, nagfl. 161 Erzika se je z lüblénov máterjov šétala po püngradi; math. 1, 1, 118 ona po oveh rečèh nikaj drugo ne hotela znamenùvati, nego malo pritüzeñe jáko ljubèče mátere. — Sing. genet. u ugrskih Slovenaca ima [^] na zadñoj slovcí: materé: küzm. 117 kí je bio materé svoje jedinorodjeni sin, 340 kí me je odloučo z utrobe materé moje, 354 mouž je glava žené liki je i Kristuš gláva materé cérkvi, itd. itd.; glede sing. instr. materjüm u habd. ad. 77 materjüm sravní stranu 79.

Riječ pámet u Kajkavaca u padežih u kojih raste rado akcenat (") na drugu slovku stavi: math. 1, 1, 182 ako s pamétjum pretresemo; itd.

5. Riječi s " na zadnoj slovcí

imaju u goreňštini " na zadnoj slovcí u svih padežih u sva tri broja:

	singular	plural:
n. v. a.	stebèl (čitaj stëbù)	stebli
g.	stebli	stebèl (po a-dekl)
d.	stebli	stebli'm
l.	stebli	steblih
i.	stebljö (čitaj stëbujö)	steblimi.

dual.

nom. voc. acc. stebli, dat. i instr. steblimä.

Ima dvije tri riječi, koje imaju naglas kao riječi od jedne slovke s ^ na padežnom završetku n. pr. utëž: levst. žup. 199 utëž, — tež í, f. das gewicht, die wage, 47 de se ne bi sol téhtala z utezmí od rumene medí; podvëst: let. mat. 1879, 132 podvëst, í, f. (podüst?).

Na strani 8. pod d) prije globèl dodaj: dež èl = dežèla, kad što dèzel, osobito iza prijedloga: v dèzel. — na strani 51 pod 6. prije prholäd dodaj: prijemäd, die pflugschleife: rav. ab. 39 plug ali dervó, opláz, stebrie, ročica, grédel, lemez, čértalo, deska, ótka, prijemäd: der pflug, der pflugkopf, die säule, die pflugsterze, der pflugbaum, die pflugschar, das pflugeisen, das streichbrett, die pflugreute, die pflugschleife; na strani 114 iza deklinuju dodaj: i akcentuju.

Kug = bukve od kug inu bolezen goveje živine, tih ovac inu svín popissane za kmetę na povelje tę nar vikši gospodske od Joanneza Wolstajna doktorja za arenijo inu ranocelnost, directorja inu vučenika živinske arenije v' cesarskim krajlevim špitali za živino na Duneji. V' Lublani 1792.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000512522